

СЯ О

СЯ О

ДНМОТИКН ВІВАІООНКН
ХАНІОН

ΚΡΗΤΙΚΑ.

ΣΥΝΤΑΧΘΕΝΤΑ ΚΑΙ ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ

ΥΠΟ

Μ. ΧΟΥΡΜΟΥΖΗ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΟΥ ΗΜΙΑ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ

1842.

ΚΡΗΤΙΚΑ.

ΣΥΝΤΑΧΘΕΝΤΑ ΚΑΙ ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ

ΥΠΟ

Μ. ΧΟΥΡΜΟΥΖΗ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΧΑΝΙΩΝ
Αρ. βιβλ. 5045
Χρον. φ. 4.4.19
Επιστολή 100
Αρ. 9/4/87

ΔΩΡΕΑ
ΤΑΜΕΙΟΥ ΕΦΕΔΡΩΝ ΠΟΛΕΜΙΣΤΩΝ
ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΟΥ ΤΥΠΟΓΡΦΙΑΣ

Η ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ

1842.

Ἀναγνώστα!

Ἀπὸ τὴν λεπτομερῆ περιγραφὴν τῶν τριῶν ἐπαρχιῶν Πεδιάδος, Μοροφτισίου, καὶ Καιουρίου (1) παρατηρεῖς τινὲς τρόπους ἐλλογῶν καὶ κήμων τῆν Τοπογραφίαν καὶ Στατιστικὴν τῆς ὥρας, ἀλλ' αὐτοῦς Κρήτης ἐμπόδια ὁμῶς ἀνυπέβλητα ἐματαιώσαν τὸν σκοπὸν μου, τὸν ὁποῖον ἴσως εἰς εὐνοϊωτέρας περιστάσεις δυνηθῶν νὰ ἐπιτύχω.

Ἀναγνώστα! καμμία ὑπερβολὴ, κατὰ ψεῦδος δὲν μολύρου τὰ Κρητικὰ μου διατρέψας ἐξ ἔτη σχεδὸν εἰς τὴν Κρήτην, καὶ λαβὼν μέρος ἐνεργὸν εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Πολέμου, (1828 — 1830) γράφω ὅσα εἶδον ἰδίῳις ὄμμασι (2) καὶ ὅσα ἐπιτοπίως ἐπληρορορήθη ἀπὸ ἀξιώσιστα ὑποκείμενα ἐκ τούτων λοιπὸν παρατηρεῖς ὅτι ὁ Κρῆς χαίρει δικαίωμα ἀναγνώστη εἰς τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν συμπάθειαν ὅχι μόνον τῶν ὑιογετῶν καὶ συναγωνιστῶν του, ἀλλὰ καὶ παντὸς εὐαισθήτου καὶ φιλεθρώπου, διότι ὑστερήθη (ἂν καὶ πρὸς καιρὸν) τὴν λαμπρότεραν γῆν, διὰ τῆς ὁποίας τὴν αὐτονομίαν ὑπέφερε τὰ πάνδενα, πέσει καὶ ταλαιπωρεῖται, ὑστερούμενος πολλῶς καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου, ὁ ἄλλοτε γενόμενος τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, καὶ τέλος βλέπων τὸν συναδελφὸν του Ἕλληνα ἀπολαμβάνοντα τοὺς καρποὺς τῶν ἀγώνων του, ὑψάνει πρὸς οὐρανὸν τὰς πληρωμένας χεῖρας του καὶ ἐπικαλεῖται τὴν θείαν ἀντίληψιν, γνωρίζων ὅτι μόνη αὕτη δύναται νὰ ἐξάξη πόρους ἐξ ἀπόρων, καὶ δταν ἀκόμη τὰ

(1) ὄρα Κεφ. 5.

(2) Μῆτε περιηγητὴς μῆτε Κρῆς ἐγνώριεν ἀριετέτερον ἐμοῦ τὰ ὁροῦσι καὶ τῶν 20 ἐπαρχιῶν τῆς Κρήτης (ἴδε τὸν χωρογραφικὸν Χάρτην εἰς τὸ τέλος)

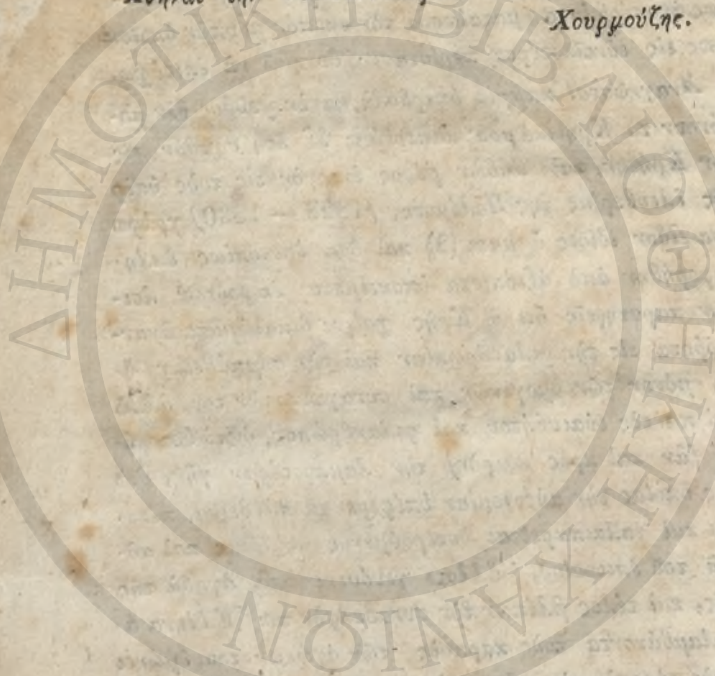
β.

πράγματα θάσσον καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἔσχατον τῆς ἀνη-
γαρίας ἔρον.

Χῦσον λοιπὸν καὶ σὺ ἀναγνώστα δάκρυ συμπαθείας
διὰ τὴν δυσπραγίαν τοῦ ἄτυχου Κρητὸς, καὶ ἐπιχάλεσον
μαζὴ τοῦ τὴν θείαν παρτοδυναμίαν ὑπὲρ τῆς ταχῆα ἐ-
λευθερίας τῆς ἀναξιοπασχούσης Κρήτης.

Ἀθῆναι τὴν 10 Ἰαννουαρίου 1842.

Χουρμούζης.

Οἱ ἐν τῇ Ἑλλάδι Κρήτες.

"Ὅταν κατὰ τὸ 1834 μία ἐπιτροπὴ τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι Κρητῶν, ἐπαρουσιάσθη εἰς τοὺς δυνατοὺς τῆς θλιβεραῆς ἐκείνης ἐποχῆς καὶ ἐζήτησε τὴν ἀναγράφειν τῶν Στρατιωτικῶν κτλ. δικαιωμάτων τῶν, τὸ μισθὸν ζῆμα τοῦ βδελυροῦ καὶ αἰσχροβίου Μισέλληρος, ἐτόλμησε νὰ προσφέρῃ μὲ γέλωτα Σαρδόνιον, μὴ ζῆτῆτε δικαιώματα οἱ Κρήτες διότι Πατρίδα δὲν ἔχετε! ἐκπλήγησαν καὶ ἔφριξαν οἱ πολυπαθεῖς Κρήτες ὅταν ἤκουσαν τοιαύτην βλασημίαν, μὴ γνωρίζοντες δεῖ ὁ βέλβηδος ἐκεῖνος πολίτης τῶν Σοδόμων ἐγεννήθη διὰ τὰς ἀμαρτίας τῶν Ἑλλήνων, μὲ τῶν ὁποίων τὰ αἷματα ἐντροφᾶ καὶ σήμερον ὁ παμμίαιος; ἀλλὰ τὸ περιέργον εἶναι ὅτι ἐπάρχουν καὶ ὀλίγοι τινὲς ἐκ τῶν αὐτοχόρων, οἵτινες ἀσυνειδήτως φρονοῦν καὶ λέγουσιν ὅτι, ὅστις δὲν ἐγεννήθη ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος δὲν πρέπει νὰ χαίρῃ καὶ τὰ αὐτὰ μὲ τοὺς αὐτόχθονας δικαιώματα! πρὸς τοὺς ἀγνώμονας καὶ πλεονέκτας ὀλίγους τούτους κυρίους λέγουσιν οἱ Κρήτες, ὅτι, πατρίδα ἔχομεν ὅλην τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, διὰ τῆς ὁποίας τὴν ἐλευθερίαν πολεμήσαντες ὀλοκλήρα δέκα ἔτη, ὑποφέραμεν μὲ ἀπαρδειγμάτιστον καρτερίαν ὅλα τοῦ πολέμου τὰ δεινὰ, ὅτι, ἐγκαταλειμμένοι εἰς μόνας τὰς δυνάμεις μας, καὶ πολεμοῦντες μὲ Κρητικὸν Τούρκου, μὲ Ἀλβανούς, μὲ Ἀραβὰς καὶ Ἀσιαροὺς δεκαπλασίους ἡμῶν, μαχόμενοι πολυλίαι καὶ μ' αὐτὰ ἀκόμη τὰ στοιχεῖα, ἐστήσαμεν χίλια τρόπαια, καὶ ἐβάψαμεν ὀλοκλήρον τὴν γῆν τῆς γεννήσεώς μας μὲ τὰ αἷματά μας, τὰ ὅποια ἀχνίζουν εἰσέτι καὶ εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλ-

λάδος, διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος ἀπεδεκα-
 τώθημεν ἀπειράκις, καὶ τῶν δεκάτων τούτων τὸ ἕν τρί-
 τον στενάζει καὶ σήμερον ἀκόμη ὑπὸ τὴν ἀπάνθρω-
 πον αἰχμαλωσίαν, δι, ἐπασχολήσαμεν εἰς τὴν Κρήτην
 μεγάλας δυνάμεις τοῦ ἔχθρου, κατὰ τὰ πρότα τῆς
 παραστάσεως ἔτη, καὶ ὡς ἐκ τούτου ὠφελήθησαν ἐ-
 παισθητῶς οἱ συναδελφοὶ καὶ συναγωνισταίμας, δι, ὁ-
 σάκις ἐβιάσθημεν ἀπὸ τῆν ἀκαταμάχητον ἀνάγκην τὰ πα-
 ραιτήσωμεν πρὸς καιρὸν τὴν Κρήτην δὲν ἐπαραιτήσα-
 μεν ὁμῶς καὶ τὰ ὅπλα, ὡς τοῦτο ἀπεδέλχθη πολλὰ χροῦ
 καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς Ναβαρλόνους, εἰς τὰ Σάλλωνα καὶ
 εἰς τὰς Αθήνας, δι, ποτὲ καθ' ὅσον ἐπολεμούσαμεν εἰς
 τὴν Πατρίδαμας δὲν ἐκαταδέχθημεν τὰ ζήτησωμεν μή-
 τε τὰ λάβωμεν μισθόν, καὶ τέλος, δι, πειθόμενοι εἰς
 τὴν ἀνάγκην τῆς πλειοαἰδίκου ἀποφάσεως, ἐγκαταλέ-
 ψαμεν, πρὸς καιρὸν, τὴν γῆν τῶν πατέρων μας, καὶ
 μεταρραστύσαμεν εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, μὲ μόν-
 ρην τὴν δικαίαν πεπολθῆσιν τοῦ τὰ σολήσωμεν ἐλευ-
 θεροί, καὶ μὲ τὰ αὐτὰ δικαιώματα μὲ τοὺς ἐλευθε-
 ρωθέντας ἀδελφοὺς μας, μὲ τοὺς ὁποίους μᾶς ἐνόησαν
 ἔθρικῶν συρλελεύσεων ἀποφάσεις, καὶ δεκαετοὺς πολέ-
 μου θάνατοι, αἰχμαλωσίαι, πείρα, γυμνότης, ταλαιπω-
 ρία, καὶ μύρια ἄλλα κακουργήματα. Ἰδοὺ πόλιαν ἀπάρ-
 τησιν δίδουν οἱ ἐν τῇ Ἑλλάδι Κρήτες, εἰς τοὺς λέγον-
 τας δι, ἐπειδὴ δὲν εἶναι εἰς τὴν γῆν τῆς γεννήσεός-
 των, δὲν πρέπει τὰ χαιροῦσι καὶ τὰ αὐτὰ μὲ τοὺς αὐ-
 τόχθορας δικαιώματα καὶ μ' ὅλα ταῦτα, οἱ πολυπα-
 θέστεροι τῶν ἑλλήνων Κρήτες, ὡς τὰ μὴν ὑπέφεραν
 ὅσα ἀνωτέρω εἶπαμεν, καὶ ὅσα ἀκόμη ἡ Γερ. Ἰστο-
 ρία θ' ἀναφέρει μίαν ἡμέραν, ὡς τὰ μὴν ἐκατήρησαν
 ἀπατρεις καὶ ἀνέστιοι διὰ τὴν σημερινὴν ἐλευθερίαν
 τῆς Ἑλλάδος, ἐταλαιπωροῦντο καὶ ἀναξιοπαθοῦσαν
 ἕως τὸ 1837 γενόμενοι καθεκάστην θ.λιβερὸν παρα-

νάλωμα τῆς πείρης καὶ τῆς ἀθλιότητος, ἐπ' ὅψιν
καὶ αὐτῶν τῶν τότε ἀρχόντων μας, ἕως οὗ τὰ δι-
καια παράπονάτων καὶ ἡ ἀπαρδειγματιστος δυσπραγία
των ἔγειναι γνωστὰ εἰς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα
δεσπικὴ καὶ τοὺς ἀντάμειψεν ἂν ὅχι ὅσον ἀπαιτοῦσαν
τὰ δικαιώματά των, ὅσον ὅμως ἐσυγχώρον τὰ μίσα τοῦ
Κράτους του καὶ τοῦτο γνωρίζοντες οἱ Κρήτες ἐ-
γοροῦν τὸ ὄνομα τοῦ "Θωρος.

Εἰσαγωγή.

Ἡ Ἑλλάς ἐν ὧν ὑστερεῖται τὴν Κρήτην, ὑστερεῖται τὴν ἀσφάλειάν της· ὁ κατέχων τὴν Κρήτην ἠμπορεῖ τὴν αὐτὴν ἡμέραν νὰ γευματίσῃ εἰς αὐτὴν καὶ νὰ δειπνήσῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον, πρόσθετος ἤδη καὶ τὰ λοιπὰ Πλεονεκτήματα τῆς Νήσου καὶ τῶν κατοίκων της, τῆς μὲν ἡ ΔΕΣΠΟΤΙΚΗ θέσις καὶ ἡ πλουσιότης τῆς Γῆς της, τῶν δὲ τὸ φιλοπόλεμον καὶ ἀνδρείον, πόσον συντείνουν εἰς τὴν μικρὰν εἰσέτι Ἑλλάδα, ἣτις μὴ ἔχουσα τὴν Κρήτην, δὲν ἔχει καὶ ὅ, τι τῆς εἶναι ἀναπόφευκτον, καὶ ἂν (πράγμα φυσικῶς ἀδύνατον) ἐπέπρωτο νὰ ὑστερηθῇ διὰ πάντα ἡ Ἑλλάς τὴν Κρήτην, ἔπρεπε καὶ διὰ πάντα (ἂν ἐδύνατο καὶ διὰ πάντα νὰ ὑπάρχῃ Ἑλλάς ἄνευ τῆς Κρήτης) νὰ πενηθοροῖ διὰ μίαν τοιαύτην ὑστέρησιν, ἀλλ' ἔστι θεὸς δίκαιος! ἂν εἰς τὰς θλιβεράς καὶ καταχθονίους ἡμέρας τοῦ Πολυγνάου καὶ λοιπῶν ἐπαράτων φιλογιανητσαύρων δὲν εἰσηκούσθησαν αἱ πρὸς τοὺς δυνατοὺς ἐκείναι τῶν Κρητῶν Ἑλλήνων, ἂν καὶ τότε τὸ τόσον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Κρήτης χυθὲν αἷμα τῶν Χριστιανῶν, δὲν ἐκίνησεν εἰς οἶκτον τοὺς δυναμένους ν' ἀποκαταστήσωσι καὶ τὴν Κρήτην ἐλευθέραν, (ἢ τοῦλάχιστον νὰ μὴν ἐβίαζαν τὴν ὑποδούλωσίν της) θέλει ἔλθῃ μία ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ ἀνάγκη καὶ τὸ δίκαιον θὰ ὑπερισχύσουν, καὶ οἱ Κρητες μαζὴ μὲ τὸν ζωογόνον ἄνεμον τῆς Πατρίδος των, θ' ἀναπνεύσουν καὶ τὴν εὐεργετικὴν αὔραν τῆς εὐνομίας.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ.

Γεωγραφική ἔκθεσις τῆς Κρήτης.

Ἡ Κρήτη μία ἀπὸ τὰς μεγαλητέρας Νήσους τῆς Μεσογείου, κεῖται πρὸς ἀνατολὰς τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἀπέχει 55 μιλ. (α) τοῦ ἀκρωτηρίου Μαλέα, ἀπέχει προσέτι τριακόσια μιλ. πρὸς Δυσμὰς τῆς Κύπρου· 260 πρὸς τὸ Ἀρκτικοδυτικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας, 300 πρὸς Μεσημβρίαν τῶν Δαρδανελίων, καὶ 137 τοῦ Πειραιῶ

Μῆκος. Πλάτος. Περιφέρεια.

Ἡ Κρήτη οὕσα Νῆσος ἐπιμήκης, ἐκτείνεται ἀπὸ Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμὰς, καὶ ἔχει μῆκος 138 Μίλια τὸ μεγαλύτερον πλάτος τῆς, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς τὸ κέντρον σχεδόν, μεταξύ τῶν ἀκρωτηρίων Μέταλα καὶ Σταυροῦ εἶναι 35 μιλ. τὸ δὲ στενότερον, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς τὸ Ἀνατολικότερον μεταξύ Παχιᾶς ἄμου καὶ Ἱεραπέτρου, εἶναι 7 μίλια.

Ὅρη.

Τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς Κρήτης, τὰ ὅποια μὲ τοὺς ἐκτεταμένους κλάδους των καλύπτουν ὑπὲρ τὰ τέσσαρα πέμ-

(1) Χίλια βήματα ἐννοοῦμεν ἐν μίλλιον.

πτα τῆς Νήσου, εἶναι τῆς Σιτείας, τὰ Λασιθιώτικα, ὁ Ψη-
λορίτης, καὶ ἡ Μαδάραις.

Ἄνω ὄρη Σιτείας.

Τὰ ὑψηλότερα τῆς Σιτείας ὄρη εἶναι τέσσαρα, πρὸς τὴν
Δυτικοβόρειον ἄκρην τῆς ἀνωθεν τοῦ χωρίου Καβούσι εἶ-
ναι ἡ Κοπροκεφάλαια καὶ ὁ Πέπονας, πρὸς Ἀνατολὰς αὐ-
τοῦ εἶναι ὁ Ὀρνός, καὶ τελευταῖον τὸ Μόδι εἰς τὴν Ἀ-
νατολικοβόρειον ἄκρην τῆς ἐπαρχίας.

Λασιθιώτικα. (Δίκτη)

Τὰ Λασιθιώτικα ὄρη, εἶναι ἡ Δίκτη, τὴν ὁποῖαν κα-
τὰ λάθος τὰ πτωσί τινες εἰς τὴν Σιτείαν· τὸ σχῆμα τῆς
Δίκτης εἶναι κυκλοειδές· τὸ ὁποῖον στεφανώνει, τρόπον τι-
νὰ, τὴν περίεργον καὶ ὠραίαν πεδιάδα τοῦ Λασιθίου. Τὸ
Μεσημβρινὸν μέρος τῆς Δίκτης εἶναι τὸ ὑψηλότερον (ἔ-
χον τὰ δευτερεῖα τῆς Ἰδης) τὸ ὁποῖον καὶ Ἀφέντης λέ-
γεται διὰ τὸ ἐπαυτοῦ ἐκκλησίδιον τοῦ Σωτῆρος· ἡ Δί-
κτη εἶναι ἄδενδρος ἐκτὸς τῆς Ἀνατολικομεσημβρινῆς πλευ-
ρᾶς τῆς ἧτις καλύπτεται ἀπὸ ἐκτεταμένα δάση· τοῦ-
το παρατηρεῖ τις καὶ εἰς ἄλλα τὰ Κρητικὰ ὄρη τῶν ὀ-
ποίων τὰ βόρεια πλευρὰ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄ-
δενδρα.

Ψηλορίτης (Ἰδη.)

Τὸ περίφημον ὄρος τῆς Ἰδης κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τῆς
Κρήτης, ἡ βᾶσις του εἶναι στρογγυλὴ καὶ ἔχει τέσσα-
ρας κλάδους εἰς σχῆμα χιαστὸν Χ. ὁ εἰς διευθύνεται βο-
ρειανατολικῶς καὶ ἐγγίζει τὴν θάλασσαν πλησίον τῆς
ἀγίας Πελαγίας, ὁ ἕτερος διευθύνεται Ἀνατολικῶς καὶ φθά-
νει ἕως ἀνωθεν τῆς Ἀλιτζανῆς (Ἀνατολικοβόρειον χωρίον
τῆς Ἀρκαδίας), ὁ τρίτος διευθύνεται Μεσημβρινῶς καὶ
ἐγγίζει τὸ Δυτικὸν πέλαγος κατὰ τὸ χωρίον Κλήμα-

(ἐπαρχία Ἀμάρι), καὶ ὁ τέταρτος διευθύνεται πρὸς Δυσμας καὶ φθάνει ἕως τὸ Θρόνος, (ἐπαρχία Ἀμάρι). ἡ κορυφή του εἶναι κωνοειδής, καὶ ὑπερέχει πάντων τῶν ὄρεων τῆς Κρήτης. Κατάκορφά του εἶναι μία ἐκκλησία ἀπὸ ξηρότειχον τοῦ Σταυροῦ (14 7βρίου) ἀφ' ὅπου ἰστάμενος τις, βλέπει ὄλην σχεδὸν τὴν Κρήτην, πολλὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τὴν Κάσσον καὶ Κάρπαθον, τὸν Ταυγέτην, ὅλον σχεδὸν τὸ Λυβικὸν πέλαγος, καὶ τέλος τὸν Ἥλιον μισὴν ὥραν πρὶν ἀνατελεῖν ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος. Τὸ ὄρος τοῦτο, ἂν καὶ πολὺ ψυχρὸν διὰ τὸ μέγα ὕψος του, καὶ τὰ ἐντὸς τῶν Φαραγγῶν καὶ χασμάτων του διαρκῆ χιόνια, ἔχει ὅμως ἀέρα ὑγιειστάτον, ὕδατα κάλλιστα καὶ ἄφθονα, βοσκὰς ἀξιολόγους, καὶ γαίης ἐπιπέδους, ἐκτεταμένης, καὶ γονιμοτάτης. ἡ κριθὴ Θερισθεῖσα τὸν μᾶλλον εἰς τὰ παράλια τῆς Κρήτης, ἐσπάρη ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων κοιλάδων τῆς Ἰδης, καὶ ἐθερίσθη τὸν αὐγουστον μὲ πολλὴν ἐπιτυχίαν. ἡ Ἰδὴ ἔχει προσέτι (πρὸς τὸ νότιον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον) ἐκτεταμένη καὶ ὑψηλὴ δάση, καὶ γέμει ἀπὸ ἀναριθμητὰ καὶ σπάνια ἱαματικὰ χόρτα, τὰ δὲ ἐπ' αὐτῆς βόσκοντα παρμνια ἀποκτοῦν κρέας παχύτατον καὶ νοστιμότατον, γεννῶντα πολλάκις ἀπὸ δύο, καὶ κάποτε δις τοῦ ἔτους. ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦτου (καθὼς καὶ εἰς τὰ ἄλλα ὑπάρχει πλῆθος λαγωῶν, καὶ κοπάδια Ἀγριμῶν (Ἀγριαγῶν) ἔχοντα κέρατα παραδόξου μεγέθους (ὄργυρια ἐσχεδόν) ἀπὸ τὰ ὅποια οἱ παλαιοὶ Κάτοικοι τῆς Κρήτης κατεσκεύαζον τὰ περίφημα τόξα των. (1)

Μαδάραις (Λευκὰ ὄρη.)

Τὰ ὄρη ταῦτα (δευτερεύοντα τῆς Αἰκτῆς κατὰ τὸ ὕψος) εἶναι τὰ πλέον πετρώδη καὶ δύσβατα τῆς νήσου, ἔχον

(1) Τὸ Μηλοπέταμον κατέχει τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ Ψηλοῦτου.

τα σχεδόν τὸ σχῆμα καὶ τὴν θέσιν τῆς, δηλ. ἐκτείνονται ἀπὸ Ανατολῶν πρὸς Δυσμὰς, ἔχουν δάση μεγάλα, με- ταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν καὶ πολλὰ κυπάρισσοι, ὕδα- τα ὑγιέστατα, καὶ βοσκαὶ ὄχι εὐκαταφρόνητοι.

Ακρωτήρια.

Ἡ Κρήτη ἔχει πολλὰ Ακρωτήρια τὰ μεγαλύτερα δὲ εἶ- ναι, τὸ Σίδερον καὶ Σαλωμῶν εἰς τὴν Σιτειάν, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου εἰς τὸ Μαραμπέλο, τὸ Δράπανον (Κεφαλᾶ) εἰς τὸν Ἀποκόρονα, τὸ Μελέγξ, (1) (λέγεται καὶ Ακρωτήρι τῶν Χα- νιῶν) εἰς τὰ Χανιά, τὸ Σπάθα καὶ Βούζα, εἰς τὴν Κί- σαμνον, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου (Κριοῦ Μέτωπον) εἰς τὰ Σφα- κιά, καὶ τὸ Μέταλον εἰς τὸ Καινούριο.

Λιμένες.

Ὅλον τὸ Μεσημβρινὸν παράλιον τῆς Κρήτης εἶναι ἀ- λιμενον, καθὼς καὶ τοῦ Ἀρκτικοῦ τὸ περισσότερον, τέσσα- ρες δὲ εἶναι αἱ λιμένες τῆς Κρήτης, τῆς Γραμβούσης εἰς τὴν Δυτικότεραν ἄκρην τῆς, εἶναι δὲ δίττομος καὶ ἀσφα- λίζεται ἀπὸ τὸ ὁμώνυμον νησίδιον, τῆς Σούδας ἐπὶ τῆς Βορείου Πλευρᾶς, κατὰ τὸ τέλος τοῦ πρώτου πέμπτου πρὸς τὸ δυτικόν, εἶναι δὲ Μέγιστος καὶ ἀσφαλέστατος· καὶ τῆς Σπιναλόγας, κειμένου ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ τελευ- ταίου Ανατολικοβορείου Πέμπτου, ἐπίσης ἀσφαλῆς καὶ εὐ- ρύχωρος, ὁ δὲ τοῦ ἁγίου Νικολάου εἶναι λιμὴν μέτριος, κειμέ- νος πλησίον τῆς Σπιναλόγας πρὸς Μεσημβρίαν.

Ποταμοί.

Ἡ Κρήτη ἔχει πλησιμονὴν ὑδάτων, ἐπομένως ἀπαντᾷ τις πλῆθος μικρῶν ποταμῶν καὶ ρυάκων, χυνομένων τῶν πε-

(1) Ἐπὶ τοῦ Μελέγξ ὑπάρχουν 20 χωρὰ, καὶ δύο Μοναστήρια, τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τὸ Κουβερνέτο.

ρισσοτέρων πρὸς τὸ Βόρειον, τρεῖς δὲ εἶναι ἄλμυροί, καὶ ἰχθυοτρόφοι κείμενοι εἰς τὴν Βορείαν παραλίαν ὁ εἰς εἰς τὸ Ἀνατολικοβόρειον τοῦ Ἀποκωρόνου, ὁ ἕτερος εἰς τὸ Δυτικοβόρειον τοῦ Μελεβυζίου, 5 σχεδὸν μίλλια πρὸς Δυσμὰς τοῦ Μ. Κάστρου, καὶ ὁ τρίτος εἰς τὸ Ἀνατολικοβόρειον παραλίον τοῦ Μεραμπέλου, πλησίον τοῦ λιμένος ἁγίου Νικόλαος. ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦ Ἀποκωρόνου καὶ Μεραμπέλου οὔτε ὑψοῦνται οὔτε ἀπέχουν πολὺ τῆς θαλάσσης, καὶ μάλιστα τοῦ Μεραμπέλου μόλις ἀπέχουν τῆς παραλίας αἰ πηγαίου 80 βήματα, ἀλλὰ τοῦ Μαλεβυζίου ὄχι μόνον ἀπέχει τῆς θαλάσσης γίλια περίπου βήματα, ἀλλὰ καὶ πηγάζει κάμποσον ὑψηλὰ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ἔχων ἄνωθεν πρὸς τὸ Δυτικομεσημβρινὸν τὸ βουνὸν Κέρη, ἡ πηγῆ τοῦ ἔχει 200 ὡς ἔγγιστα βημάτων περιφέρειαν, καὶ διὰ τοῦ ἐλικοειδοῦς δρόμου τοῦ ὁμοιάζει ὄφιν μεγαλοκέφαλον, τὰ δὲ ὕδατά του εἶναι τὸν χειμῶνα γλυκύτερα. Πολλάκις περὶ τὰ τέλη τοῦ θβρίου (κατὰ τὰ πρωτοβρόχια) βροντᾷ τόσον δυνατὰ, ὥστε ἀκούεται μακρὰν τριῶν ἡμερῶν δρόμον, καὶ μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ξερνᾷ δεκαπλάσιον ὕδωρ, ὥστε γίνεται χειμᾶρος ἐπικλίνδυνος.

Λίμνη.

Μίαν μόνην λίμνην ἔχει ὅπως οὖν σημαντικὴν, κειμένην εἰς τὴν Ἀνατολικοβόρειον ἄκρην τοῦ Ἀποκωρόνου, καὶ ἀπέχουσαν δύο μιλ. πρὸς μεσημβρίαν τῆς θαλάσσης, ἔχει δὲ 450 βημάτων περιφέρειαν, καὶ ὀνομάζεται τοῦ Κουρναῖ, ἀπὸ τὸ πλησίον ὀμώνυμον χωρίον.

Σπήλαια.

Ἡ Κρήτη ἔχει ἀναρίθμητα σπήλαια, τὸ δὲ μεγαλύτερον εἶναι τοῦ Σάρχου, (χωρίον Μαλεβυζίου) ὑπὸ τὴν Ἄ-

νατολικοβόρειον ὑπάρειαν τῆς Ἰδης, τὸ ὅποιον κάθε τρία τέσσαρα ἔτη ξερναῖ τόσον πολὺ ὕδωρ, ὥστε γίνεται χειμάρρος ἐπιζήμιος, ἀλλ' ἔχει καὶ τὴν χάριν νὰ εἰδοποιῇ τὴν ἐξοδὸν του πρὸ μιᾶς ἡμέρας, διὰ τινος βοῆς

Πεδιάδας

Ἡ Κρήτη ἔχει πολλὰς καὶ ὠραίας πεδιάδας καὶ κοιλάδας, ἐκ τούτων τρεῖς εἶναι αἱ σημαντικότεραι, πρώτη τῆς Μεσαράς, (Γορτύνη) εἰς τὸ πρὸς Μεσημβρίαν κέντρον τῆς Νήσου, κατὰ τὸ Ἀνατολικομεσημβριονὸν τῆς Ἰδης (Ψηλορίτου) ἐκτεινομένη ἐκ Δυσμῶν πρὸς Ἀνατολὰς, ἔχουσα καὶ 30 μιλ. μῆκος, καὶ 5 πλάτος, εἶναι δὲ γονιμοτάτη· δεύτερα τῆς Πεδιάδος (ἧτις καὶ τὸ Καστέλι τῆς Πεδιάδος λέγεται) ἔχουσα 40 μίλ περιφέρειαν, καὶ τρίτη τοῦ Λασιθιοῦ, ἡ περιεργωτέρα καὶ ὠραιώτερα πασῶν· περικυκλοῦται δὲ ἀπὸ τὴν Δίκτην, καὶ φαίνεται μακρόθεν ὡς μία μεγάλη λίμνη (1), ἔχουσα 25 μίλ, περιφέρειαν, εἶναι δὲ τραπεζοειδῆς, καὶ ἐκτείνεται ἐξ Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμὰς

(1) Πρὸς τὸ ἀνατολικὸν τῆς Πεδιάδος κατὰ τὰ 314. ὑπάρχει εἰς λοφίσκος ἐπὶ τοῦ ὁποῦ εἶναι τὸ Μονατήριον ἢ Κρουσταλίνα, φαίνεται δὲ μακρόθεν ὡς νησίδιον ἐντὸς μεγάλης λίμνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β.

Φυσική Κατάστασις.

Ὁ Λαίμπρος ὀρίζων τῆς Κρήτης, ὁ ζωογόνος ἀήρης, τὸ εὐκραέστατον Κλίμα τῆς, τὰ διαυγέστατα ἄρθονα κατάψυχρα καὶ υγιεινὰ ὕδατά τῆς, (1) ἡ ὑπερβολικὴ γονιμότης τῆς γῆς τῆς, (2) τὰ πολυειδῆ καὶ ἐξαιρετὰ προϊόντα τῆς, αἱ πλούσιαι νομαίτης, ἡ τερπνὴ καὶ εὐάρεστος θέσις τῶν χωρίων τῆς, ἡ ζωηρότης καὶ τὸ εὐρωστον τῶν κατοίκων τῆς, τὸ κατάφυτον τέλος πάντων τοῦ ἐδάφους τῆς ἀπὸ ἐλαίας, ἀμπέλους καὶ λοιπᾶς δενδροφυτείας, παρίστανον τὴν Κρήτην γῆν τῆς ἐπαγγελίας· εἰς κάθε βῆμα ἀπαντοῦσε τίς ἀντικείμενα τερπνὰ καὶ εὐάρεστα, καὶ ὅπου ἔβριπτε τὰ βλέμματά του, ἠσθάνετο μίαν ἕδωρην, ἓνα ἐνθουσιώδη θαυμασμόν, ὥστε ἐνόμιζε τὴν Κρήτην ἐπίγειον παράδεισον. ἰδιαιτέρως τὰ προάστεια τῆς Πόλεως Χανίων, μέγα μέρος τῶν Ἐπαρχιῶν, Κιτάμου Σελίνου, Ἀποκορώνου, Ρεθύμνου καὶ Μηλοποταμίου, ὁλόκληρον τὸ Μαλεβούζι καὶ τὰ περισσότερα χωρία τῆς Πεδιάδος, ἱκανὸν μέρος τῆς Ἀρκαδίας καὶ Ἰεραπέτρου, ἀρκετὰ Χωρία τῆς Μεσαρᾶς, καὶ τέλος ἡ Σκάφη τοῦ Μεραμπέλου (3) ἦτον

(1) Πρὸς τὸ Ἀνατολικοθόρειον τῆς ἐπαρχίας Ἀμέρι μεταξὺ τοῦ χωρίου Θρόνος καὶ τοῦ Μοναστηρίου Ἀρκαδίου ὑπάρχει μίαν βρύσις τὴν ὀνομαζοῦσαν τὸ νερὸ τῆς Πέτρας. Τὸ ὕδωρ τῆς εἶναι περιφνημον, ἐπειδὴ θελοῦν ὅτι διαλύει τὴν λιθίαν ὃ δὲ σελὴν τῆς βρύσις εἶναι ξύλινος διότι ὀσάκις τὸν ἔκαμαν ἐκ λίθου ἢ ἐκ μαρμάρου ἐφαγώθη μετ' ὀλίγον.

(2) ἡ γονιμότης τῆς Κρήτης (μὲν τὴν ἀθλιότητα τῆς γεωργικῆς κατὰ τὰ πολλὰ ἀπέθανον· διότι τὸ ἐν δίδει 40—50—60 ἀλλὰ τοῦτο συμβαίνει εἰς τινὰ μέρη τῶν ὁποίων ἡ γονιμότης εἶναι σπανία. γενικῶς ὁμοίως δίδει τὸ ἐν 15—25.

(3) Εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἐπαρχίας Μεραμπέλου εἶναι μίαν τερπνοτάτην κοιλάδα ἐκτεινομένη ἀπὸ Ἀρκτου πρὸς Μεσημερίαν κατάφυτος ἀπὸ ἐλαίας ἀμυγδαλίας καὶ ἀμπέλους, εἰς δὲ τῆς ὑπερείας τῶν βουνῶν εἶναι τὰ χωρία Λίμναϊς, Νικητιανὸν, Πλατυπόδι, Χουμεριάκον κ.λ.π. ὀνομάζεται δὲ Σκάφη ὡς ἐκ τοῦ σκαροειδοῦς σχήματός τῆς.

αυτόχρομα ἡ τερπνότης· ἀλλὰ φεῦ!! τὰ τόσα ποτὲ ἀπειρά-
ριθμα φυσικὰ κάλλη καὶ τὴν οὐρανίαν ἐκείνην τερπνότη-
τα, τὸ πῦρ καὶ ὁ σίδηρος, ὀδηγούμενα ἀπὸ τὴν ἀδυσώπη-
τον ψυχὴν καὶ τὴν Καταστρεπτικὴν χεῖρα τῶν τυράν-
νων, κατεκάλυψαν σήμερον, κατὰ μέγα μέρος, μὲ τὴν φρι-
κωδεστέραν θάαν!!! εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ χύσῃ καρδιο-
στάλακτα δάκρυα καὶ ὁ πλέον ἀπαθὴς καὶ σκληροκάρδιος,
ἅμα στρέψῃ τὰ βλέμματά του ἐπὶ τῆς ἄλλοτε Μακαρίας
Κρήτης καὶ ἰδῆ ὅτι, ὁ ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος, δευ-
καετῆς καὶ δικαιοτάτος πόλεμος, ἀντὶ νὰ φέρῃ τὸ ἐπιθυ-
μητὸν καὶ δίκαιον ἀποτέλεσμα, ἐρήμαξε πόλεις, ἐξο-
λόθρευσε χωρία, κατηδάφιτε τοὺς Ναοὺς τοῦ Ἰψίστου, ἀ-
ναποδογύρισε τοὺς Χριστιανικοὺς τάφους, ἐκθέσας εἰς τὴν
ὑβριν τῶν Τυράννων καὶ αὐτὰ τὰ κόκκαλα τῶν ἀπὸ αἰ-
ῶνος κεκοιμημένων, ἐπυρπόλησε καὶ ἐρήμαξε ἐκτετταμέ-
νους ἔλαιῶνας, ἐκάλυψε μὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους τὰς
ἄλλοτε γονίμους πεδιάδας, ἐστέρωσε βρύσεις, μετέβαλε
τοὺς δημοσίους καὶ μεγάλους δρόμους εἰς πενιχρῶν Χω-
ρίων μονοπάτια, καὶ τέλος ἔσπειρεν ἐφ' ὅλης σχεδὸν τῆς
μεγάλης ἐπιφανείας τῆς Κρήτης τῶν Χριστιανῶν τὰ κόκ-
καλα, ἀφ' οὗ προηγουμένως τὴν ἐπότισαν μὲ τὰ μαρ-
τυρικά τῶν αἵματα!!!

Νοσώδη μέρη.

Ἡ Κρήτη ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεώς της ἔχει πολλὰ ὀ-
λίγα νοσώδη μέρη, καὶ ταῦτα πάλιν ὡς τοῦ λιναρίου
τὸ ὁποῖον βάζουν εἰς τὰ ὕδατα διὰ νὰ σήψῃ εἶναι δὲ
χωρία Γάζι καὶ Καβροχώρι πρὸς Δυσμάς, καὶ ὁ
περὸς πρὸς Ἀνατολὰς πλησίον τοῦ Μ. Κάστρου· οἱ
οὗτοι καὶ ὀλίγα ἄλλα χωρία τῆς Μεσαρᾶς (α).

α) Ὁρα τὴν περιγραφὴν Μενοραίου καὶ Καινοβίου.

Ἐπιπολάζουσαι ἀσθένειαι.

Οἱ πυρετοὶ ἐπιπολάζουσι εἰς τὴν Κρήτην καθὼς καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, καὶ μάλιστα εἰς τὰ χαμηλιώτερα μέρη ὑποφέρουσι πολλοὶ καὶ ἀπὸ ρευματισμοῦ, καὶ πολλὰ ὀλίγοι ἀπὸ λώβαν· ἐν εἶδος προσέτι πονεμάτων γίνονται εἰς τὸ πρόσωπον, εἰς τὰς χεῖρας καὶ εἰς τοὺς πόδας· εἶναι δὲ κακοήθη δυσειδή, καὶ δυσώδη, διαρκοῦντα πολλάκις ἐν καὶ δύο ἔτη· καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν καὶ ἡ διάρκειά τῶν προέρχεται ἀπὸ τὴν κατάχρησιν τοῦ ἐλαίου (τὸ ὅποιον οἱ Κρήτες μεταχειρίζονται κατὰ κύρον.) (1) καὶ εἰς μὲν τὰς δυτικὰς ἐπαρχίας τὰ ὀνομάζουσι Λούμπινα· εἰς δὲ τὰς ἀνατολικὰς Χανιώτικα, ὡς πρωτοφρονέντα εἰς τὰ Χανία.

Ἰοβόλα καὶ Σαρκοφάγα.

Λαμβάνονται ὅσοι πιστεύουσιν ὅτι ἡ Κρήτη δὲν ἔχει παντελῶς Ἰοβόλα· διότι εὐρίσκεται καὶ ἔχιθνα, τὴν ὁποίαν καὶ Ὀχειάν λέγουσι· καὶ ἐν εἶδος ἀράχνης (φαλάγγιον) τὴν ὁποίαν ὀνομάζουσι Ρογαλίδα, καὶ τῆς ὁποίας τὸ δάγκαμα εἶναι ἀρκετὰ ἐπικίνδυνον. Σαρκοφάγα ὅμως, ὡς λύκος, ἀλώπεκας, καὶ τὰ παρόμοια παντελῶς δὲν ἔχει. (2)

(1) Ὡς καὶ τὸ χοίρινον κρέας μετ' ἐλαίου τὸ μαγειρεύουσιν.

(2) Τὴν ἑλλειψιν ταύτην ἀναπληροῦσιν οἱ Κρήτες Ὀθωμανοὶ εἴτινες ἤθιμι φιλοδίστεροι καὶ αὐτῶν τῶν Τίτλων, φανεῖουσιν καὶ κατασπαράττουσι ἀνηλεῶς καὶ ἀδιακρίτως ἀπλοῦς καὶ βιομηχάνους Χριστιανοὺς, πωλήσαντες πολλάκις εἰς τὰς ἀγυῖας καὶ τὰς ἀγορὰς (αἱ ὁποῖαι ἀπειράκις ὑπῆρξαν τὰ σφαγεῖα τῶν Ἀρχιερέων ἱερῶν καὶ κυριῶν ἄλλων Χριστιανῶν.) τὰς γυναῖκας, τὰς παρθένους καὶ τὰ βρέφη τῶν ὡς κτήνη!! ἀμφιβάλλομεν δὲ ἂν ὑπαρχῇ μέρος τῆς Τουρκικῆς ἐπικρατείας, εἰς τοῦ ὁποίου τοὺς γυναῖκας καὶ ἀνδράνας, νὰ μὴν ὑποφέρουσιν εἰσέτι τὰ δεινὰ καὶ τὴν ἀθλιότητα τῆς αἰχμαλωσίας ἀναρίθμητοι Κρήτται καὶ Κρήτες Χριστιανοί! καὶ μ'

ΠΡΟΪΟΝΤΑ.

Ἀνεξαιρέτως τὰ προϊόντα τῆς Κρήτης εἶναι ἀρίστης ποιότητος, καὶ προτιμητέα παντὸς ἄλλου μέρους· παράγει δέ.

Ἴλαιον. τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ τὸ σημαντικώτερον προϊόν τῆς· δύο δὲ ἐπαρχίαι, τὸ Λασιθί, καὶ τὰ Σφακιά ὕστερον ροῦνται ἐλαίας, καθὼς καὶ τὸ Μονοράτσι ἔχει πολλὰ ὀλίγας· τὸ Ρέθυμνον ὅμως παράγει τὸ περισσότερον. (1)

Τυρί. ὀλίγοι νομίζω νὰ ᾔηται οἱ ἀγνοοῦντες τὴν ποιότητα τοῦ Κρητικοῦ τυρίου· γίνεται δὲ εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας, τὸ ἐκλεκτώτερον ὅμως εἶναι τῶν Σφακίων, καὶ μετ' αὐτὸ

ὅλα ταῦτα ὑπάρχουν εἰς τὸν Κόσμον ἐκτρώματα τὰ ὁποῖα, ἀποστρεφόμενα ἄς εὐγενεῖς καὶ δικαίας προσπάθειαι τῶν Κρητῶν Ἑλλήνων, συνήρῃσαν προθυμότητα εἰς τὴν ἐξόντωσίν των· οἱ δὲ Τούρκοι ἐπιλοτιμήθησαν καὶ ἐσχάτως νὰ φανῶσιν ἄξιοι τοιούτων προστατῶν!!!

(1) Αἱ ἐλαίαι τῆς Κρήτης εἶναι κυρίως τριῶν εἰδῶν ἢ χουδρόλαιαι, (αἱ ὁποῖαι καὶ Μυλοποταμίτικαι λέγονται) τὰς ὁποίας ἔχουν, τὰ $\frac{2}{3}$ τοῦ Σελίνου, τὸ Ῥέθυμνον, Ἄμари, ἅγιος Βασίλης, Μυλοπόταμον (πρὸς τὸ ἀνατολικόθωρον τοῦ Μυλοποτάμου εὐρίσκονται καὶ ψιλαι) Μαλεβύζι, Πυργιώτισσα καὶ Καινούριον. Ἡ Κορωνέικαι, (αἱ ὁποῖαι εἶναι ψιλαι καὶ ὀκειθεῖς) τὰς ὁποίας ἔχουν, ὁ Ἀποκόρωνας, καὶ τὰ ὀλίγα θυτικὰ χωρία τοῦ Ῥεθύμνου, καὶ ἡ Τζουνατάις· αἱ ὁποῖαι εἶναι ὀλίγον τί μεγαλύτερα καὶ μακρότεραι ἀπὸ τὰς Κορωνέικαις· καὶ τὰς ὁποίας ἔχουν, ἡ Κίσσαμος, τὰ Χανιά, τὸ Τέμενος, ἡ Πεδιάδα, τὸ Μεραμπέλον, ἡ Ἀρκαδία, ἡ Ἰεράπετρος, καὶ ἡ Σιτεία· ὑπάρχουν προσέτι καὶ ἄλλα τινὰ εἶδη ἐλαίων, ὡς ἡ Μηλοιαῖς, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὡς μέτρια καρῦδια, ἡ Γαιδουροιαῖς, ὡς τὰ μεγαλύτερα καὶ μακροῦλά Καρῦδια, καὶ ἡ Ἀγριειαῖς αἱ ὁποῖαι εἶναι ὡς τὰ λεμονοκούκουτζα, ἀλλὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα τρία εἶδη εὐρίσκονται σποράδην.

τῆς Κριτσᾶς, (χωρίον τοῦ Μεραμπέλου) ἐπὶ δὲ τοῦ Κέδρου (ὄρος τοῦ Ἀμαρίου) γίνεται τὸ ἐκλεκτώτερον Ἀθύτυρον.

Κάστανα. τὰ Κρητικὰ Κάστανα εἶναι περίφημα διὰ τὴν ἀρίστην ποιότητά των· γίνονται δὲ εἰς μόνην τὴν Κίσαμον.

Πορτογάλια. ἡ ἐπαρχία τῶν Χανίων παράγει τὰ περίφημα Κρητικὰ πορτογάλια· τὰ ὅποια εἶναι λεπτόφλοια, γλυκύτατα καὶ νοστιμότατα.

Λεμόνια, Γλυκολέμονα, καὶ Κύτρα. τὰ καλλήτερα καὶ μεγαλήτερα γίνονται εἰς τοῦ Φώδελε, χωρίον τοῦ Μυλοποτάμου.

Ἀμύγδαλα. ἡ ἐπαρχία Μεραμπέλο παράγει τὰ περισσότερα, καὶ μάλιστα ψύχα καὶ εὐθραυστα.

Σταφίδα. τὸ Μαλεβύζι παράγει τὴν περισσοτέραν, ἣτι εἶναι μαύρη χοντρή· γίνεται δὲ καὶ κόκκινη.

Μέλι. τὸ ἐκλεκτώτερον γίνεται εἰς τὸ Ἀκρωτήρι τῶν Χανίων. (Μελέχα)

Κηρίον. ἡ Κρήτη ἐξάγει ἀρκετὸν κηρίον.

Μετάξη. ὄλαι σχεδὸν αἱ ἐπαρχίαι κάμνουν μετάξην· προτιμεῖται ὁμως εἰς μὲν τὰς δυτικὰς τοῦ Σελίνου· εἰς δὲ τὰς ἀνατολικὰς, τῆς Βιάνου· (ἐπαρχ. Ἀρκαδία).

Χαρούπια. τὰ Κρητικὰ χαρούπια ἔχουν τὰ δευτερεῖα τῆς Κύπρου, τὰ καλλήτερα γίνονται εἰς τὰ Μάλια· (χωρίον τῆς Πεδιάδος) τῆς δὲ Κριτσᾶς (χωρίον τοῦ Μεραμπέλου) καὶ Μυλοποτάμου, ἔχουν τὰ δευτερεῖα.

Κοχλιοί. ἀφ' ὅλην τὴν Κρήτην γίνεται σημαντικὴ ἐξαγωγή Κοχλιῶν· καὶ εἰς κάθε ἐπαρχίαν ὑπάρχει ἐν μέρος

τοῦ ὁποίου οἱ Κοχλιοὶ προτιμοῦνται τῶν ἄλλων. π. χ. εἰς τὸν Ἀποκόρωνα προτιμοῦνται τοῦ χωρίου Βάμου· εἰς τὸ Μυλοπάταμον, τοῦ Ἀβδελαῖ· εἰς τὸ Μαλεβούζι τῆς Κέρης· (ὄρος ἄνωθεν τοῦ Ἄρμου) εἰς τὴν Πεδιάδα τοῦ Ἀσμαριοῦ κ. λ. π.

Λόδια. τὰ Καλύτερα εἶναι τῆς Ἐλούντας (χωρίον τοῦ Μεραμπέλου ὅπου ἦτον ἡ Ἀρχαία Νάξος) καὶ μετ' αὐτὰ τῶν Σφακίων . .

Μαλιά. γίνεται ἀρκετὴ ἐξαγωγή μαλίων.

Λαγωδέσματα. ὁμοίως,

Βελανίδι. ὁμοίως.

Γύφορ. ὁ καλύτερος καὶ διαφανέστερος εἶναι πλησίον τοῦ Λαβυρίνθου.

Σαποῦνι. τοῦ Μ. Κάστρου εἶναι τὸ καλύτερον.

Ὀπωρικά. τὸ Ἀμάρι· (ἐπαρχ.) καὶ τὰ χωρία τοῦ Μονησταίου ἅγιος Θωμᾶς, καὶ Ἀξέντι κάμνουν, τὰ περισσότερα ὀπωρικά, καὶ προπάντων Βύσινα καὶ Κεράσια ἐκλεκτά· εἰς δὲ τοὺς Ποτάμους, καὶ Ψυχρὸ (χωρία τοῦ Λασιθιοῦ) γίνονται μῆλα παραδόξου μεγέθους· (ἕως τρία μία ὀκά) εὐχρέστου γύσεως καὶ τερπνοῦ χρώματος, διότι πολλὰ εἶναι κατακόκκινα ἄνευ ἄλλου τινὸς χρώματος. (1)

Ἄλας. εἰς τὴν Σπιναλόγγα, καὶ ἔξωθεν τῆς πόλεως τῶν Χανίων, πρὸς τὸ παράλιον τῆς Σούδας, γίνεται ἄλας κάλλιστον· ἀπὸ δὲ τὸν καιρὸν τῶν Ἑνετῶν (1660.) σώζονται σωροὶ ἄλατος εἰς τὰς Ἀλικὰς τῆς Σπιναλόγγας.

Λινάρια, Βαμβάκια. καὶ λινάρια καὶ βαμβάκια κάμνει ἀρκετὰ, τὰ ὅποια καὶ ἐργάζονται κάλλιστα.

(1) Εἰς τὰ ρηθέντα χωρία τοῦ Λασιθιοῦ ὑπάρχουν μηλῖαι, κάμνουσαι ἢ καθε μίκα ἐπέκεινα τῶν 500 ὀκάδων μῆλων.

Οἶνον. ἀνεξαιρέτως ὁ οἶνος τῆς Κρήτης εἶναι κάλλιστος, ὁ ἐκλεκτώτερος δὲ εἶναι ὁ λεγόμενος, Ἀριότικος, ὅστις γίνεται εἰς τὸ Μαναστήριον Ἀρσάνι (Ρέθυμνον) μεταυτὸν εἶναι τοῦ Μαλεβυζίου καὶ μάλιστα τοῦ χωρίου Ἁγίου Μύρωνος, τὸ δὲ Χουδέτσι (χωρίον Πεδιάδος) κάμνει οἶνον κατὰμαυρον καὶ παχύτατον. (1)

Γεννήματα. ἀφ' ὅλα τὰ εἶδη τῶν γεννημάτων κάμνει ἡ Κρήτη ὑπάρχει προσέτι ἓν εἶδος Κριθῆς, Διμνηνῆς, ὀνομαζομένης, διότι δύο μόνον μῆνας μένει εἰς τὴν γῆν, τῆς ὁποίας οἱ Στάχεις εἶναι δίγονοι· καὶ ἓν εἶδος σίτου Μαρτί, ὁ ὁποῖος σπεύρεται τὸν Μάρτιον· καὶ εἶναι μελανώτερος τοῦ ἄλλου.

Λάδανος. τῆς Κρήτης ὁ Λάδανος εἶναι περίφημος, ὁ περισσότερος δὲ συνάζεται εἰς τὸ Μυλοπόταμον, καὶ μάλιστα εἰς τὰ Βόρειον παράλιον κατὰ τὴν Μοῦνη Βαλί. (2)

Γλυκὸρίζα. εἰς τὰ πέριξ τοῦ Μ. Κάστρου, γίνεται (αὐτοφυῆς) ἀρκετὴ γλυκὸρίζα, τὴν ὁποίαν καὶ μεταφέρουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Ἴπποι καὶ Ἡμίονοι. οἱ ἵπποι, αἱ φοράδες, καὶ οἱ ἡμίονοι τῆς Κρήτης εἶναι περίφημοι ἂν καὶ μικρὸσωμοι,

(1) Ἐπίτην παντελῶς ὅν βάζουν οἱ Κρήτες εἰς τὸν οἶνον των, καὶ σπανίως Γύψον, τὸν φυλάττουν δὲ, εἰς τὰ περισσότερα χωρία εἰς Πίθους. Τινὲς ὅταν βράξῃ ὁ γλεῦκος (μουστος) βάζουν, Νεραντζόφυλλα, ἢ Μυρτιόφυλλα (περασμένα εἰς κλωστήν) τὰ ὁποῖα καὶ ἀρίνου ἓν ὅσω διακρεῖ ἢ βράσει, καὶ οὕτω ὁ οἶνος γίνεται εὐωδέστατος.

(2) Ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ Ἰουνίου ἕως τὰς 15. Αὐγούστου συνάζουν τὸν Λάδανον 6—8. τριῶν σπιθαμῶν λωρία, κρέμονται εἰς τὴν ἄκραν τρι-σπιθαμιαίας ράβδου, τὴν ὁποίαν κρατῶντες ἀπὸ τὴν ἄλλην ἄκραν, βαδίζου ἔντος τῶν Λαδανηφόρων θάμων, σύροντες ἐπ' αὐτῶν τὰ λωρία, τὰ ὁποῖα καὶ ξύου συχνὰ μὲ μαχαίριον, καὶ οὕτω συνάζουν τὸν Λάδανον οἱ Λαδανοσυναίται ἐκτελοῦν τὴν ἐπίμοχθον ταύτην ἐργασίαν, ἅμα ὁ Ἥλιος ὑψωθῆ ὅσον ὥστε ἡ καυσις του νὰ ᾖ ἡμι-ὑπερβολικὴ, καὶ πᾶν ὅταν μετριάτῃ τὸ πρῶτὸ τρίγωνον πολλὰ ὀλίγον ἄρτον, καὶ μόνον νερὸν πίνουσι

είναι ὅμως ὠρατοί, ταχύποδες, καὶ ἀντέχουν παραδόξως εἰς τὸν κόπον· βαδίζουν δὲ μὲ πολλὴν εὐκολίαν καὶ ταχύτητα, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ δύσβατα μέρη, ὀδεύοντες πολλάκις 6—8. μίλια τὴν ὥραν μὲ βῆμα γοργόν.

Κύνες. τὰ λαγωνικά τῆς Κρήτης εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στακτεροῦ χρώματος καὶ μικρῶσυμα· δυνατὰ ὅμως καὶ ἐπιτήδεια εἰς τὴν ἄγραν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ δύσβατα καὶ πετρώδη μέρη.

Δίκταμος. ἐκ τῶν ἀπειρίων ἱαματικῶν χόρτων τῆς Κρήτης ὁ Δίκταμος εἶναι τὸ περιφημότερον· ὅστις φυτρώνει εἰς τὰ ὑψηλὰ καὶ πετρώδη μέρη. τὸ σπάνιον καὶ ἱαματικόν, τοῦτο χόρτον εἶναι χαμαιζήλον· οἱ κλόνοι του εἶναι μικροὶ ὑποκόκκινοι (κρυσάτοι) καὶ λεπτοὶ ὡς ἀλογότριχες· τὰ φύλλα του εἶναι δασέα καὶ ὠσειδῆ, ἔχοντα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεγάλου ῥοβιθίου περιφέρειαν, μὲ πολλὰ λεπτὸν χνούδι, καὶ μὲ πολλὴν εὐωδίαν. (1).

Γαϊάνθρακες· πλησίον τῶν Σελιῶν (ἐπαρχ. ἅγιος Βασίλης) καὶ πλησίον τῆς Γέργερης (ἐπαρχ. Καινούρι.) ὑπάρχουν Γαϊάνθρακες Κάλλιστοι.

ἄφθόνως καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐργασίας· συνάξεται προσέτι ὁ ἄδανος μὲ σιδηρὰ Κτένια καὶ ἀπὸ τὰ γένεια τῶν Τράγων καὶ Λιγῶν ὅταν βόσκουν ἐντὸς τῶν λαδανηφόρων θάμων.

(2) Ὁ Δίκταμος βράζεται ὡς τὸ τέϊ, ἔχει θερμότητα πενταπλάσιο τῆς φασκομηλιάς, καὶ ὠφελεῖ πολὺ εἰς τὰς γυναικείας νόσους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Γ'.

Πολιτικὴ Κατάστασις.

Ἐπαρχίαι.

Ἡ Κρήτη ἔχει εἴκοσι ἐπαρχίας· μίαν Ἀρκτηκοζανατο-
 λικομεσημβρινήν, τὴν Σιτείαν ὀκτώ Ἀρκτηκῶν· τὸ Μεραμ-
 πέλον, τὴν Πεδιάδα, τὸ Τέμενος, τὸ Μαλεβύζι, τὸ Μυ-
 λοπόταμον, τὸ Ῥέθυμνον, τὸν Ἀποκόρωνα καὶ τὰ Χανιά·
 μίαν Ἀρκτηκοδυτικὴν τὴν Κίσαμον· μίαν Δυτικομεσημ-
 βρινήν τὸ Σέλινον ὀκτώ Μεσημβρινῶν, τὰ Σφακιά, τὸν
 Ἅγιον Βασίλην, τὸ Ἀμάρι, τὴν Πυργιώτισσα, τὸ Μονοφάτσι,
 τὸ Καινούριον, τὴν Ἀρκαδίαν καὶ τὴν Ἱεράπετρον, καὶ
 μίαν μεσόγειον τὸ Λασιθί, (πρὸς τὸ Ἀνατολικὸν κατὰ τὰ
 3/4 τῆς Νήσου) ὅλαι δὲ αἱ ῥηθείσαι εἴκοσι ἐπαρχίαι ἔχου
 4182. Χωρία. (1).

Πόλεις.

Τρεῖς πόλεις ἔχει, κειμένας εἰς τὸ Ἀρκτηκὸν παράλιον,
 τὰ Χανιά, (εἰς τὸ τέλος τοῦ πρώτου ἐκ Δυσμῶν ἔκτου τῆς
 Κρήτης) ἔχοντα ὡς ἕγγιστα 12000 κατοίκους, τὸ Ῥέθυ-
 μόνον (κειμένον εἰς τὸ τέλος τοῦ δευτέρου ἔκτου) μὲ 7000
 κατοίκους· καὶ τὸ Μεγάλον Κάστρο (Πρωτεύουσα κείμενον
 κατὰ τὸ ἡμισυ τοῦ 4/6 ἐκ Δυσμῶν, πρὸς Ἀνατολὰς τοῦ
 Κέντρου) ἔχον ὡς ἕγγιστα 20000 κατοίκους.

(1) Ὅρα τὸ τέλος τοῦ ε'. Κεφαλαίου.

Φρούρια.

Ἐξ φρούρια ἔχει ἡ Κρήτη, τρία ἐπὶ ἀποτόμων νησιδίων ἢ μάλλον βράχων, τὴν Γραμβούσαν, ἣτις κεῖται εἰς τὴν δυτικότεραν ἄκραν τῆς Κρήτης, καὶ εἶναι τὸ ὀχυρώτερον φρούριον, ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς του θέσεως, ἀσφαλίζον τὸν ὁμώνυμον Λιμένα· τὴν Σούδα, εἰς τὸ στόμιον τοῦ ὁμώνυμου καὶ βαθυκόλπου Λιμένος, καὶ τὴν Σπιναλόγγα, εἰς τὸ Ανατολικοβόρειον παράλιον κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Μεραμπέλο· καὶ τρία φρούρια ἐπὶ τῆς Νήσου (εἰς τὸ βόρειον Παράλιον) τὰ Χανία, χωριζόμενα ἀπὸ τὴν Σούδα διὰ τοῦ ἴσθμου αὐτοῦ Ἀκρωτηρίου (Μελέχα), τῶν ὁποίων ἡ 1500 βημάτων περιφέρεια περικυκλώνει τὴν ὁμώνυμον Πόλιν καὶ Λιμένα· τὸ Ρέθυμνον μεταξὺ Χανίων καὶ Μ. Κάστρου ἔχον 400 περίπου βημάτων περιφέρειαν (ἡ δὲ ὁμώνυμος Πόλις κεῖται ἐπὶ τῆς Ανατολικοβορείου πλευρᾶς του·) καὶ τὸ Μεγάλο Κάστρο, ὀλίγον τι πρὸς Ἀνατολὰς τοῦ κέντρου· τὸ περίφημον τοῦτο φρούριον ἔχει 3000 περίπου βημάτων περιφέρειαν, περικλείουσιν τὴν ὁμώνυμον καὶ ὠραίαν Πρωτεύουσιν μετὰ τοῦ μικροῦ Λιμένος τῆς.

Μοναστήρια.

Ἡ Κρήτη ἔχει 41 Μοναστήρια, εἶναι δὲ ταῦτα.

Τοπλοῦ. εἰς τὴν Σιταίαν. πανυγηρίζον τὴν 26 Ἰουλίου.

Ἄρετι. ἀγίας Τριάδος.

Δωριαῖς. } Μεραμπέλο.

Καρδαμουῖτσζ.

Παράμπελα.

Φανερωμένη. Ἱεράπετρος, 15 Αὐγούστου.

Κρουσταλένια. Λασιθί.

Άγιος Ιωάννης.	} Πεδιάδα.	26	7βρίου.	
Άγκάραθος.		15	Αυγούστ.	
Κερά.		8	7βρίου.	
Σπηλαιώτισσα		15	Αυγούστ.	
Παλιανή. (γυναικειον) Τέμενος		15	Αυγούστ.	
Σαββατιανά.	} Μαλεβύζι	17	Ιαννουαρίου	
Έρουσαλήμ.		8 και 26	7βρίου	
Γοργολατι.		23	Απριλ.	
Κερά Έλεούσα.		27	7βρίου.	
Άγιος Παντελεήμων.		27	Ιουλίου.	
Βόσκακος.	} Μυλοπόταμον	14	7βρίου.	
Χαλέπκ.		6	Αυγούστ.	
Δισκούρι.				
Άρσάνι.		23	Απριλίου.	
Άρκαδι.	} Ρεθύμνον	21	Μαΐου.	
Άγια Ειρήνη.				
Χαλεβή.				
Προφ. Ήλίας.				
Κουβερνέτο. (1)	} Χανιά.	8	8βρίου.	
Άγια Τριάς.				
Χρυσοπηνή.		6	του Πάσχα	
Γωνιά.	Κίσαμος	15	Αυγούστου	
Πρέβελι. άγ. Βασίλης		26	7βρίου.	
Άσώματος.	} Αμάρι			
Βούλγαρι.				
Καρδιότισσα.	Πυργιότισσα			
Βαρσαμόνερο.		27	7βρίου.	
Βροντίσι.	} Καινούριο	17	Ιαννουαρίου.	
Όδηγήτρια.		15	Αυγούστου.	
Άπεζαναΐς.		17	Ιαννουαρίου.	

(1) Το Μοναστήριον τούτο έχει εν Μετόχι Προδρόμοι λεγόμενον, Ευθα μονάζουν γυναΐκες.

Ἰβάνω Σύφης· Μονοφάτζι

23 Ἀπριλίους

Ἄγια Μονή· Ἀρκαδία

Ἐκ τούτων τὰ πλουσιώτερα εἶναι τὸ Τοπλοῦ (1) τὸ Ἄρκαδι (2) καὶ τὸ Πρέβελι (3).

Πανυγήρεις.

Εἰς ὄλων τῶν Μοναστηρίων τὰς ἐορτὰς γίνονται πολυάνθρωποι Πανυγήρεις· ἀλλ' ἡ πολυάνθρωποτέρα γίνεται τῆς ἁγίας Πελαγίας, (8 Ὀβρίου) εἰς τὴν Δυτικοβόρειον παραλίαν τοῦ Μαλεβυζίου, ὅπου ὑπάρχει ἓν ἐρημοκλήσιον πλησίον τῆς θαλάσσης, καὶ ἀνήκον εἰς τὰ Σαββατιανὰ (δύω ὥρας ἀπέχοντα)· ἀφ' ὅλας σχεδὸν τὰς ἐπαρχίας τῆς Κρήτης συνάζονται εἰς τὴν Πανήγυριν ταύτην, οἱ δὲ πάσχοντες ἀπὸ διαφόρους ποδαλγίας, ἐμβαίνουν εἰς τὴν ἄμμον, καὶ κάθηνται καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς θείας ἱεουργίας..

Ἐπισκόπαϊ.

Ἡ Κρήτη εἶχεν ἓνα Μητροπολίτην μὲ 12 Ἐπισκόπους· καὶ ὁ μὲν Μητροπολίτης ἐκαρποῦτο τὰς τρεῖς ἐπαρχίας τῆς Μεσσαρᾶς, (Πυργιώτισσα, Καινούριον, καὶ Μονοφάτζι) τὰ Σφακιά καὶ τὴν Πρωτεύουσαν, ἔχων καὶ ἓνα Ἐπίσκο-

(1) Εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦτο ὑπάρχει μία εἰκὼν τῷ Μέγας εἰ Κύριε, ἀξιοπεριέργως διὰ τὴν ὑψηλοῖαν καὶ τὴν ἐπιδεξιότητα τοῦ Ζωγράφου.

(2) Τὸ σημαντικώτερον εἰσόδημά του εἶναι ὁ οἶνος, φθάνων πολλάκις εἰς 150000 ὀκάδας.

(3) Τὸ σημαντικώτερον εἰσόδημά του εἶναι τὸ ἔλαιον πολλάκις ἔκαμε ἕως 100000 ὀκάδας.

πον τὸν Διουπόλεως, ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι, ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς του, οἱ δὲ λοιποὶ Ἐπίσκοποι εἶχαν τοιαύτην τάξιν.

- Α. Ὁ Κνωσσῷ, εἰς τὸ Μαλεβύζι καὶ Τέμενος.
 Β'. Ὁ Ἀρκαδίας, εἰς τὴν Ἀρκαδίαν.
 Γ'. Ὁ Χερρόνησου, εἰς τὴν Πεδιάδα.
 Δ'. Ὁ Αὐλοποτάμου, εἰς τὸ Μυλοπόταμον.
 Ε'. Ὁ Ρεθύμνης, εἰς τὸ Ρεθύμνον.
 ς'. Ὁ Κυδωνίας, εἰς τὰ Χανιά καὶ Ἀποκόρωνα.
 Ζ'. Ὁ Λάμπης, εἰς τὸν Ἅγιον Βασίλη καὶ Λμάρη.
 Η'. Ὁ Πέτρας, εἰς τὸ Μεραμπέλο καὶ Λασίθι.
 Θ'. Ὁ Σιτείας, εἰς τὴν Σιτείαν.
 Ι. Ὁ Ἱεράς, εἰς τὴν Ἱεράπετρον, καὶ
 ΙΑ'. Ὁ Κισάμου, εἰς τὴν Κίσαμον καὶ Σέλινον.
- ἀλλὰ κατὰ τὸ 1831 ἡ Μ. Ἐκκλησία τοὺς ἐπεριώρισεν εἰς μόνον ἑπτὰ.

Τὸν Μητροπολίτην, εἰς τὸν ὁποῖον προσετέθησαν καὶ ἡ Χερρόνησος μετὰ τὴν Κνωσὸν (Μαλεβύζι καὶ Τέμενος) ἄνευ τῶν Σφακίων.

Τὸν Ἀρκαδίας.

Τὸν Αὐλοποτάμου, μετὰ τὴν Ρεθύμνην.

Τὸν Κυδωνίας, μετὰ τὴν Κίσαμον.

Τὸν Λάμπης, μετὰ τὰ Σφακία.

Τὸν Πέτρας, καὶ

Τὸν Ἱεράς, μετὰ τὴν Σιτείαν.

Διοικήσεις. *Διοικήσεις.*

Ἀφ' οὗτου ὑπέπεσεν εἰς τὴν Αἰγυπτιακὴν δυναστείαν ἡ Κρήτη, (1830) διηρέθη εἰς τρεῖς Τμήματα καὶ ἐδιοικεῖτο ἀπὸ τρία Συμβούλια, τοῦ Μ. Κάστρου, εἰς τοῦ ὁποῖο τὴν δικαιοδοσίαν ἦσαν τὸ Μαλεβούζι, Τέμενος, Πεδιάδον Λασίθι, Μερκμπέλο, Σιτεία, Ἰεράπετρος, (Ἀρκαδία) Μονοφάτσι, Καινούριο καὶ Πυργιώτισσα· τοῦ Ρεθύμνου, εἰς τοῦ ὁποῖου τὴν δικαιοδοσίαν ἦσαν τὸ Ρεθύμνον, Μυλοπέτχμον, Ἀμάρι, καὶ Ἅγιος Βασίλης· καὶ τῶν Χανίων εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάγοντο αἱ ἐπαρχίαι, Χανία, Ἀποκόρωνας, Σφακία, Σέλινον, καὶ Κίσαμος· τὰ τρία ταῦτα Συμβούλια, συγκείμενα ἀπὸ Ὀθωμανοὺς καὶ Ἕλληνας (1) καὶ προεδρευόμενα ἀπὸ ὑπαλλήλους τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ, ἐδίκαζον κατὰ πλειοψηφίαν· αἱ δὲ ἀποφάσεις τῶν ἐπεθεωροῦντο

(1), Κάθε ἐπαρχία ἔστειλε δύο συμβούλους, ἓνα Ἕλληνα καὶ ἓνα Ὀθωμανόν, (ἐκτὸς τοῦ Λασίθιου καὶ Σφακίων τὰ ὁποῖα μὴ ἔχοντα οὐδένα κάτοικον Ὀθωμανόν, ἔστειλαν μόνον ἀπὸ ἓνα Σύμβουλον Χριστιανόν) αἱ δὲ πόλεις διὰ τὸν λόγον ὅτι οἱ Ὀθωμανοὶ κάτοικοι ἦσαν περισσότεροι, εἶχαν ἓνα μόνον Ἕλληνα καὶ 5—10 Ὀθωμανοὺς· ἀλλὰ τοῦτο ἦτον Τουρκικὴ δικαιοσύνη· διότι ἂν ἀναλόγως τῶν κατοίκων τῶν Πόλεων ἐλήφθησαν δέκα Ὀθωμανοὶ σύμβουλοι καὶ εἰς Ἕλληνα, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον νάμην ἐλαμβάνοντο καὶ ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας περισσότεροι Ἕλληνες; ἔπειτα, ἀφοῦ αἱ ἀποφάσεις ἐγένοντο κατὰ πλειοψηφίαν, πῶς ἦτον δυνατόν νὰ ὑπερισχύσῃ τῶν ὀλίγων Χριστιανῶν συμβούλων ἡ γνώμη κατέναντι ἐκείνης τῶν τόσων ὑπερπλήθους Ὀθωμανῶν, οἵτινες ἐθεώρουν τοὺς Ἕλληνας ὡς δούλους, οἱ δὲ Ἕλληνες σύμβουλοι, δὲν ἐτολμοῦσαν ν' ἀντιτείνουσι εἰς τὴν ψήφισιν τῶν Ἀγάδων; ὡς ἐκτούτου δὲ οἱ μὲν δικαζόμενοι Ὀθωμανοὶ, ἔπλεον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπάνω τοῦ ὕδατος ὡς τὸ ἔλαιον, οἱ δὲ ἄτυχεις Χριστιανοὶ κατεδικάζοντο σχεδὸν πάντοτε.

απλῶς παρὰ τοῦ Σερασκέρου, (γενικοῦ Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ).

Ἄρ. 8 — 8 γενικοῦ Φόροι.

Διὰ νὰ λάβῃ τις μικρὰν μόνον ἰδέαν τοῦ τοσοῦτον παρὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν φημιζομένου Αἰγυπτιακοῦ Πολιτισμοῦ καὶ τῆς Τουρκικῆς Προόδου, ἃς μάθη ὅτι οἱ Κρήτες Χριστιανοὶ ἦσαν καταδικασμένοι, ἀπὸ τὸ 1670—1841. νὰ πληρῶνουν ἀντὶ δεκάτου ἔβδομον, καὶ ἀφοῦ εἶχαν καὶ τὴν ἀτυχίαν νὰ γευθῶσιν ὀλόκληρα δέκα ἔτη (1830—1840) καὶ τὴν Αἰγυπτιακὴν δυναστείαν, ἐκατήντησαν νὰ ὀλιγοστεύωσι τὴν καθημερινὴν τροφήν των διὰ νὰ ἐπαρκοῦν εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν φόρων καὶ τῶν μονοπωλείων καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ἰδοὺ καὶ ὀλίγα παραδείγματα,

— δι' ἓν Στρέμμα ἀμπέλου ἐπλήρωναν.

1ον. Τὸ Τουλουμιάτικον.

2ον. Ἐβδομον κρασίου.

3ον. Ἐβδομον ρακῆς.

4ον. Ἐβδομον ξυλοκαρπίας.

5ον: Ἐβδομον εἰς ὅ,τι ἐσπείρετο ἐντὸς τῆς ἀμπέλου.

6ον. Ἐξήνταξ παράδες τὴν ὀκτὼ τὴν ρακὴν καὶ,

7ον. Δεκαῆξ παράδες τὴν ὀκτὼ τὸ κρασί, ὡσάκις ἤθελε τις νὰ τὸ μεταφέρῃ εἰς τὰς πόλεις.

Ὅλα τὰ ἐλαιοτριβεῖα τὰ ἐπῆρεν ἡ ἐξουσία, καὶ ἀφοῦ ἐλάμβανε τὸ ἔβδομον τοῦ ἐλαίου, ἐκράτει καὶ ὅλην τὴν πυρίνα, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν διὰ τὴν ὀλίγην πρῶτην θλίψιν, ἔπερνεν περισσότερον ἔλαιον ἀφ' ὅσον οἱ χωρικοὶ ὠρεθλοῦντο ἀπὸ τὰς ἐλαίας των.

Ἐκτός τοῦ Θαλασσοῦ τελωνεῖου ὑπῆρχε καὶ τῆς Στερεῆς, καὶ κανεῖς δὲν ἐδύνατο νὰ ἐξάξῃ ἀπὸ τὰς πόλεις οὔτε δέκα παράδων πρᾶγμα ἂν δὲν ἐπλήρωνεν 8—10 τὰ 100 (καὶ κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ Τελώνου) ἐνθ' αὐτὸ τὸ ἴδιον πρᾶγμα ἦτον πρὶν τελωνεῖασμένον· καὶ ἔπειτα λέγομεν πῶς οἱ Εὐρωπαῖοι, δὲν γνωρίζουν νὰ ἐπαινοῦν Κυβερνήσεις καὶ νὰ μακαρίζουν ὑπηκόους!!! (1)

(1). Εἶθε σήμερον τουλάχιστον νὰ ἀπολαύσουν τὰ ἀγαθὰ τῆς διατάξεως τοῦ Γκιουλχανέ, καὶ δὲν ἀμφισβῆλωμεν ὅτι ἡ Α. Α. Μ. ὁ Σουλτάν Μετζήτ, δὲν θέλει ἀνεχθῆ τὴν περετέρι δουπραγίαν τῶν Κρητῶν· τὴν ὅποιαν καὶ ἀρκετὰ μετριάξει ὁ φρόνιμος Μουσταφὰ Πασσάς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Ἡθικὴ Κατάστασις.

Προφορά.

Καθ' ἐπαρχίας ἡ προφορά ἔχει καὶ τι εἰδικόν, ἀλλ' εἶναι καὶ τινες ἐπαρχίαι τῶν ὁποίων ἡ προφορά διαφέρει κατὰ χωρία· καὶ αὗται εἶναι, ὅσαι ἔχουσι χωρία Ὅρινά καὶ Πεδινά, γενικῶς ὁμῶς διαιρεῖται ἡ προφοράτων οὕτω· Κίσαμος, Σέλινον, Χανιά, καὶ τὰ 9⁰⁰ τοῦ Ἀποκορώνου, ἔχουν τὴν αὐτὴν σχεδὸν προφορὰν· τὰ Σφακιά μὲ τὰ ὀλίγα Μεσημβρινὰ χωρία τοῦ Ἀποκορώνου, καὶ ὀλίγα Μεσημβρινοδυτικὰ τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἔχουν ἰδιετέραν, χωρὶς ποτὲ νὰ προφέρουν τὸ λ. (καθὼς καὶ τὰ Ὅρινά χωρία τοῦ Μυλοποτάμου, Ἀνώγια, Λιβάδα, Ζουτουλάκο, καὶ Κράνα). τὸ Ρέθυμνον, ἅγιος Βασίλης, Ἀμάρι, καὶ τὸ Μυλοπόταμον ὁμοίαν, τὸ Μαλεβύζι, Τέμενος, καὶ τὸ Δυτικὸν μέρος τῆς Πεδιάδος, ἰδιεταίραν· τὸ Ανατολικὸν τῆς Πεδιάδος· μὲ τὸ Λασιθί, Μερχυπέλο, Ίεράπετρον, Σιτεῖαν, Ἀρκαδίαν καὶ Μονοβάτσι ὁμοίαν ἡ Πυργιώτισσα καὶ τὸ Καινούριο ὁμοίαν· ἐκτὸς τούτου πολλὰς λέξεις καὶ ὀνομασίας μιᾶς ἐπαρχίας ἢ ἐνὸς χωρίου, δὲν τὰς ἔχουν ἀλλοῦ· π. χ. εἰς τὸ Λασιθί λέγουσι Σταμόνα· (Στάσου μόνος, ἡσύχασε) ἐνῶ εἰς τὰς Δυτικὰς ἐπαρχίας οὔτε κἄν τὴν ἔνοιαν αὐτῆς τῆς λέξεως γνωρίζουν· εἰς τὸ Μυλοπόταμον ὀνομάζουσι τὸν Δίκταμον ἔρωτα. κ. τ. λ.

Ἐνδυμασία ἀνδρῶν.

Οἱ ἄνδρες φοροῦσι φέσι περιτυλιγμένον μὲ λευκὸν τι περικάλυμμα (Πέτσα ὀνομαζόμενον) τοῦ ὁποίου ἡ μία ἄκρα κρέμαται ὀπίσθεν, καὶ φθάνουσα πολλάκις ἕως τὴν ζώνην· τὰ βρακιά των εἶναι κοντὰ ἕως τὰ γόνατα καὶ στενά, καὶ τῶν μὲν ὀρεινῶν (οἷτινες καὶ ἄφορεῖται λέγονται) εἶναι μάλινα, τῶν δὲ πεδινῶν (οἷτινες καὶ Κατωμεριται λέγονται) εἶναι βαμβάκερά καὶ λευκά ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον· εἰς τοὺς πόδας φοροῦσιν ὑποδήματα φθάνοντα ἕως τὰ γόνατα· ἔχουν δὲ τριῶν εἰδῶν· Τσαρδίνα, τὰ ὁποῖα εἶναι ὠρχία, Στιβάλια μονά, καὶ Στιβάλια διπλά· καὶ τὰ τρία ταῦτα εἶδη εἶναι κάλλιστα, διότι προφυλάττουν τοὺς πόδας, ἀπὸ ἀκάνθας, ψύχος, λάσπην, καὶ λ. π. εἰς τοὺς ὤμους των φέρουν (ἔδοιποροῦντες) μίαν πήραν (βούργια λεγομένην) ἔνθα βάζουν τὰ χριώδη των.

Ἐνδυμασία γυναικῶν.

Δύω εἰδῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ἡ ἐνδυμασία τῶν γυναικῶν· Κίσαμος, Σέλινον, Χανιά, Μαλεβύζι, Τέμενος, Πεδιάδα, Πυργιώτισσα, Μονοφάτσι, Καινούριον, Ἀρκαδία, Ἰεράπετρος καὶ Σιτεία, εἶναι σχεδὸν ὁμοίαι φοροῦσαι φουστάνια μὲ μανίκια, εἰς τὰς ἄκρας σχιστὰ καὶ πλατέα, φέρουν καὶ μανδήλι εἰς τὴν κεφαλὴν, ἔχουσαι τὰ μαλιά των ἠπλωμένα εἰς τοὺς ὤμους· εἰς δὲ τὰ Σφακιά, Ἀποκόρωνα, μέρος τοῦ Ρεθύμνου καὶ Μυλοποτάμου, (τὸ λοιπὸν φορεῖ ὁμοίαν τῶν πρώτων) Ἀμάρι, Ἅγιος Βασίλης, Λασιθί καὶ Μεραμπέλον εἶναι σύμμικτα, δηλ. Τουρκογενετικά, περιτυλίσσουν δὲ τὴν κεφαλὴν μὲ λευκὸν μακρὸν πανίον (βαμβάκερον, ἢ μεταξωτὸν) μπόλια ὀνομαζόμενον, τοῦ ὁποίου ἡ μία ἄκρα κρέμαται ὀπίσθεν, καὶ φθάνει

ἕως εἰς τὰς κνήμας, ἡ δὲ ἄλλη διερχομένη μεταξὺ τῶν μασῶν τίθεται ὑπὸ τὴν ἀριστερὰν μασχάλην· εἰς τὸν τράχηλον φοροῦσι πλεκτὴν τραχηλιὰν (κολέτο λεγομένην) τῆς ὁποίας τὸ κυκλωειδὲς σχῆμα καλύπτει τοὺς ὤμους, τὴν ῥάχην καὶ τὸ στῆθος· τὸ ἐπανωφόριόν των (σοφόρι λεγόμενον εἰς τὰς Ἀνατολικὰς ἐπαρχίας) εἶναι πορφυροῦν, καὶ αἱ μὲν εὐκατάσταται τὸ ἔχουν τζόχινον, ἢ μεταξωτὸν (στόφαν) αἱ δὲ πτωχὰι μάλινον ἢ βαμβυκακερὸν· τὰ ὑποκαμίσιά των φθάνουν ἕως εἰς τὴν πτέρναν· καὶ ὅσαι φοροῦν πλατομάνικα φουστάνια ἔχουν καὶ τὰ μανίκια τοῦ ὑποκαμίσιου των πλατέα· ὅσαι δὲ φοροῦν τὰ σοφόρια, ἔχουν τὰ μανίκια καὶ τὴν τραχηλιὰν τοῦ ὑποκαμίσιου των σουφρομένα, ὡς τὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν· φοροῦν προσέτι κεντητὴν (εἰς τὸν γύρον) ποδιὰν καὶ περιδέρραια εἰς τὸν λαιμὸν, μποτόνια λεγόμενα· ἐν γένει δὲ ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐνδύονται καλὰ, προφυλατόμενοι καὶ ἀπὸ τοῦ ψύχους καὶ ἀπὸ τὸν καύσωνα· καὶ εἶναι σπάνιον νὰ ἴδῃ τις Κρῆτα ῥακενδύτην.

Προτερήματα.

Οἱ Κρῆτες εἶναι, ἀγγίνοιες, ἀνδρεῖοι, φιλοπόλεμοι, ταχύποδες, ἐπιτήδαιοι εἰς τὰς ἐνέδρας, καὶ ἄριστοι εἰς τὸν σκοπὸν, (1)· ὑποφέρουν τὴν σκληραγωγίαν, ἐφευρετικοὶ εἰς τὰς ἀνάγκας των, εὐκολύνουν τὰς ἐργασίας των μὲ

(2) Καθὼς τὸ πάλαι οἱ Κρῆτες ἦτον περίφημοι τοξῆται καὶ ἀκοντισταί, ὁδῶ καὶ σήμερον εἶναι ἄριστοι εἰς τὸν σκοπὸν, μὲ τὴν πιστόλα πολλάκις φανεροῦν σποργίτας εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν καὶ μὲ μίαν μόνην σφαῖραν. Εἰς πολλοὺς ὑψηλοῦς Πλατάνους, ὑπάρχουν κλήματα, φθάνοντα ἴσια μὲ τὰς κορυφὰς των· μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ κόψωσι τὰ ἐπὶ τῶν κορυφῶν των σταφύλια, στέκει εἰς ὑποκάτωθεν ἀμέσως τῆς Σταφυλῆς καὶ ἄλλος πυροβολεῖ καὶ διὰ τῆς σφίρας χωρίζει τὸ σταφύλι ἀπὸ τὸ Κλημα (χωρὶς πάλαι νὰ βλῆσῃ οὐδὲ μίαν ῥόγαν) τὸ ὁποῖον δέχεται ὁ πρῶτος εἰς τὴν ποδιὰν του.

τὴν ἀμοιβαίαν συνδρομὴν· εἶναι φιλόξενοι (1) φιλόγυνοι, ἀστεῖοι, ἐτοιμόλογοι, καὶ ἐπιτυχεῖς εἰς τοὺς σαρκασμούς· αἱ δὲ Κρήσσαι εἶναι φίλανδροι, φιλόανθρωποι, φιλόξενοι, εὐαίσθητοι, ἐτοιμόλογοι καὶ ἀστείωταται, οἰκοδέσπινα ἄρισται, καὶ ἀγαπῶσαι μὲ ὑπερβολὴν τὴν καθαριότητα, τοὺς χοροὺς, τὰ τραγούδια, καὶ τοὺς σαρκασμούς.

Ἐλαττώματα.

Οἱ Κρήτες εἶναι φιλήδονοι, φιλοπόται, φίλαυτοι, εὐαπάτητοι (2) ὀργίλοι, ζηλότυποι, κενόδοξοι, ματαιόφρονες, περιττόλογοι καὶ δυσειδαίμονες. (3)

(1) Ἡ φιλοξενία τῶν Κρητῶν εἶναι ἴσως σπανία, ὁποῖα δὴποτε τάξεως ἄνθρωπος φθάσει εἰς κανὸν χωρίον, τὸν προσκαλεῖ ὁ τυχὼν χωρικός εἰς τὴν οἰκίαν του, τοῦ δίδει βρακὴ καὶ ὀπωρικά, καὶ μετ' ὀλίγον ἢ οἰκοδέσπινα φέρνει τὴν τράπεζαν καὶ τοὺς ὑπερετεῖ ὄσην ὥραν τρώγουσιν, κερνώσα τοὺς συγχρόνους· ὁ δὲ οἰκοδεσπότης παρακαλεῖ, ἢ μᾶλλον βιάζει τὸν ξένον νὰ τρώγῃ καὶ νὰ πίνῃ· συγχρόνως τὸ ζῶον τοῦ ξένου (ἂν ἔχη) περιποιεῖται κατὰ τὴν ἀνάγκην του· τοιοῦτοτρόπως ἡμπορεῖ ἓνας ξένος νὰ περιέρχεται ὅλην τὴν Κρήτην καὶ νὰ εἴῃ εὐχαρίστως καὶ ἀνεξόδως· ἂν ὁ ξένος ᾖναι φίλος τοῦ οἰκοδεσπότη, ἢ ἄνθρωπος ὁπωσοῦν σημαντικός, τότε ὁ χωρικός τὸν ὑποχρεῖται νὰ μείνῃ καὶ τὸ ἑσπέρας, καὶ ἀφοῦ δειπνήσων ἀρθῶναι, ἔρχονται (κατὰ πρόσκλησιν τοῦ οἰκοδεσπότη) αἱ νέαι καὶ οἱ νέοι τοῦ χωρίου, μετ' ἑνὸς ἡμέρας, καὶ χωρεῖσιν ἕως τὸ πρῶν· τὴν ἐπαύριον προγευματίζει ὁ ξένος καὶ ἀναχωρεῖ, ἐρωδιασμένος καὶ μετ' ἑνὸς ἡμέρας διὰ τὸν δρόμον μ' ὄλον ὅτι τὰ χωριά τῆς Κρήτης, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, δὲν ἀπέχουν μεταξύ των περισσότερον τῆς 1—2. ὥρας.

(2) Ἄπαξ ἀπατάται ὁ Πελοποννήσιος, δὲς ὁ Στεροελλαδίτης, καὶ χιλιάκις ὁ Κρήτης.

(3) Πιστεύουσι τὰς νεραϊδας, τὰ φαντάσματα, τὰ στοιχεῖα, τὴν βασκανίαν, τὰς μαγείας, τρέμουν τὴν κατάραν, κ. λ. π. καὶ εἰς μὲν τὸν τόπον ὅπου ὑποπτευθῶσιν ἢ ἀκούσων ὅτι κατοικοῦν νεραϊδες ἢ στοιχεῖα, παντελῶς δὲν πλησιάζουν· ἂν δὲ καταδυστυχίαν περάσῃ τις ἀπ' ἐκεῖ ἢ κοιμηθῇ αὐτοῦ πλησίον, καὶ ἀσθενήσῃ, ἢ εὐθύς ἢ μετὰ καιρὸν, τότε λέγουσιν ὅτι ἔχει βυστριά, τῆς ὁποίας τὸ ἀντιφάρμακον εἶναι τὸ διάβασμα τὴν δὲ βασκανίαν, τὴν ὅποσαν ὀνομάζουσι φθαρμόν, ἐξορκίζουσι οὕτω τὰ γραῖδια· δένει (τὸ Γραῖδιον) τρεῖς κόκκους ἄλατος εἰς τὴν ἄκραν ἐνὸς μανθελίου, καὶ ἀφοῦ τὸ μετρήσῃ μετ' ἑνὸς ἡμέρας, πλησιάζει εἰς τὸν ἀσθεῖ ἔγγιζει

Γάμος.

Οἱ γονεῖς ἀποφασίζουσι τὸ συνοικέσιον, καὶ ἐκ μέρους τοῦ ἀνδρὸς ζητεῖται ἡ γυνή· ὅταν οἱ γονεῖς, καὶ ἐν ἐλλείψει οἱ συγγενεῖς τῆς νέας τὸ δεχθῶσιν, ἀποφασίζεται ἡ ἡμέρα τοῦ ἀρραβῶνος· ὁ ἀνδρας μὲ μερικοὺς συγγενεῖς του καὶ τὸν ἱερέα τοῦ χωρίου πηγαίνει εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γυναικὸς, καὶ μετὰ τὸν συνήθη χαιρετισμὸν, παρουσιάζεται ἡ νέα, κρατοῦσα εἰς μὲν τὴν ἀριστεράν χεῖρα ἐν πιάτῳ μὲ ὀπωρικὰ, καὶ μὲ ἐν ῥακοπότῃρον, ἔχουσα καὶ ἐν χει-

τὸν κόμπον (μὲ τὸ ἄλας) εἰς τὸ μέτωπόν του, ἔπειτα εἰς τὴν γῆν τρεῖς φοραῖς λέγον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς κ. τ. λ. ἔπειτα ἀρχίζει πού πᾶς φθάρμῃ, πού πᾶς καὶ, πού πᾶς κακαποδεμένε; φύγε ἀπὸ τὰς 72 φλέβας τοῦ παιδιοῦ μου (δεῖνα) καὶ ἄμα γὰ ὄρη γὰ βουνα, πού πετεινὸς δὲν κράζει καὶ σκύλος δὲ γαυγίζει, ν' αὐρῆς τ' ἄγριο θερῶν νὰ πιῆς ἀπ' τὸ αἷμα του, νὰ φᾶς ἀπ' τὸ κρέας του (χασμιριέται) ἐλούσθη κ' ἡ κουράμας ἡ Παναγιά χτενήσθηκε, καὶ στὸ θρονί της κάθισε καὶ περᾶσαν οἱ ἄγγελοι κὶ ἀρχαγγέλοι καὶ φθαμίσασι τὴν (χασμιριέται) καὶ πάγει ἀφέντης ὁ Χριστὸς καὶ τῆς λέγει ἦν τάχης μάνα ἦν τάχης μητέρα; ἐλούσθηκα παιδί μου χτενήσθηκα καὶ στὸ θρονί μου κάθισα, καὶ περᾶσα οἱ ἄγγελοι κὶ ἀρχαγγέλοι καὶ φθαμίσασι με (χασμιριέται) καλὲ μάνα, καλὲ μητέρα δὲν εὐρέθηκε χριστιανὸς ἀγιασμένος, καὶ τὴν ἀγία Πέφθη λουτουρημένος, νὰ παρ' ἀλάτσι ἀπ' τὴν ἀλική, ἡ τρία φύλλ' ἀπ' τὴν ἑλιά καὶ νὰ πῆ μὲν φορὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, δύο φοραῖς τὸ Πάτερ ἡμῶν, (ἕως τὰς ἑννέα) τὸν ἐξορκισμὸν τοῦτον τὸν λέγει τρεῖς χασμιριούμενον συγχρόνως, ἔπειτα ξαναμετρά μὲ τὸν πήχυν του τὸ μανθῆλε καὶ τὸ εὐγάζει κοντώτερον 6. δάκτυλα ἀπὸ τὸ πρῶτον μέτρον.

Ἄν κἀνεὶς πάσῃ ἀπὸ θέρμην, τότε δύο πρωτότοκοι παρθένοι νὰ ὀνομάζωνται καὶ Μαρίαί, δένουν μίαν κλωστήν εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ μετ' ὀλίγον τὴν λύουσι, ἐξέρχονται τοῦ χωρίου καὶ ἐνῶ ἡ μία δίνει τὴν κλωστήν εἰς ἕνα δένδρον ἢ ἄλλῃ τὴν ἐρωτᾷ ἦν τα δίνεις αὐτοῦ; τὴν θερμασιὰ (τοῦ δεῖνα) ἀποκρίνεται ἢ ἄλλῃ ἢ ἐρωταπόκρισις αὕτη γίνεται τρεῖς.

Πρὸς τοῖς ἄλλοις πιτεύουσι τοὺς βρουκλόκας τοὺς ὁποίους ὀνομάζουσι κατὰ χανὰ δες· καὶ ἂν κἀνεὶς φαντασθῇ ὅτι εἶδε τὴν σκιάν κανενὸς ἀποθαμένου, τὸ διαδίδει ἀμέσως, καὶ εὐθὺς ἀκούει τίς ὅσα ἢ ἄμαθεια μὲ τῆς ἀδελφῆν της δυσειδαιμονίαν, πλάττουσι καὶ πιστεύουσι· ξαναδιαβάσουσι λοιπὸν ἐπὶ τοῦ μνήματος, καὶ ἂν ἡσυχάσῃ καλῶς, εἶδὲ ἀποφασίζουσι ἢ νὰ κάψου,

ρόμακτρον εἰς τὸν μικρὸν δάκτυλον τῆς ἀριστερᾶς; (1) εἰς δὲ τὴν δεξιᾶν κρατεῖ δοχεῖον μὲ ῥακὴ· κίρυξ λοιπὸν πρῶτον τὸν ἱερέα, ἔπειτα τοὺς γεροντοτέρους καὶ τελευταῖον τὸν ἀρραβωνιαστικὸν τῆς εὐχόμενοι ὄλοι· τὸ καλὰ ξετελέματα· ἀλλάζουσιν ἔπειτα τὰ δακτυλίδια καὶ ἀναχωροῦν τὸν ἀρραβῶνα αὐτὸν ὀνομάζουσι δακτυλίδωμα· ὁκτώ ἡμέρας πρὶν τοῦ γάμου προσκαλεῖ ὁ μὲν ἀνὴρ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους του, οἱ δὲ γονεῖς τῆς νύμφης τοὺς ἰδικούς των· ὁ ἔνωτος, ἢ ἔνωτοι (διότι πολλάκις εἶναι τρεῖς, πέντε, καὶ κάποτε δέκα) διορίζονται ἀπὸ μέρους τοῦ νυμφίου, οἵτινες συνήθως εἶναι οἱ ἀνάδοχοί του· τρεῖς δὲ ἡμέρας πρὶν τοῦ γάμου συναζονται αἱ παρθένοι τοῦ χωρίου εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης διὰ νὰ στολίσωσι τὸν νυμφικὸν θάλαμον· καὶ τοὺς μὲν τοίχους, καλύπτουν μὲ σινδόνια καινούρια, ἐπὶ τῶν ὑποίων βάζουσι ψωμιὰ σίτεινα, μὲ φύλλα Λεμονιάς, Πορτοκαλιάς, Μυρτιάς καὶ Δάφνης· τραγουδοῦσαι συγχρόνως διάφορα τραγούδια πρὸς ἔπαινον τῶν νεονύμφων· ἀνωθεν δὲ τῶν προσκεφαλαίων τῆς παστάδος, βάζουσι τρεῖς ἡμικύκλια ἀπὸ Βάτου καὶ φύλλα τῆς Μυρτιάς· ὅλα ταῦτα εἶναι Συμβολικά· διὰ τοῦ ἄρτου ἐννοοῦν τὴν εὐτυχίαν, διὰ τῆς Μυρτιάς Λεμονιάς καὶ Δάφνης, ὅτι τῶν νεονύμφων ἡ ἀγάπη νὰ ἦναι εὐώδης καὶ αἰθαλής ὡς τὴν Μυρτιά κ. λ. καὶ διὰ τοῦ Βάτου, τὴν πολυγωνίαν ἐρχομένην τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου, αἱ μὲν γυναῖκες κρατοῦσαι τὴν νύμφην ἀπὸ τὰς χεῖρας, οἱ δὲ ἄνδρες τὸν Νυμφίον τοὺς συνοδεύουσι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀρχίζει ἀμέσως ἡ στεφάνωσις· ὅταν δὲ ὁ ἱερεὺς λέγει, τὸ «δόξη καὶ τιμὴ στεφάνωσον αὐτοῦς» ῥένουν τοὺς νυμφίους, μὲ βαμβακό-

τὸ πτόμα ἢ νὰ τὸ μεταφέρουσι εἰς κανὸν ἐρημονήσι, διὰ νὰ περάσῃ θάλασσαν, ὡς τὸ μόνον ἀντιφάρμακόν του.

(1) Διὰ τοῦ χειρομάκτρον τούτου σκευπίζουσι τὰ χεῖλη των, ἀφοῦ πίνουσι τὴν ῥακὴν.

σπορον, μυρτόφυλλα, και πορτοκαλόφυλλα· αρχίζει ἔπειτα
 ὁ ἀσπασμὸς οὕτω· οἱ Γονεῖς τῆς νύμφης, και ἐν ἐλλείψει οἱ
 πλησιέστεροι συγγενεῖς τῆς, ἀσπάζονται τὸ εὐαγγέλιον ἔ-
 πειτα τὸν Νυμφίον, και τέλος τὴν νύμφην· ζέτοντες εἰς
 τοὺς ὤμους τῆς μανδήλια, ἢ ἄλλα χαρίσματα· ὁμοίως
 και οἱ Γονεῖς ἢ οἱ συγγενεῖς τοῦ Νυμφίου· ἔπειτα οἱ ἔνωνοι
 και τέλος οἱ περιστώτες, οἵτινες κρεμοῦν εἰς τὸν λαιμὸν
 τῆς νύμφης διάφορα νομίσματα περασμένα εἰς κλωσάς·
 ἐπιστρέφοντες δὲ εἰς τὴν οἰκίαν τους στέκονται ἔξωθεν τῆς
 θύρας ἐντὸς τῆς ὁποίας στέκει ἡ πενθερά τῆς νύμφης, τὴν
 ὁποίαν ἐρωτοῦν τί χαρίζει εἰς τὴν νύμφην τῆς; αὐτὴ λέγει·
 τῆς χαρίζω τὸ δεῖνα ἀμπέλι· ἢ 10—20—30, ρίζας ἐλαίας
 εἰς τὸ δεῖνα μέρος· τότε παρήσιάζου ἐν ἀγγελῶν με μέλι·
 και ἡ νύμφη βουτοῦσα εἰς αὐτὸ τὸ μικρὸν δάκτυλον τῆς
 δεξιᾶς χειρὸς τῆς, κάμνει τέσσαρας Σταυροὺς σταυροειδῶς
 ἐπὶ τῆς θύρας· μετὰ ταῦτα τῆς δίδου ἐν ῥόδιον τὸ ὁποῖον
 κτυπᾷ και διασκορπᾷ ἐντὸς τῆς οἰκοῦς και οἱ μὲν
 Σταυροὶ διὰ τοῦ μέλιτος ἐννοοῦν, νὰ ἦναι γλυκεῖα ἡ νύμ-
 φη ὡς τὸ μέλι· τὸ δὲ ῥόδι νὰ γεμίση ὁ οἶκος των, ἀπὸ
 τόσα ἀγαθὰ ὅσοι οἱ κόκκοι του· ἀφοῦ γίνου ὄλα ταῦτα
 με ὄλην τὴν ἀκρίθειαν εἰσέρχονται ἅπαντες· και κάθηνται
 ἡ Νύμφη με τὸν Νυμφίον ἐπὶ τῆς Παστάδος, γύρωθεν δὲ
 αἱ παρθένου τραγωδοῦσαι διάφορα τραγούδια πρὸς ἔπαινον
 τῶν νεονύμφων, μετ' ὀλίγον ἐτοιμάζονται δύο τράπεζαι
 και εἰς μὲν τὴν μίαν κάθηνται ὁ ἱερεὺς, οἱ ἔνωνοι και οἱ
 προύχοντες τοῦ χωρίου, εἰς δὲ τὴν ἄλλην οἱ λοιποὶ, και
 ἀφοῦ φάγου οἱ ἄνδρες, κάθηνται και αἱ γυναῖκες·
 δὲ αὐτὴν τὴν ἡμέραν, και ὄλην τὴν νύκτα, τρώγου,
 τραγωδοῦν και χορεύου· τῇ ἐπαύριον, ἀνατέ·
 Ἡλίου, προγευματίζου, και ἄλλοι ἀναχωροῦ·
 μένου ἕως εἰς τὸν ἀντίγαμον· ἀφοῦ δὲ περᾷ
 ἡμέραι ὁ Νυμφίος στέλνει εἰς κάθε ἔνω·

καθαρούς, καὶ ἐν ἡ μισθὸν ἀρνίον ψητόν, αὐτὰ δὲ τὰ ὀνομάζουσι, ἄλλοι Μπόλια, καὶ ἄλλοι Πέτσα (ταυτοσημαντα).

Βάπτισις.

Ἄμα γεννήσῃ ἡ ἔγκυος, συνάζονται αἱ συγγένισσαι καὶ φιλινάδαις τῆς καὶ τὴν διασκεδάζουσι μὲ χοροὺς καὶ τραγοῦδια, ἕως νὰ βαπτισθῇ τὸ βρέφος· καὶ τοῦτο διὰ νὰ μὴν μείνῃ μόνη καὶ βλαφθῇ ἀπὸ τὰ ζωτικά· ἀφοῦ λοιπὸν τὸ βαπτίσουσι τὸ ἀναδέχεται εἷς, ἡ περισσώτεροι (5—10) ὁ δὲ ἱερεὺς, πρὶν τὸ ἐνδύσουσι, τὸ δένει σταυροειδῶς μὲ χρωματισμένους κλωστής, ἀπὸ τὸν δεξιὸν ὄμων καὶ τὴν ἀριστερὰν μασχάλην· καὶ ἀπὸ τὸν ἀριστερὸν καὶ τὴν δεξιάν· καὶ εἰς τοὺς δύο βραχίονας· αὐτὸ τὸ ὀνομάζουσι σταυρώματα τὰ ὁποῖα οἱ ἐνωιοὶ τὴν δευτέραν ἡμέραν ἢ καμίαν ἄλλην τὰ λύουσι, καὶ πέρνον μὲ τοὺς παρευρεθέντας ἀπὸ ὀλίγην κλωστήν, χάριν εὐλαθείας.

Τραγοῦδια.

Ὅλα σχεδὸν τὰ τραγοῦδιά των εἶται ἐρωτικά (1)· καὶ οἱ Κρητῆτες φύσει στιχουργοί· συχνὰ δύο νέαι· ἢ μία νέα καὶ εἷς νέος τραγωδοῦντες εἰς τὸν χορὸν, ἐρεθίζονται τόσον ὥστε ὀλόκληρον ὀμιλίαν τὴν κάμουν διὰ στίχων, π. χ. ὁ Α. Ἄνοιξε τὰ χειλάκισου καὶ πὲς μου μιὰν ἀλήθεια, μὲ τὴν καρδιάσου μ' ἀγαπᾶς ἢ μὲ τὰ παραμύθια; ὁ Β. Μὲ τὴν καρδιάμου σ' ἀγαπῶ καὶ μ' ὄλα μου τὰ μέλη καὶ τὴν ψυχὴν μ' ἐρώτησα καὶ μ' εἶπ' ἐσένα θέλει.

Μουσικὰ ὄργανα.

Ἡ λύρα εἶναι τὸ κοινὸν τῶν Κρητῶν ὄργανον· τὴν ὁποῖαν

(1) Οἱ Σφακιανοὶ ὅμως συμποσιάζοντες, τραγωδοῦσι Ἑραϊκὰ τραγοῦδια.

κρούουν ὦρατα, καὶ εἶναι σπάνιον νὰ ὑπάρχη χωρίον ὅπου νὰ μὴν ᾔναι εἰς ἢ δύο, κρούοντες τὴν λύραν.

Χορός.

Ὁ χορὸς τῶν Κρητῶν (1) εἶναι συνήθως δύο εἰδῶν, ὁ Σιγανὸς καὶ ὁ Πηδηκτὸς, ἢ ἡ Σούστα· κρατῶνται δὲ ἄνδρες καὶ γυναῖκες οὕτω, ὁ εἰς μὲ τὴν δεξιάντου κρατεῖ τὴν ἀριστεράν του πρὸς δεξιὰ τρίτου, καὶ μὲ τὴν ἀριστεράν τὴν δεξιάν του πρὸς ἀριστερά τρίτου, ὁ δὲ πρῶτος ὅστις μὲ τὴν ἀριστεράν κρατεῖ πότε τὴν δεξιάν του πρὸς ἀριστερά τρίτου, καὶ πότε τὸν δεύτερον ἀπὸ τὴν ζώνην, ἀφίνει τὴν δεξιάν του ἐλευθέραν δι' ἧς κάμνει διαφορὸς χειρονομίας· καὶ εἰς μὲν τὸν Σιγανὸν προχωροῦσι δύο βήματα πλαγίως δεξιὰ, καὶ ἐν πλαγίως ἀριστερά, τραγωδῶν πρῶτον εἰς, καὶ ἔπειτα τὸ ἐπαναλαμβάνουσι ὅλοι σχεδόν· εἰς δὲ τὸν Πηδηκτὸν, ὅστις ἔχει τριπλὴν ταχύτητα ἀπὸ τὸν Σιγανὸν, πότε κάμνουν τρία βήματα δεξιὰ καὶ ἐν ἀριστερά (πλαγίως) καὶ τότε λέγεται Τριοζάλης· καὶ πότε πέντε δεξιὰ καὶ ἐν ἀριστερά, καὶ λέγεται Πεντοζάλης· ἀλλὰ κάθε ἐπαρχίας ὁ χορὸς διαφέρει κατὰ τι· καὶ μάλιστα τῶν δυτικότερων ἐπαρχιῶν ὁ Πηδηκτὸς, τὸν ὁποῖον καὶ λέγουσι Σούστα, κάμνοντες πύκνα καὶ ταχέα βήματα, χωρὶς ὅμως νὰ διαφέρῃ πολὺ ἀπὸ τὸν παλαιὸν πυρρῆχιον· διότι καθὼς τὸ πάλαι ἐχόρευον ὀπλοφοροῦντες, καὶ κτυπῶντες τὰ ἀσπίδας των μὲ τὰ δόρατα, οὕτω καὶ σήμερον, εὐχαριστοῦνται νὰ χορεύουσι ἀρματωμένοι καὶ νὰ κτυπῶσι τοὺς πόδας των, κάμνοντες διαφορὸς στροφὰς μὲ

(1) Οἱ Κρητὲς ἀγαποῦν καθ' ὑπερβολὴν τὸν χορὸν, εἰς τὰ στρατόκεδὰ των ἔφερναν πάντοτε λύρας· πολλάκις μετὰ 5—6 ὥρων ἀδιάκοπον πορείαν, ἐνῷ τὸ στράτευμα ἐστέλετο νὰ ἀναπαυθῆ ὀλίγον, πολλοὶ ἤρχιζαν τὸν χορὸν καὶ δὲν ἔπαυον, εἰμὴ καθ' ἣν στιγμήν, ἐπαναλαμβάνετο ἡ πορεία.

πολλήν εύκνησίαν, καὶ ἐπαινούμενος παρὰ πάντων ὄστις χορεύει καλήτερα.

Ἀσπασμοὶ καθ' ὁδόν.

Συναπαντώμενοι οἱ συγγενεῖς, φίλοι, καὶ γνώριμοι, πιά-
νονται ἀπὸ τὰς δεξιᾶς χεῖρας, ἔπειτα ἐρωτᾷ ὁ εἰς τὸν
ἄλλον, τί κάμ' ἢ ἀφεντιά σου, τί κάμουν τὰ κοπέλιά σου
(1), τ' ἀρχοντόπουλά σου, ὁ ἀδελφός σου ὁ θεῖός σου
κ. τ. λ. κατ' ὄνομα· ὁ δὲ ἐρωτώμενος ἀποκρίνεται εἰς
κάθε ἐρώτησιν, χαιρετᾷ τὴν ἀφεντιά σου· τὸ ἴδιον καὶ αἱ
γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι ὅταν θὰ παραγγέλῃσι μὲ κανένα τοῦς
χαιρέτισμούς των, εἰς καμίαν συγγένισαν ἢ φίλην, στέλ-
νουσι καὶ κανέν ὄπωρικόν, ἢ λουλούδι, τὰ ὁποῖα ὀνομάζου
χαιρετισμόν.

Χαιρέτισμοὶ εἰς Συμπόσια.

Πάντοτε προτοπίνει ὁ οἰκοδεσπότης, προκαλὼν πρῶτον
ἐκεῖνον ὅπου θὰ πῆ μετ' αὐτὸν οὕτω, τὴν ἀφεντιά σου· ἔπειτα
εὐχετῆ, ἢ Παναγία νὰ μᾶς βλέπη καὶ νὰ μᾶς ξεμιστυῆ
ἀπὸ κάθε κακόν· βοήθειά μας καὶ ὁ ἅγιος ὅπουνε σήμερα·
χριστιανικὰ τέλη, καὶ σήμερα ἕνα χρόνον μὲ τὸ καλὸ, νὰ
χαρῆς τὸ Στεφάνισου· τ' ἀρχοντόπουλά σου· κι' ὅπ' ἀγα-
πᾶς καὶ χαιρέσαι· (ὁ προκαλούμενος ἀποκρίνεται, μὲ ζώσας)
θός χωρέσ' καὶ ταῖς ψυχαῖς ποῦ πόνεσ' ἢ ψυχῆσου· ἀφοῦ
εἶπῃ ὅλα ταῦτα, πίνει ἀκολούθως ὁ καλεσθεὶς, ἀποτεϊνόμε-
νος καὶ αὐτὸς μὲ τὰς ἰδίας εὐχὰς πρὸς ἄλλον, καὶ καθ' ἐξῆς.

Ὁρκος.

Ὁ συνηθέστερος τῶν Κρητῶν ὄρκος εἶναι, ὁ Θεὸς κ' ἡ γῆ!

(2) Ἡ ἐρώτησις αὕτη εἶναι τουρκικὴ, διότι οἱ Τούρκοι μὴ θέλοντες
νὰ ἐρωτήσου ὀνομαστὶ διὰ τὰ χαρέμια των ἐρωτοῦν τὰ κοπέλια καὶ
ἐνοοῦν τὴν οἰκογένειαν.

κ' ἡ ψυχῆμου ὀμνύουν προσέτι, μὰ τ' ὄνομα τοῦ θεοῦ
 μὰ τὴν ἡμέρ' ὅπουν' ἀπάνωμας· μὰ τὸ ναί· μὰ τὴ γῆ· μὰ
 τὸν ἥλιο· μὰ ἐκείνη τὴν φωτιὰ (ἂν ὑπάρχη) μὰ ἐκείνη τὴ
 φέξι· (ἂν καίγει λύχνος) μὰ τὴ δύναμι του (ἂν βαστᾶ
 ψωμί)· οἱ δὲ Σφακιανοὶ ἰδίως, μὰ τῷ ἁγίους.

Βλασφημιαί.

Αἱ συνθέσται βλασφημιαὶ τῶν εἶναι· διάλε τ' ἀπο-
 θαμένα σου, διάλε τὴ φύσου· (ψυχῆ) διάλε τὰ πάσπαλά σου·
 διάλε τὴ πίστι σου· διάλε τὴ σόρτε σου (τύχη) διάλε
 κάτζε μέσα σου, ἢ στὸν ὀμυαλό σου· διάλε τσαπομονά-
 ρους σου (τοὺς ζώντας) διάλε τοὺς ζωντανούς σου, διάλε
 τσαναγκεμένους σου. (φρενοβλαβειε)

Ὑβρις.

Παρὰ τὰς συνήθεις ὕβρεις καὶ αἰσχρολογίας, ἡ πικρο-
 τέρα τῶν Κρητῶν ὕβρις εἶναι, τὸ φροῦ καὶ διὰ περισσότερον
 τὸ διπλασιάζουν, φροῦ λέγω φροῦ, (1).

Θαυμαστικά.

Οἱ μὰ!! (ἀντὶ ὧ μάναμου), οἱ δὲ Ἀνωγιανοὶ τοῦ Μυλο-
 ποιάμου· λέγουν· γιὰ τὸ θρόνος τοῦ Θεοῦ!! ἀκούτετα!!

Ἐπώνυμα καὶ Τίτλοι.

Τὰ ἐπώνυμά τῶν λήγουν συνήθως εἰς ακης. Ζερβουδάκης,
 Παπαδάκης, Σιφάκης, Λουτζάκης, Ἀνδρεαδάκης, οἱ δὲ τί-
 τλοι τῶν εἶναι ἀντὶ τοῦ κύρις, τὸ Ἀφέντη καὶ κατὰ πα-
 ραφθοράν ἀρέη καὶ ἀφέδη· εἰς δὲ τοὺς εἰδότας γράμματα

(1) Εἰς δυσωδιανλέγουν φροῦ.

προσθέτουν τὸ Δάσκαλο· π. χ. Δασκαλογιάννη· Δασκαλοκωσταντή, Δασκαλοπέτρο· κ. τ. λ.

Μέτρα.

Δύω εἰδῶν μέτρα ἔχουν οἱ Κρήτες· τὸ Μίστατον καὶ τὸ Μουζοῦρι· μὲ τὸ πρῶτον μετροῦσι τὰ ρευστά, τὸ ὁποῖον συνήθως εἶναι δέκα ὀκάδων μὲ τὸ δεύτερον τὰ γεννήματα, λογιζόμενον ἀνὰ 15, ὀκάδες ὁ Σίτος· καὶ 12 ἢ Κριθή· τὸ ἥμισυ τοῦ Μουζουριοῦ τὸ λέγουν Πινάκι· τὸ τέταρτον πρακτικὸν, καὶ τὸ $1/16$ ἀξάγι· ἔχουν καὶ ἓν ἄλλο μέτρον ὑποθετικόν, τὸ Κεντινάρι· (1). μὲ τὸ ὁποῖον ἐννοοῦν ἑκατόν· π. χ. ἑκατὸν καρύδια, ἑκατὸν Κοχλιούς, λέγουν ἓνα κεντινάρι καρύδια κ. τ. λ.

Διαστήμα.

Τὰ διαστήματα τὰ λογιζοῦν μὲ μίλλια, καὶ παλοτόσυρμα· τρία μίλ. εἶναι μία ὥρα· καὶ ἓν παλοτόσυρμα· (ὅσον πηγαίνει μία σφαῖρα τοῦ τουφεκιοῦ) ἓν μίλ. σχεδόν.

Όπλα.

Τὰ ὅπλα των εἶναι μακρὰ καὶ ἐκλεκτά, φοροῦν συνήθως μίαν πιστόλαν καὶ ἓν γιαταγάνι· ἡ ὀπλοθήκη των εἶναι στενή, ἡ δὲ πυριτοθήκη μεγάλη· ἔχουν εἰς ὑπόληψιν τὰ Ἀγγλικά σίδηρα, καὶ τὰ διπλά (τζιφτέδες) μακρὰ τουφέκια· εἰς τὰς πιστόλας των ἀγαποῦν τὰς Γαλλικὰς φωτιὰς· καὶ εἰς τὰ τουφέκια των τὰς Ἀγγλικὰς, καθὼς τὸ πάλαι οὕτω καὶ σήμερον τὰ Κρητικὰ ὅπλα εἶναι ἐκλεκτά καὶ περίφημα. Ἔνεκα τούτου ἔχουν καὶ τραγοῦδι.

(1) Ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν τζέντο.

Ἐστὴ Μπαρπαριά ν' τὰ ροῦχα μου, Ἐστὴ Κρήτη τ' ἄρματάμου,
Καὶ μὲς τῆς Κάσσοσ τὸ νησι ἢ ἀγαπητικιά μου.

Τέχναι

Εἰς τὴν Κρήτην εὐρίσκει τις καλοὺς χαλκεῖς, κτίσας ὄχι εὐκαταφρονήτους, καὶ κεραμεῖς ἀγαθοὺς· ἰδιαιτέρως, οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Θραμψανὸ (Πεδιάς) καὶ τῶν Μαργαρίτων (Μυλοπόταμον) ἐργάζονται ἄρκετὰ καλὰ τὸν πηλόν, αἱ δὲ Κρηῖσαι ὑφαίνουν κάλλιστα, καὶ μάλιστα τὰ λινά, μεταξωτὰ καὶ μάλινα, κάμνουν καὶ ὑποκάμισα ἀπὸ μαλὲ καὶ μετάξην ὠραία.

Οἶκοι

Οἱ οἶκοι τῶν εἶναι σερεοκαμωμένοι καὶ εὐρύχωροι, σκοτεινοὶ ὅμως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον· τοὺς σκεπάζουν δὲ μὲ Λεπίδα· (εἶδος κυανοῦ χρώματος).

Ἄρτος

Ὁ ἄρτος τῶν εἶναι Κρίθινος, ὁ ὅποιος διὰ τὴν λευκότητά του καὶ διὰ τὴν καλὴν του κατασκευὴν, ὀλίγον διαφέρει καὶ δυσκόλως διακρίνεται ἀπὸ τὸν Σίτινον.

Φαγητὰ

Οἱ Κρηῖτες ζῶσι βίον εὐάρεστον, διότι ἐκτὸς ὅπου καλοενδύονται, καλοτρέφουσι συγχρόνως, καὶ σπανίως τοῦ ἔτους λείπει ἀπὸ τὴν τράπεζάν των μαγείρευμα, μάλιστα συχὰ κρεωφαγοῦν· παρὰ τὰ ἡμέρα λαχανικά, τρώουσι καὶ διάφορα εἶδη αὐτοφυῶν χόρτων νοστιμοτάτων, τὰ ὅποια καθὼς καὶ ὁ κρίθινος ἄρτος (πιστεύω) γὰρ τοὺς ὠφελοῦν ἄρκετὰ, μετριάζοντα τὴν θερμότητα τοῦ καθ' ὑπερβολὴν μεταχειριζομένου παρ' αὐτῶν ἐλαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Τοπικὴ Διαίσεις

Ἐπαρχίαι.

Σιτεία.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη κεῖται εἰς τὴν Ἀνατολικὴν ἄκραν, καὶ εἶναι εἰς εἶδος χερσονήσου, συνδεομένη μὲ τὴν λοιπὴν Κρήτην, δι' ἑνὸς ἑπταμίλλου Ἴσθμοῦ· εἶναι ἀρκετὰ βουνώδης, καὶ μεγαλητέρα τῶν ἄλλων· συνορεύει ἀπὸ Ἀρκτον μὲ τὸ Βόρειον ἢ Κρητικὸν Πέλαγος, ἀπὸ Ἀνατολᾶς μὲ τὸ Καρπάθιον, ἀπὸ Μεσηθρίαν μὲ τὸ Λυδικόν, καὶ ἀπὸ Δυσμᾶς μὲ τὴν Ἰεράπετρον παράγει γεννήματα, ἔλαιον, βούτυρον, τυρὸν, καὶ μαλιά· τὰ δὲ χωρία τῆς 68 τὸν ἀριθμὸν, εἶναι ταῦτα, Λάστρο, Σφάκα, Τουρλοτῆ, μέσσα Μουλιανὰ, ἔξω Μουλιανὰ, Χαμέζι, Σκοπή, Ἀχλάδια, Παρασπόρι, Ρίζα, ἐπάνω Κρυὰ, κάτω Κρυὰ, Κιμουριότι, Σκλαβοδιάκου, Πισκοκέφαλο, Ἅγιος Ἰωάννης, Πετράς, Πισκοπή, Ζοῦ, Δρύς, Ρουσσακκλησιὰ, Μυσιριοῦ, Ξερολίμνη, Μαγκασιὰ, Κελάρια, Χοχλακιάς, Ζάκρυ, Ἀζογυριὰ, Καρύδι, Σίτανο, Ζάκαθο, Κατσιδῶνι, Παντέλη, Σαντάλι, Σφακιά, Μουρνιανὰ, Σωτῆρα, ἐπάνω Πισκοπή, Τουρτούλους, Συκιά, Ἄδρομύλλου, Βαβαίλους, Κανένε, Ἀμνόνι, Ζύρο, Χαντρά, Βόϊλα, Παπαγιαννάδο, Σκορδίλο, Ἀσπρονέρο, Τσῶ, Ἀρμένους, Γουτὰ, Ἐτιά, Λουτράκι, Λιθίνας, Ἄδρομῆρι, Πέπονας, Ρουκάκα, Πέτρα, Δάφνη, πέρα Γρυὰ, πῶδε Γρυὰ, Στραβοδοξάρι, Φουρνῆ, Ὀρινὸ, ἅγιος Ἰωάννης, Ἀσπραδιανὰ.

Ἱεράπετρος.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη συνορεύει ἀπὸ Ἀνατολὰς μὲ τὴν Σιτείαν, ἀπὸ Μεσημβρίαν μὲ τὸ Λυδικὸν Πέλαγος, ἀπὸ Δυσμὰς μὲ τὴν Ἀρκαδίαν, καὶ ἀπὸ Ἄρκτον μὲ τὸ Λασιθί καὶ Μεραμπέλο τὸ σημαντικώτερον προϊόν της εἶναι τὸ ἔλαιον, καὶ τὰ χωρία της 22 τὸν ἀριθμὸν εἶναι ταῦτα· Καστέλι, (ἡ πρωτεύουσα, περιτριγυρισμένη μὲ ἐν ἄθλιον τεῖχος) Γιαννίτζι, Ἅγιος Ἰωάννης, κάτω Χωριὸ, ἐπάνω Χωριὸ, Παπαλιάνα, Ἐπισκοπὴ, Μοναστηράκι, Βασιλική, Καβούσι, Καλὸ χωριὸ (τὸ ἤμισι, τὸ δ' ἄλλο ἀνήκει εἰς τὸ Μεραμπέλον) Μεπελεροῦς, Μακρύλια, Κεντρι, Καπίστρι, Ἄσαρη, Καλαμαῦκα, Ἀνατολή, Μάλαις, Καλογέρους, ἅγιος Ἡλίας, Μύρτος.

Ἀρκαδία. (1)

Συνορεύει ἀπὸ Ἀνατολὰς μὲ τὴν Ἱεράπετρον, ἀπὸ Ἄρκτον μὲ τὴν Δίκτην καὶ τὴν Πεδιάδα, ἀπὸ Δυσμὰς μὲ τὸ Μονοφάτσι καὶ Καινούριο, καὶ ἀπὸ Μεσημβρίαν μὲ τὸ Λυδικὸν Πέλαγος· τὰ σημαντικώτερα προϊόντα της εἶναι ἔλαιον καὶ μετὰξην, χωρία δὲ ἔχει 51 τὰ ὅποια εἶναι· Χριστός, Πάρσας, ἐπάνω Σύμη, κάτω Σύμη, Συκολόγος, Καλάμι, κάτω Πεῦκος, ἐπάνω Πεῦκος, ἅγιος Βασίλης, Κρεβατὰ, Κεφαλοβρύσι, Μυρὰ, ἄνω Βιάνο, κάτω Βιάνο, Χόντρος, Μέση, Σχοινιάς, Δεμάτι, Φιλίππο, Ἀχεντριάς, Καλύβια, Γαρούπα, Δραπέτι, Κακοῦ, Ἴνι, Μαχαιρὰ, Λαγοῦτα, Μοναστηράκι, κάτω Πουλιὰ, ἐπάνω Πουλιὰ, Καλὸ χωριὸ, Μουσοῦτα, Ἀγιασεμὴ, Ἀρκαλοχώρι, Γάνι, Ἀλητζανή, Χαντροῦ, Χουμέρη, Πατσίδαρο, Ζῆντα, Τουρλοτὴ, Ἀπάρτιρα, Μπαδιά, μικρὴ Ἐπισκοπὴ, Πισκοπὴ, Καμάραϊς, Γουρνιά, Στύρονας, Ἀμουργιέλαις, Ἀλάγνι, Ροῦμα.

(1) Λέγεται καὶ Ρίξο.

Μονοφάτσι (δρα ἔμπροσθεν)

Καινούριο (δρα ἔμπροσθεν)

Πυργιώτισσα

Μία ἐκ τῶν τριῶν ἐπαρχιῶν τῆς Μεσαρᾶς, συνορεύει ἀπὸ Ἀνατολᾶς μὲ τὸ Μονοφάτσι καὶ Καινούριο, ἀπὸ Ἄρκτον μὲ τὴν Ἴδην, (Ψηλορτίτην) ἀπὸ Δυσμᾶς μὲ τὸ Ἀμάρι, καὶ ἀπὸ Μεσημβρίαν μὲ τὸ Λυβικὸν Πέλαγος· παράγει ἔλαιον καὶ γεννήματα, ἔχει δὲ καὶ 21 χωρία, τὰ ὅποια εἶναι· Γληγοριά, Καμάραις, Τεμενέλι, Κισσοῦς, Μαγαρικᾶρι, Καλοχωραφίτης, Σκούρβουλα, Φανερωμένη, Ποταμίτης, Βόροι, Ἅγιος Ἰωάννης, (1) Τυμπάκι, Φαλαύτρα, ἁγία Τριάδα, Συμπάλουσα, Λαγωλιθό, Καμηλᾶρι, Πιτζίδια, Σίβα, Καλύβια, Φωτεινόπουλο.

Ἀμάρι

Ἐπαρχία βουνώδης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον· συνορεύει ἀπὸ Ἀνατολᾶς μὲ τὴν Πυργιώτισσα καὶ τὴν Ἴδην, ἀπὸ Μεσημβρίαν μὲ τὸ Λυβικὸν Πέλαγος καὶ μὲ τὸν Ἅγιον Βασίλη, ἀπὸ Δυσμᾶς μὲ τὸν Ἅγιον Βασίλη, καὶ ἀπὸ Ἄρκτον μὲ τὸ Ρέθυμνον· ἔχει ἀναριθμήτους βρύσεις μὲ νερὰ κάλλιστα· καὶ παράγει ἔλαιον καὶ ὀπώρας· τὰ 41 χωρία τῆς εἶναι· Ἀνωμέρος, Κετουκλᾶς, Βρύσαις, Σμιλιαῖς, Καρδάκι, Γουργούθους, Μεσοννήσια, Ἐλένες, Γερακᾶρι, Πατσός, Ἀντάνασο, Βολιόνες, ἁγίους Ἀτοστόλους, Γομαρᾶς, Ὀφιγιᾶς, Κλήμα, Ὀρνέ, Σάτα, Λοχριά, Ἄρδακτος, Πλάτανος, Βαθουακός, Ἀποδούλου, ἁγία Παρασκῆ, ἅγιος Ἰωάννης, Νήσαυρη, Κουρούταις, Φουρφουρᾶς, Βυζᾶρι, (2) Ἀποσέτι, Ζαμ-

(1) Τὰ δύο ταῦτα χωρία εἶναι νοσάδη.

(2) Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ὑπάρχει μία ἔλαια, μεγαλητέρα πασῶν τῆς Κρήτης.

πιότες, Πλατάνοι, Πισταγή, Κλησίδι, Θρόνος, Καλογέρου, Μαναστηράκι, Ἀμάρι, Γέννα, Μέρωνας, Χορδάκι.

Ἅγιος Βασίλης

Συνορεύει ἀπὸ Ἀνατολὰς μὲ τὸ Ἀμάρι, ἀπὸ Ἄρκτον μὲ τὸ Ρέθυμνον, ἀπὸ Δυσμὰς μὲ τὰ Σφακιά, καὶ ἀπὸ Μεσημβρίαν μὲ τὸ Λυβικὸν Πέλαγος· ἡ γῆ της δὲν εἶναι τόσο γόνιμος, καὶ τὸ σημαντικώτερον προϊόν της εἶναι τὸ ἔλαιον· ἔχει 54 χωρία τὰ ὅποια εἶναι ταῦτα. Καψοδάσο, Σκαλετή, Ἀργουλιές, Ροδάκινο, Φοινικιά, Σελιά, Μύρτο, Χαριού, Νεοχώρι, Ἀσώματος, Λευκόγια, Γιαννιοῦ, Καψογρίδο, ἅγιος Ἰωάννης, Δρίμυσκο, Κεραμέ, Ἀγαλιανοῦ, Σαχτούροι Μέλαμπες, κρυὰ Βρύσι, Βουργάρο, Πλατανέ, Κούμια, (τὸ μεγαλύτερον) Βρύσαις, Βουδομαγειριό, Κισσός, Ἄδρακτος, Βάτος, Κτούτα, Σπήλι, Μουρνέ, Διπλοχώρι, Λάκκος, Φρατί, ἅγια Πελαγία, Μηξόρουμου, Ταρισιανὰ, Λαμπινή, Λαμπιότες, Γένη, Κοζαρέ, Κορέδο, Ἀτσιπάδες, Νιάτσιδο, ἅγιος Βασίλης, Παλιόλουτρα, Κουσελιανὰ, ἅγιος Ἰωάννης Καμένος, Καλὴ Συκιά, Τραχάλα, Μεσοχώρι, Πισοχώρι, Πατσολιανὰ, Κατσογρίδο.

Σφακιά

Ἐπαρχία τραχυτάτη καὶ Βουνώδης· παράγει ὅμως τυρὶ κάλλιστον, οἱ δὲ κάτοικοί της εἶναι φιλοπόλεμοι, ἀνδρεῖοι, καὶ μεγαλόσωμοι· συνορεύει ἀπὸ Ἀνατολὰς μὲ τὸν Ἅγιον Βασίλη, ἐκ Μεσημβρίας μὲ τὸ Λυβικὸν Πέλαγος, ἐκ Δυσμῶν μὲ τὸ Σέλιον, καὶ ἐξ Ἄρκτου μὲ τὰ Λευκὰ ὄρη· ἔχει 26 χωρία τὰ ὅποια εἶναι· Σαμαριά, ἅγια Ρουμελή, ἅγιος Ἰωάννης, Ἀράδενα, Γῦρος, ἅγιος Δημήτριος, Σκάλα, Λιμιὰ Καμπιά, Λιβανιανὰ, Λουτρὸ, Μουρι, Μπρόσγυαλο, Κομητάδες, Νίμπρο Ἀσκήρου, Πετρές, Ἀμουδάρι, Καρές, Γονές, Ἀσφέντου, Βουβᾶ, Νομικιανὰ, Κολοκάσια, Πατσάνος, Καλικράτης.

Σέλιον.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη συνορεύει ἀπὸ Ἀνατολὰς μὲ τὰ Σφακιά, ἀπὸ Ἄρκτηον μὲ τὰ Χανιά καὶ τὴν Κίσαμον, ἀπὸ Δυσμάς μὲ τὴν Κίσαμον καὶ τὸ πέλαγος, καὶ ἀπὸ Μεσημβρίαν μὲ τὸ Λυδικὸν Πέλαγος· τὰ περιφημότερα προϊόντα τῆς εἶναι τὸ ἔλαιον καὶ ἡ Μετάξη· ἔχει 78 χωρία τὰ ἑποῖα εἶναι Μουστάκος, Τσισκιανά, Βοθιανὰ, Σκλαβοπούλα, ἅγιος Θεόδωρος, Χασί, Πελεκάκος, Κατσιβελιανὰ, Τσαλιανὰ, Κακοκυνήγι, Κεφάλαια, Σέλιον, Βληθιάς, Κάλαιος, Σπανιάκος, Κάδρος, Βορινὸ, Σπίνα, Παπαδιανὰ, Ἄρμι, Μαχιά, Ἄρχοντικὰ, Σφακός, Γρηγοριανὰ, Κεφάλι, Σαράκι, Σταυρός, Δελιανὰ, Μεσώμυρα, Χόντρου, (1)· Κουφή Κερά, Αλιγούς, Μηλολαῖς, Φλώρια, Δρύς, Κοπετή, (2), Πλεμεριανὰ, Μανολιανὰ, Τζεβρημιανὰ, Τραχινιάκος, Χατζιδιανὰ, Τσαμπουριά, Ἀνισαράκι, Τροδιανὰ, Ἄρχοντικὰ, Σηδεριανὰ, Λαμποριανὰ, Μπενουδιανὰ, Τσανκαριανὰ, (3) Κούφαλοτό, Μπαπακάδο, Συμβροῦ, Στράτι, Αχλαδάκαις, Ἀζωπρές, Ασφενδυλές, Πλατανιάς, Προδρόμι, Τεμένια, Μυρτές, Μάζα, Λιβάδα, Ἄγριλές, Ἑβραῖς (4) Μονή, Λιβαδάς, Κωστογέρακο, Μαράλια, Τζαγκαριάκο, Λουκιανὰ, Σκαφιδάκια, Ἐργαστήρι, Καμπανὸ, Ξανθοδιανὰ, Πρινέ, Τσάκονας, Ἄπανωχώρι, ἁγία Εἰρήνη.

Κίσαμος.

Ἐπαρχία γόνιμος εἰς ἔλαιον, οἶνον, καὶ Κάστανα· συνορεύει ἀπὸ Ἀνατολὰς μὲ τὰ Χανιά, ἀπὸ Μεσημβρίαν μὲ

(1) Τὰ ῥηθέντα 12 χωρία διακρίνονται ὑπὸ τὸ ὄνομα Κακοδίκι.

(2) Τὰ 6 ῥηθέντα χωρίδια ἀποτελοῦν ταῖς Στροβιλαῖς.

(3) Τὰ 13 ῥηθέντα χωρίδια ἀποτελοῦν τὴν Κάντανο.

(4) Τὰ 12 ῥηθέντα χωρίδια διακρίνονται ὑπὸ τὸ ὄνομα Ρολοβάνι.

τὸ Σέλιον ἀπὸ Δυσμὰς μὲ τὸ Πέλαγος· καὶ ἀπὸ Ἄρκτον
 μὲ τὸ Βόρειον Πέλαγος· ἔχει δὲ καὶ 113 χωρία τὰ ὁποῖα
 εἶναι· Βλάτος, Μηλιά, Ροδιά, Λίμνη Ραϊσάκου, Πα-
 τουριανὰ, Ἐλος, Κουφικρά, Περιβόλια, Λούγι, Ἄερινός,
 Κεφάλι, Παππαδιανὰ, Κούνενης, Αἰκός, Τζιντζιφιανὰ,
 Πλοκαμιανὰ, Ἀμυγαλοκεφάλι, Σημαντηριανὰ, Κεραμοτή,
 Κάμπος Ξερόραχος, Σφινάρι, Μελισσὰς, (1) Δέπλα, Πο-
 λεμάρχι, Μούλετες, Γαβαλομούρι, Σφεντιλιανὰ, Νέμπρος,
 Βουκολιαῖς, Κολουκουτιανὰ, Γούβες, Ποντικιανὰ, Ταρμαρο-
 χῶρι, Καμισιανὰ, Ραπανιανὰ, Ἁγιοποστόλους, Μινωτια-
 νὰ, Γρυπουλιανὰ, Γωνιά, Μαραθοκεφάλι, Σπηλιά, Δρα-
 κόνια, Σφεντηλιανὰ, Σκαφιώτης, Ἀνώσκελη, Παλιαρούμα-
 τα, Ἄστρικα, Καραῖς, Βασιλόπουλο, Ὀχιά, Γερακιανὰ,
 Βένι, Καμαροκουμούλι, Μελισσουριό, Ροδοποῦ, Αἰστρά-
 τηγο, Αφράτα, Ραυδούχα, Πλακάλωνα, Λυριδιανὰ, Πα-
 νέθυμο, Ρόχα, Σφακοπηγάδι, Κκλάθηρο, Καλαμάκι, Περ-
 βολάκια, Γρακερά, Κοτσιανὰ, Φαλελιανὰ, Μεσονήσι,
 Νοπήγια, Δραπανιάς, Χαιρετιανὰ, Παππαδιανὰ, ἁγία
 Ἀ'να, Μάκρονας, Χουδαλιανὰ, ἐπάνω Μουρι, κάτω Μουρι,
 Νησί, Σάσαλος, ἁγία Βαρθάρα, Μεσαύλια, Τσατσρομιανὰ,
 Τοπόλια, ἐπάνω Αἰκυργιάννης, κάτω Αἰκυργιάννης, Βουργάρο,
 Μαζοκοπικιανὰ, Κουρτιανὰ, Γερονημιανὰ, Καλουδιανὰ,
 Κορφάλωνες, Κκλεριανὰ, Μκριδιανὰ, Τσικαλαριά, Σκουλου-
 τιανὰ, Κουκουναρά, Καλάθενες, Συρικάρι, Παλιόκαστρο,
 Γληγοριανὰ, Πατεριανὰ, Γαλουβάς, Κουνουπίτσα, Καμά-
 ρα, Καστέλι, Πατεριανὰ, Λουσακαῖς, Μεράδες, Μονο-
 πλάτανος, Βρύσαις, Πορομεσόγια.

(1) Τὰ ῥηθέντα 23 χωρία ὀνομάζονται Ν1 ἁ χωρία.

στου, Βλαχερωνίταις, Ξαμουδοχώρι, Λαμπαδιανά, Μαρ-
 νιανά, Μάλεμε, Πασαλιανά, Σαμαλιανά, Τσουπκνά, Άγιοι
 Πάντες, Φουρνάδο, Πιπεριανά, Καλυβιαῖς, Άγιος Γεώργιος,
 Αΐζουραῖς, Νιοχωριό, Κυρατσαριανά, Άκτη.

Αποκόρωας

Έπαρχία ώραία και γόνιμος εις έλαιον και γεννήματα·
 συνορεύει εξ Άνατολών με τὸ Ρέθυμον· εξ Άρκτου με τὸ
 Βόρειον Πέλαγος· εκ Δυσμῶν με τὰ Χανιά· και εκ
 Μεσημβρίας με τὰ Λευκά Όρη· έχει 62. χωρία τὰ ὁποῖα
 εἶναι· Στύλος, Πρόβαριμα, Ζαχαριά, Κυριακοσέλια, Με-
 λιδώνι, Ραμνή, Χιλιομοδοῦ, Μαχαιροῦς, Νεροχώρι, Πα-
 γιδοχώρι, Καραῖς, Φραϊ, Κούκου, Πεμόνια, Κάϊνα, Νίπ-
 πος, Τσιντσιφέ, Πρόσνερο, Άλήκαμπος, Φιλίππος, Κάζα,
 Χάμπαθα, Φονέ, Άσπροσυκιά, Μιθές, Μουρι, Κουρνας,
 Κάστελος, Πάτημα, Φλακῆ, Γωνιά Μεγάλη, Δράμμια,
 Αργυρομούρι, Εώπολι, Κατούνα, πέρι Καλαμίτσι, πόδε
 Καλαμίτσι, Καρύδι, Βάμος, Μιμουριανά, Νιοχώρι, Κα-
 τσουφιανά, Αρμένιοι, (1) Καλύβαις, Τσιβαρῆς, Ντουλια-
 νά, Κοπράνα, Άγιος Βασίλης, Άγιος Παῦλος, Γαβαλοχώρι,
 Πλάκα, Καμπιά, Κόκκινο Χωριό, Δράπανο, Παλαιώνι,
 Ξεροστέρι, Λιτσάρδα, επάνω Κεφαλας, κάτω Κεφαλας,
 Σοῦρι, Σελιά, Λυκοτιναρέ.

Ρέθυμον

Έπαρχία ώραία και μεγάλη, και πρώτη εις τὴν παρα-
 γωγὴν τοῦ ελαίου· συνορεύει εξ Άνατολών με τὸ Μυλοπό-

(1) Εἰς τὸ χωριὸν τοῦτο ἀναβρύει ὕδωρ ἄφθονον (ὥστε ἀλλάθει μύλους)
 τὸ ὁποῖον εἶχε κατάψυχρον και κάλλιστον.

ταμον· ἐξ Ἄρκτου μὲ τὸ Βόρειον Πέλαγος· ἐκ Δυσμῶν μὲ τὸν Ἀποκόρωναν· καὶ ἐκ Μεσημβρίας μὲ τὸν ἅγιον Βασίλην καὶ Ἀμάρι· ἔχει 83 χωρία τὰ ὅποια εἶναι· Χαμαλεύρι, Ἀστέρι, Παγκαλοχώρι, Πίκρες, Καψαλιανὰ, Χάρεια, ἐπάνω Καβούσια, κάτω Καβούσια, Ἀμνάτο, Κυργιάννα, Μέση, ἁγία Τριάδα, Δούτρον, ἅγιος Δημήτρης, Πηγὴ, Ἄδελφ, Μαρουλά, ἅγιος Ἰωάννης, ἁγία Παρασκευὴ, Γιαννούδι, ἅγιος Μάρκος, Ξηροχωρὸν, Μύλους, Χαλιβὴ, Ρουσοσπητι, Καπεδιανὰ, Χρωμοναστήρι, Πρασσαις, Χατσιδιανὰ, Σελί, Μύρτο, Ὄρος, Γουλεδιανὰ, Κάρς, Ἄμπελάκι, Φωτεινοῦ, ἐπάνω Ἀρμένοι, κάτω Ἀρμένοι, ἅγιος Γεώργης, Κούμη, Κάστελος, Ἄνώγια, ἁγία Βιρήνη, Περιβόλια, Σωματᾶς, Γαλοῦ, ἐπάνω Βαρσαμονέρι, Μονοπάρι, ἐπάνω Μαλάκι, κάτω Μαλάκι, Σαῖτοῦρες, Καλονύκτες, Παλέλιμνο, Βελονάδο, Ρουπάδο, Μπηλαντρέδο, Μυριοκέφαλα, Ἀρολίθι, Μαρουλοῦς, Ἀσιγωνιά, Γαῖδουρόπολι, (1) Νησί, Μούντρος, Προφήτ-Ἡλία, Ἀρούστια, Κάτανος, κάτω-Πόρο, ἅγιος Κωνσταντῖος, ἅγιος Γεώργης, Ζουρίδι, μεγάλη Πισκοπή, Ἀρκούδαινα, Καροτή, Κοῦφι, κάτω Βαρσαμόνερο, ἅγιος Ἀδρέας, Γωνιά, Φραντσεσκιανὰ, Γεράνι, Βαδέρι, Πρινές, Μετόχια, Ἀτσιπόπουλο.

Μυλοπόταμον

Μία ἀπὸ τὰς μεγαλητέρας, πλουσιωτέρας καὶ τερπνὰς ἐπαρχίας τῆς Κρήτης· συνορεύει ἐξ Ἀνατολῶν μὲ τὸ Μαλεβούσι· ἐξ Ἄρκτου μὲ τὸ Βόρειον Πέλαγος· ἐκ Δυσμῶν μὲ τὸν Ῥέθυμνον· καὶ ἐκ Μεσημβρίας μὲ τὴν Ἰδην· παράγει ἔλαιον, Χαρούπια, Λάδωνον, λαγωδέρματα, μαλιά, Λεμόνια καὶ γλυ-

(3) Λέγεται καὶ Ἀργυρόπολις· ὡς ἐκ τοῦ φαινομένου ἀρχαίου Μεταλλείου.

κολέμονα' έχει δὲ καὶ 98. χωρία τὰ ὅποια εἶναι. Ρουμελί, Δαλαπέλο, Ἀληπεγιανὰ, Μαρνελιανὰ, Σκεπαστή, Συγριπιδιανὰ, Ἐξάτης, Λαμεριανὰ, Μοσκονησιανὰ, Λαδιανὰ, Παπαδιανὰ, Σολαχιανὰ, Βληχάδα, Μελιδώνι, (1) Ἁγιά, Ἀπλαδιανὰ, Χελιανὰ, Κλεψίμια, Ἀμυγδαλιά, Θουδώρα, Ἀλόιδες, Σίσαις, Φόδελος, (2) Μάραθος, Δαμάστα, Χόνος, Ἄϊμονας, Τσαχιανὰ, Ἀσυρότους, Κωστεφάνου, Φαράτσι, Γαράζο, Ὀμάλα, Νησί, Μουρτσανὰ, Μοῦσαι, Ἐπισκοπή, Δαφνέντες, Πραχίμο, Ἀμαράτος, Τσελεπιανὰ, Πέραμα, (3) Ἀγγελιανὰ, Μετόχια, Σκλοποχώρι, (4) Χανιοτιανὰ, Πρίνος, Βεραν-Ἐπισκοπή, Ἐρφους, Ρουσουνκύλη, Σκουλούφια, Ἄλφά, Σκορδίλο, Καλέργο, Βεριανὰ, Λαγκὰ, ἑπάνω Μετόχια, Πριναῖς, Κυνηγιανὰ, Τριπόδος (5), κάτω Τριπόδος, Μπαχρίταις, Σταυρομένο, Πλευριανὰ, Τσανακχινὰ, Ὁρθές,

(1) Πρὸς τὸ Δυτικοβόρειον τοῦ Μελιδωνίου, ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς ἑνὸς πετρώδους Βουνοῦ, ὑπάρχει ἐν Σπήλαιον, ὅπου κατὰ τὴν 1822, κατέφυγον 300 ψυχαὶ Χριστιανῶν ἐκ τοῦ Μελιδωνίου, εἰς ὅποιαν πολιορκήσας ὁ Χασάν Πασᾶς, καὶ μὴ δυνηθεὶς νὰ τὰς ὑποτάξῃ ἀπέφραξε τὴν εἰσοδὸν μὲ πυρὶνα καὶ χλορὰ ξύλα, καὶ βυλὸν πῦρ τὰς ἐπλάνταξε ὅλας μὲ τὸν καπνόν.

(2) Τὸ χωρίον τοῦτο παράγει πλῆθος Γλυκολέμονα, Πορτοκάλια, καὶ Λεμόνια.

(3) Τὸ χωρίον τοῦτο ἐκατοικεῖτο ἀπὸ τοὺς θηριωδέστερους Τούρκους τῆς Κρήτης, μία ἀπὸ τὰς ἀναριθμήτους ἀπανθρωπίας των εἶναι καὶ αὐτῇ, κάποιος Οὐζούης ὑποχρέωσεν ἕνα χριστιανόν (διότι δὲν τοῦ ἐπῆγε λαχανικὰ) νὰ φάγῃ σαράντα κόκκινες πεπεριαῖς, καὶ νὰ πῖῃ σαράντα ποτήρια ρακί!!!

(4) Γλαυκοχώρι, Κουκουβαϊχώρι.

(5) Πλησίον τοῦ χωρίου τούτου σώζονται ἄρχαία ἐρείπια, καὶ ἐν Σπήλαιον Πελεκητόν, ὑπῆρχε καὶ ἄρχαία πύλις Τριπόδος, καὶ πιθανόν νὰ ᾖεν ἐνταῦθα.

Καλανταρές, Καλαμάς, Μελισουργάκι, Πασαλήταις, κάτω Πασαλήταις, Χουμέρι, Κρασούνας, Γαρίπας, Κεραμωτά, Άβδελα, Άβδανίτες, Δαμαβόλου, Άληάκες, Κεφάλι, Μούτουρος, Καστρι, (1) Άγιος Μάμας, Άργουλιό, Άγιος Ιωάννης, Κάλυβο, Λιβάδια, Κράνα, Ζουτουλάκο Βενι, Άξό, (2) Λιβάδα, Άνώγια, Σύσαρχα, Καμαριώτης, (3) Καμαράκι, Άστυράκι.

Μαλεβύτι

Έπαρχία γονιμοτάτη και τερπνοτάτη· παράγει γεννήματα, έλαιον, Σταφίδα, και οΐνον κάλλιστον· συνορεύει εξ Άνατολών με τὸ Τέμενος· εκ Μεσημβρίας με τὸ Μονοφάτσι· εκ Δυσιῶν με τὸ Μυλοπόταμον και τὴν Ίδην· και εξ Άρκτου με τὸ Βόρειον Πέλαγος· έχει 29. χωρία τὰ ὅποια εἶναι· Άχλάδα, Ροδιά, Γονιαῖς, Γάξι, Καβροχώρι, (4) Τήλησο, (5) Μονή, Καμάρι, Λουτράκι, Κορφαῖς, Κιθαρίδα, Σάρχου, (6) Κρουσιῶνας, (7) επάνω-

(1) Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο υπάρχουν ερείπια μικροῦ φρουρίου ὄθεν και ὀνομάσθη Καστρι.

(2) Ἐπῆρχε και τὸ παλαι πόλις ὀνομαζομένη Άξος· πιθανὸν νὰ ἦναι ἐνταῦθα· διότι σώζονται ἀρχαῖα ερείπια φρουρίου, οἰκιῶν. κ. λ. π. και μάλιστα εὑρίσκονται συχνὰ και νομίσματα ἀρχαῖα.

(3) Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι μία ἐκκλησία ἀρχαία και ὀραιοκτισμένη ἀπὸ Πορί.

(4) Γάξι και Καβροχώρι, χωρία νοσάδη.

(5) Πατρις τοῦ ἀγαθοῦ Στρατηγοῦ Π. Ζερβουδάκη.

(6) Πρὸς Μεσημβρίαν τοῦ Σάρχου, ἔως 200 βήματα, υπάρχουν Σπήλαιον μέγιστον, τὸ ὅποιον κάθε 3 ἢ 4 ἔτη, ξερνᾷ τόσοσ πολὺ ὕδωρ, ὥστε γίνεται χεῖμαρρος επικίνδυνος.

(7), Τριακόσιοι Άλθανοὶ ἐκλεκτοὶ, σωματοφύλακες τοῦ περιφήμου Χασάν

Ἀσίταις, κάτω Ἀσίταις, (1) Βλαχιάνα, Κεράσια, Εὐγενική, Σίβα, Βενεράτο, (2) Δαφναῖς, (3) Πυργίου, ἅγιος Μύρων (4) Πενταμόδι, Πετροκέφαλο, Βούται, Σταυράκια, ἐπάνω Καλέσια, κάτω Καλέσια.

Τέμενος

Ἡ ἐπαρχία αὕτη συνορεύει ἐξ Ἀνατολῶν μὲ τὴν Πεδιάδα ἐκ Μεσημβρίας μὲ τὸ Μοτοφάτσι ἐκ Δυσμῶν μὲ τὸ Μαλεβύζι καὶ ἐξ Ἄρκτου μὲ τὸ Βόρειον Πέλαγος, τὰ 15. χωρία τῆς εἶναι ταῦτα Μακρυτεῖχος, Φορτέτσα (5) Σίλαμο, Σπήλια, Μαρχίτης, Βασιλικαῖς, ἅγιος Σύλας, ἅγιος Βλάσης, Καρνάρι, Κανὶ-Καστέλι, (6) Δαφναῖς, (7) Δρακουλιάρης, ἐπὶ Ἀρχάνας, κατ' Ἀρχάνας, (8), Πατσιδες.

Πασσά, πολιορκηθέντες εἰς μίαν ἐκκλησίαν τοῦ Κρουσῶνος κατὰ τὸ 1822 κατεκίησαν παρὰ τῶν Ἑλλήνων μέχρι ἑνός.

(1) Δι' ὄνομα Ἀσίταις εἶναι περίφημοι, διὰ τὴν καλεφονίαν καὶ τὸν Χορὸν τῶν Γυναικῶν.

(2) Τὸ χωρίον τοῦτο ἦτον καὶ ἐλέγετο ἄρχαντοχώρι, ὥστε ἐλεγον, παρὰ χρομυδόφλουδα γὰ ἦτον Βενετία.

(3) Τὸ ἤμυσι ἀνήκει εἰς τὸ Τέμενος.

(4) Ὁ οἶνος τοῦ Α. Μύρωνος εἶναι περίφημος,

(5) Τὰ δύο ταῦτα χωρία κεῖνται ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τῆς Περιφέρειου Κνωσοῦ.

(6) Ἀπὸ τὸ τουρκικὸν Κανλλί, (αἰματηρὸν) ἀνωθεν δὲ πρὸς Μεσημβρίαν εἶναι βουνὸν Πετρῶδες ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτον ποτὲ φρούριον, μέγα μέρος τοῦ ὁποίου σώζεται καὶ σήμερον.

(7) Τὸ ἤμυσι τοῦ χωρίου Δαφναῖς, ἀνήκει εἰς τὸ Μαλεβύζι.

(8) Ὁ Ἀρχανιώτικος οἶνος εἶναι κάλλιστος καὶ περίφημος.

Πεδιάδα (δρα Σελ. 49)

Μεραμπέλο.

Πλουσία και γόνιμος ἐπαρχία, παράγουσα ἔλαιον, ἀμύγδαλα, χαρούπια, ἀκόνια, ἄλας, τυρὶ, βούτυρον. Συνορεύει ἐξ Ἀνατολῶν μὲ τὸ Ἀνατολικοβόρειον Πέλαγος και τὴν Ἱεράπετρον· ἐκ Μεσημβρίας μὲ τὸ Λασιθί· ἐκ Δυσμῶν μὲ τὴν Πεδιάδα· καὶ ἐξ Ἄρκτου μὲ τὸ Βόρειον Πέλαγος· ἔχει 43 χωρία τὰ ὅποια εἶναι· Μήλατο (1), Βραχάσι, Κατσαριανὸ, Λασιδα, Σύσι, Βουλισμένη, Καινούριον Χωριὸν, Νικητιανὸν, Πλατυπόδι, Βρύσαις, Κουμεριάκον, Λίμναις, Φουρνί, κάτω Χωριὸν, ἐπάνω Χωριὸν, Δορταῖς, Καρύδι, Σχοινιάς, Ἀγαλιανὸν, ἐπάνω Βρουχάς, κάτω Βρουχάς, ἐπάνω Ἐλούντα, κάτω Ἐλούντα (2), Κριτσά (3), Κροῦστας, Καλοχωριὸν (4), Πρίνα, Δράσι, Σούβλο, Ἀμυγδαλιάς, Ἀμυγδαλόλακκο, Ἀνώγια, ἅγιος Ἀντώνης, ἅγιος Νικόλας, Χοχλακιάς, Ξερολίμνη, μέσα Φραθιά, ἔξω Φραθιά, Παπάδα, Κουνάλι, Ἀγύρους, Ἀρχάγγελον, Ἀμυγδαλίδια.

Λασιθί.

Ἡ μεσόγειος και ὑψηλὴ αὕτη ἐπαρχία περικυκλοῦται ἀπὸ τὴν Δίκτην, και συνορεύει ἐξ Ἀνατολῶν μὲ τὴν Ἱεράπετρον και Μεραμπέλο· ἐκ Μεσημβρίας μὲ τὴν Ἱεράπετρον· ἐκ Δυσμῶν μὲ τὴν Πεδιάδα· και ἐξ Ἄρκτου μὲ τὸ Μεραμπέλο· ἔχει τὴν ὥραι-

(1) Πλησίον τῆς Μήλατος· ὑπάρχει σπήλαιον εὐρυχωρότατον, ὅπου κατέφυγον 2000 ψυχαὶ κατὰ τὸ 1823· τὰς ὁποίας πολιορκήσας ὁ Χασάν Πασσᾶς ἐβίασε] γὰ παραιδοθεῖν τὴν 5 Φεβρουαρίου] τοῦ ἰδίου ἔτους.

(2) Ἐνταῦθα ἦγον ἡ Παλαιὰ Νάξος,

(3) Ἡ Κριτσά εἶναι τὸ μεγαλύτερον χωριὸν τοῦ Μεραμπέλου

(4) Τὸ ἤμισι ἀνήκει εἰς τὴν Ἱεράπετρον.

οτέραν Πεδιάδα τῆς Κρήτης, εἰς σχῆμα τραπεζοειδές· παράγει
 γεννήματα, Θέρμους (Λούπουνα) Μῆλα περίφημα, τυρόν, βού-
 τυρον, Μαλιά. ἔχει καὶ 20 χωρία τὰ ὅποια διαιρούμενα εἰς
 Μεσημέρινα καὶ Ἀρκτικά, κεῖνται εἰς τὰς ἐντὸς ὑπε-
 ρείας τῆς Δίκτης, καὶ εἶναι· κάτω Ποτάμιον, ἐπάνω
 Ποτάμιοι, Τσερμιάδο, Φαρσάνο, Μαρμακέτο, ἅγιος Κων.
 σταντῖνος, μέσα Λασιθί, μικρὸ Χωριδάκι, ἅγιος Γεώρ-
 γιος, Πλατυανὸ, Κουδουμαλιά, Ἀβρακόντες, Καμινάκι,
 Μαγουλά, Ψυχρὸ, Πλάτη, Γεροντομουρί, κάτω Μετόχι,
 Λαγοῦ, Πινακιανὸ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ.

Ακριβής Τοπογραφία και Στατιστική τριῶν Επαρχιῶν Πεδιάδος, Μοροφάτου και Καιουριου.

Πεδιάδα.

Ἐπαρχία μεγάλη, ὠραία καὶ γονιμοτάτη συνορεύει ἐξ Ἀνατολῶν μὲ τὸ Μεραμπέλο καὶ Λασιθί· ἐκ Μεσημβρίας μὲ τὴν Ἀρκαδίαν καὶ Μονοφάτου· ἐκ Δυσμῶν μὲ τὸ Τέμενος· καὶ ἐξ Ἄρκτου μὲ τὸ Βόρειον Πέλαγος. Ἡ ἐπιτανειὰ της εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὀμαλὴ καὶ ἐπίπεδος· τὸ κλίμα της ὑγεινόν, τὰ ὕδατά της πολλὰ καὶ καλὰ, καὶ τὰ χωρία της εἰς θέσιν θερπνοτάτην. Ποταμούς ἔχει τρεῖς· τὸν Αὐδιώτικον, ὅστις καὶ Λαγκά λέγεται· τοῦ ὁποίου αἱ πρῶται πηγαὶ εἶναι ἀπὸ τὸ Λασιθί, ἀναβρῦει δὲ πλησίον εἰς ταῖς Γονιαῖς καὶ Ἄβδου, διευθυνόμενος ἐκ Μεσημβρίας πρὸς Ἄρκτον, καὶ εἰσβάλλων εἰς τὸ Λυδικὸν Πέλαγος μεταξὺ τῶν χωρίων Χερσόνησο καὶ Γούβαις. Τὸν Καρτερόν, τοῦ ὁποίου αἱ πρῶται πηγαὶ ἀρχονται ἀπὸ τοὺς Ἀστρακοὺς· καὶ διευθυνόμενος ἀπὸ Μεσημβρίαν πρὸς Ἄρκτον εἰσβάλλει καὶ οὗτος εἰς τὸ Βόρειον Πέλαγος πλησίον τοῦ χωρίου Καρτερό. Καὶ τὸν Αὐλιώτικον, ὅστις ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Αὐλή, καὶ διευθυνόμενος ἀπὸ Ἄρκτον πρὸς Μεσημβρίαν εἰσβάλλει εἰς τὸ Λυδικὸν Πέλαγος κατὰ τὴν Δυτικομεσημβρινὴν ἄκραν τῆς Ἀρκαδίας. Τὸ σημαντικότερον ὄρος της εἶναι ἡ Δίκτη κειμένη εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἄκραν της· ἔχει τέσσαρα Μοναστήρια κείμενα σταυροειδῶς· πρὸς Ἀνατολὰς τὴν Κερά, κτισθεῖσαν πρὸ 240 ἐτῶν, καὶ πανηγυρίζουσιν τὴν

8 Σεπτεμβρίου πρὸς Δυσμάς τὴν Σηλαιώτισα (ἐντὸς Σηλαίου) καὶ πανηγυρίζουσα τὴν 15 Αὐγούστου πρὸς Ἄρκτον τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Θεολόγον, πανηγυρίζοντα τὴν 26 Σεπτεμβρίου καὶ πρὸς Μεσημβρίαν τὸν Ἀγκάραθον, κτισθέντα πρὸ 400 ἐτῶν καὶ πανηγυρίζοντα τὴν 15 Αὐγούστου.

Τὰ προϊόντα τῆς κυρίως εἶναι ἔλαιον, γεννήματα, βαμβάκια, λινάρια, χαρούπια, οἶνος, μέλι, κηρίον. Τὰ δὲ χωρία τῆς 85 τὸν ἀριθμὸν εἶναι ταῦτα

• *Σκαλιάνι* (1) κεῖται εἰς τὴν Δυτικοβόρειον ἄκραν τῆς ἐπαρχίας ἐπὶ θέσεως ὑψηλῆς καὶ ὑγιεινῆς, καὶ ἀπέχει δύο ὥρας πρὸς τὸ Ἀνατολικομεσημβρινὸν τοῦ Μ. Κάστρου· ἐγκατοικεῖτο πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως ἀπὸ 50 οἰκογ. Χριστ. καὶ 20 Οθωμ. εἶχεν 9 ἐκκλησίας (μὲ τὰ ἐξωκκλήσια) καὶ 1 ἐλαιοτριβεῖον· σήμερον (2) ἔχει 15 οἰκογ. Χριστ. καὶ 18 Οθωμ. 2 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτριβεῖον. Πρὸς Ἀνατολὰς αὐτοῦ μισὴν ὥραν εἶναι τὸ χωρίον

Αἰτάνια· κεῖμενα ἐπὶ θέσεως ὑψηλῆς καὶ ὑγιεινῆς· ἐγκατοικεῖτο πρὶν ἀπὸ 70 οἰκογ. Χριστ. ἔχοντα καὶ 5 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτριβεῖον, σήμερον ἔχουν 25 οἰκογ. 1 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. πρὸς Ἀνατολὰς αὐτῶν $3\frac{1}{4}$ τῆς ὥρας εἶναι τὸ χωρίον

Σταμιούς, κεῖμενοι εἰς θέσιν καλὴν καὶ ὑγιεινὴν· ἐγκατοικεῖτο πρὶν ἀπὸ 65 οἰκογ. Χριστ. ἔχοντες 4 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτριβεῖον, σήμερον ἔχουν 18 οἰκογ. 2 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. πρὸς Μεσημβρίαν αὐτῶν μισὴν ὥραν εἶναι τὸ χωρίον

(1) Ἀπὸ τὸ χωρίον τοῦτο ποτὲ δὲν ἔλλειψεν ἡ κασσιῶδα, ἕνεκα τούτου ἐπεκράτησε καὶ παροιμία “ἀπὸ τοῦ Σκαλιανοῦ τὸ νερὸ ἔπιε” δια τοὺς ἔχοντας κασσιῶδαν

(2) Ἡ στατιστικὴ αὕτη ἔγινε περὶ τὸ 1832.

Επισκοπή, εἰς θέσιν εὐάρεστον καὶ ὑγιεινὴν, κατοικουμένη πρὶν ἀπὸ 140 οἰκογ. Χριστ. καὶ 60 Οθωμ. ἔχουσα 15 ἐκκλ. καὶ 3 ἐλαιοτρ. σήμερον ἔχει 65 οἰκογ. Χριστ. καὶ 40 Οθωμ. 7 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιοτρ. γεννήματα, ἔλαιον καὶ οἶνον παράγει ἀφθόνως· $1\frac{1}{4}$ τῆς ὥρας πρὸς Ἄρκτον αὐτῆς εἶναι τὸ χωρίον

Ἐπάνω Βάθυα ἐπὶ θέσεως πληκτικῆς καὶ ἀγόνου· ἑκατοικεῖτο πρὶν ἀπὸ 6 οἰκογ. Χριστ. καὶ 20 Οθωμ. ἔχουσα 5 ἐκκλ. καὶ 3 ἐλαιοτρ. σήμερον ἔχει 5 οἰκογ. Χριστ. 16 Οθωμ. 1 ἐκκλ. καὶ 3 ἐλαιοτρ. (1) ἔν μίλιον (2) πρὸς τὸ Ανατολικοβόρειον αὐτῆς εἶναι τὸ χωρίον.

Κάτω Βάθυα· κειμένη ἐντὸς δύο πετρωδῶν Βουκιων· ἑκατοικεῖτο πρὶν ἀπὸ 20 οἰκογ. Χριστ. καὶ 15 Οθωμ. ἔχουσα 4 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιοτριβεῖα· ἤδη ἔχει 8 οἰκογεν. Χριστ. 10 Οθωμ. 1 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιοτριβεῖα, πρὸς τὸ βόρειον αὐτῆς ἕως δύο μίλια εἶναι τὸ χωρίον

Ἐλιά· ἐπὶ τινος ὑγιεινῆς ράχης· ἑκατοικεῖτο πρὶν ἀπὸ 22 οἰκογ. Χριστ. καὶ 30 Οθωμ. ἔχουσα 3 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιοτριβεῖα· ἤδη ἔχει 15 οἰκογ. Χριστ. καὶ 14 Οθωμ. 1 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτριβεῖον πρὸς Ἀνατολὰς αὐτῆς καὶ τῆς Βάθυας, ἕως ἔν μίλιον εἶναι τὸ χωρίον

Ἀρόπολι· κειμένη ἐντὸς ὄρεων μὲ ἀέρα ὑγιεινόν, καὶ γῆν γόνιμον, ἑκατοικεῖτο πρὶν ἀπὸ 15 οἰκογ. Χριστ. ἔχουσα 4 ἐκκλ. καὶ 4 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 45 οἰκογ. 1 ἐκκλ.

(1) Ἀπὸ τὸ χωρίον τοῦτο πηγάζει ὀλίγον ὕδωρ, τὸ ὅποσον διερχόμενον διὰ τῆς Κάτω Βάθυας, καὶ δεχόμενον ἄλλους μικροὺς ρύακας ἀποτελεῖ μικρὸν ποταμὸν ὅστις εἰσβάλλει εἰς τὸ Βόρειον Πέλαγος, πλησίον τῆς Παχουᾶς Ἄρμου,

(2) Τρεῖς μίλια ἐντροῦνται μίᾳ ὥρᾳ.

και 1 ελαιοτριβείον (3). πρὸς Ἀνατολὰς αὐτῆς ἐν μίλιον εἶναι τὸ χωρίον.

Καινούριον χωριὸν ἐπὶ θέσεως δυσαρέστου ἀλλὰ γονίμου· ἐκατοικεῖτο πρὶν ἀπὸ 22 οἰκογ. Χριστ. και 13 Ὀθωμ. ἔχον και 3 ἐκκλ. και 2 ελαιοτριβεῖα, σήμερον ἔχει 10 οἰκογ. Χριστ. 6 Ὀθωμ. 1 ἐκκλ. και 2 ελαιοτρ. πρὸς Μεσημβρίαν αὐτοῦ ἐν ἡμισυ μίλιον εἶναι πὸ χωρίον·

Ἀσκοπούλα· ἐπὶ τινος ὀμαλῆς και ὑγιεινῆς ῥάχης, κατοικούμενα πρὶν ἀπὸ 35 οἰκογ. Ὀθωμ. ἤδη 26· ἔχοντα 1 ελαιοτρ. και 1 ἱζαμίον· πρὸς τὸ Ἀνατολικοβόρειον αὐτῶ ἐν μίλιον εἶναι τὸ χωρίον

Γάλιπε· ἐπὶ θέσεως εὐαρέστου και ὑγιεινῆς, κατοικούμενον πρὶν ἀπὸ 25 οἰκογ. Χριστ. και 48 Ὀθωμ. εἶχεν 5 ἐκκλῆσ. και 2 ελαιοτριβεῖα· ἔχει ἤδη 16 οἰκογ. Χριστ. 22 Ὀθωμ. 1 ἐκκλ. και 2 ελαιοτριβεῖα· πρὸς τὸ Ἀνατολικοβόρειον αὐτοῦ ἐν ἡμισυ μίλιον εἶναι τὸ χωρίον

Γαλίφα· ἐπὶ τινος λόφου, περικυκλουμένου ἀπὸ πετρώδη βουνά· ἐκατοικεῖτο πρὶν ἀπὸ 52 οἰκογ. Χριστ. εἶχεν και 5 ἐκκλ. και 2 ελαιοτρ. ἔχει ἤδη 22 οἰκογ. 1 ἐκκλ. και 2 ελαιοτρ. δύο μίλια αὐτοῦ και ἐν ἡμισυ τοῦ Γάλιπε πρὸς τὸ Ἀνατολικοβόρειον εἶναι τὸ χωρίον

Χαρασὸν· ἐπὶ θέσεως ἀγόνου και ὑγιεινῆς, κατοικούμενον πρὶν ἀπὸ 26 οἰκογ. Χριστ. ἔχον και 4 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 15 οἰκογ. και 1 ἐκκλ. πρὸς τὸ Νότιον αὐτοῦ, ἕως τρία μίλια, εἶναι μία καρποφόρος κοιλάς τριῶν μιλίων πε

(3) Πλησίον τῆς Ἀνωπόλεως, εἶναι ἡ Μονὴ ἁγίου Ἰωάννου ὁ Θεολόγος, ἔχουσα ἴσα κτήματα μετ' ὅλων τῶν οἰκογενειῶν τοῦ χωρίου.

ριφραίας, και ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς λόφος πετρῶδης και ὑμεινός, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶναι τὸ χωρίον

Ασμάρι: ἔχον πρὶν 70 οἰκογ. Χριστ. και 5 ἐκκλ., ἤδη ἔχει 30 οἰκογ. και 1 ἐκκλ. πλησίον αὐτοῦ εἶναι τὸ χωρίδιον

Λαγοῦ κατοικοῦμενον ἀπὸ 9 οἰκογ. Χριστ. ἔχον και μιαν ἐκκλησίαν, πρὸς τὸ Βόρειον αὐτοῦ ἕως 5 μίλια εἶναι τὸ χωρίον,

Καλὸ χωρίο: ἐπὶ θέσεως ἀρκετὰ ὑψηλῆς, ὅθεν φαίνονται τὰ ὄρεινότερα τῆς ἐπαρχίας μέρη, και ὄλον σχεδὸν τὸ Βόρειον Πέλαγος, εἶχε πρὶν 30 οἰκογ. Χριστ. και 5 Οθωμ. με 2 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 26 οἰκογ. Χριστ. και 2 ἐκκλ. (1) πρὸς τὸ Ἀρκτικόν αὐτοῦ ἕως 2 μίλια και ἐντὸς ρυάων εἶναι τρία χωρία, τὸ

Βοροῦ: ἔχον πρὶν 26 οἰκογ. Οθωμ. και 1 ἐλαιοτριβεῖον ἤδη ἔχει 12 οἰκογ. και τὸ ἐλαιοτριβεῖον, ἡ

Κόξαρη: ἔχουσα πρὶν 46 οἰκογ. Χριστ. 2 ἐκκλ. και

(1) Πρὸς Ανατολὰς τοῦ Καλοῦ χωρίου εἶναι ὄρος ὀνομαζόμενον Πυργιά, και πρὸς Μεσημβρίαν ἕτερον ὀνομαζόμενον Πλακοκεφάλαις, πρὸς Δυσμάς εἶναι ἡ Κερὰ Ελεῦσα μετόχιον τοῦ Αἰκαράθου, κατὰ δὲ τὸ Ανατολικὸ βόρειον εἶναι ὁ ποταμὸς Λαγὰ περί τοῦ ὁποίου εἴρηται, εἰς δὲ τὸ μέσον σχεδὸν τοῦ ποταμοῦ ὅπου τὸ πλάτος του εἶναι ἕως 28 ὀργιαῖς, σώζονται ἐκατέρωθεν τείχη ἔχοντα 10 ὀργυιῶν ὕψος και 2 σχεδὸν πλάτος, ἐπὶ τῶν ὁποίων διερχόμενον (δι' ὑδραγωγείου) τὸ ὕδωρ κατέβαινε τὸ πάλαι εἰς τὴν Χερσόνησον, πλησίον αὐτοῦ εἶναι γέφυρα ἀπέχουσα 5 μίλια ἀπὸ τὴν Χερσόνησον, διάστημα πετρῶδες και δύσβατον. ὅπισθεν δὲ πρὸς Δυσμάς φαίνονται και ἕτερα ἐρείπια ὑδραγωγείου ἀπὸ ταῖς Ῥωμαῖς (ὅθεν ἀναθρύει ὁ ποταμὸς) ἕως τὴν γέφυραν (4 μίλιων διάστημα), αἱ δὲ θάλας τοῦ ποταμοῦ εἶναι κατέρυται ἀπὸ ἐλαίας, κερατάς, και πλατάνους τὸν χειμῶνα ὁ ποταμὸς οὗτος γίνεται χειμῶνός ἀδιάβατος, ἐνῶ τὸ καλοκαίριον μόλις εἰς τινα μέρη φαίνεται τὸ ὕδωρ του-

2 έλαιοτρ. ἤδη ἔχει 44 οἰκογ. 2 ἐκκλ. καὶ 1 έλαιοτρ. καὶ τὸ

Σκοτεινὸ ἐπὶ τινος λόφου, ἔχον πρὶν 42 οἰκογ. Χριστ. καὶ 16 Ὀθωμ. 1 ἐκκλ. καὶ 1 έλαιοτριβεῖον ἤδη ἔχει 40 οἰκογ. Χριστ. 4 Ὀθωμ. 1 ἐκκλ. καὶ 1 έλαιοτρ. πρὸς τὸ Ἀνατολικομεσημβρινὸν αὐτοῦ ἕως 5 μίλια καὶ κατὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Λαγκὰ ἐπὶ τινος λόφου εἶναι τὸ χωρίον

Ποταμαῖς τῶν ὁποίων τὰ περίξ εἶναι κατάφυτα ἀπὸ ἑκαίαις, ὃ ἀήρ των ὁμως δὲν εἶναι τόσον ὑγιής· εἶχον δὲ πρὶν 42 οἰκογ. Χριστ. καὶ 40 Ὀθωμ. 5 ἐκκλ. καὶ 4 έλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 22 οἰκογ. Χριστ. 15 Ὀθωμ. 1 ἐκκλ. καὶ 4 έλαιοτρ. δύο μίλια πρὸς μεσημβρίαν αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ εἶναι τὸ χωρίον

Αὐδοῦ ἔχοντα πρὶν 50 οἰκογ. Χριστ. καὶ 16 Ὀθωμ. 11 ἐκκλ. καὶ 4 έλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 45 οἰκογ. Χριστ. 7 Ὀθωμ. 8 ἐκκλ. καὶ 4 έλαιοτρ. (1) ἐν μίλιον πρὸς Μεσημβρίαν αὐτῶν, ἐπὶ θέσεως πετροῶδους καὶ ὑγιεινῆς εἶναι τὸ χωρίον

Γοριαῖς κατοικούμεναι ἀπὸ 42 οἰκογ. Χριστ. καὶ ἔχουσαι 1 ἐκκλ. καὶ 1 έλαιοτρ. (2) δύο μίλια ἄνωθεν πρὸς

(1) Πρὸς τὸ Δυτικοβόρειον αὐτοῦ ἕως 1 μίλιον εἶναι ὄρος ἀπότομον Ἁγία Φωτιά καταζόμενον με δύο φάραγγας, εἰς ἕνα τῶν ὁποίων εἶναι δύο ἐκκλησίαι

(2) 2 μίλια ἄνωθεν πρὸς Μεσημβρίαν ἐπὶ θέσεως τερπρότατης καὶ ὑγιεινῆς εἶναι τὸ μοναστήριον ἡ Κερὰ, ἔχουσα δένδρα καὶ ὕδατα πολλὰ, ἄνωθεν δὲ αὐτῆς εἶναι ἕν ἀπότομον βουνὸν Καρρὶ λεγόμενον, καὶ πρὸς Ἄρκτον τοῦ Μοναστηρίου, μιὰν μίλιον, ἀναβρῦει ὕδωρ, τὸ ὁποῖον τὸ πάλαι, δι ὕδραγωγείου ἐπὶ τῶν ἄρκτικῶν βράχων τῆς Δίκτης, μετῆρχετ εἰς τὴν Λύττον, ἡ θείας τοῦ ὕδραγωγείου πρόξενεῖ θαύμασμος πῶς δηλαδὴ ἐκατασκευάσθη ἐπὶ τῶν ἀποτόμων βράχων, ἀπὸ δὲ τὴν πηγὴν τοῦ ὕδατος ἕως τὴν Λύττον εἶναι κατ' εὐθείαν 6 μίλια, ἀλλὰ τὸ ὕδραγωγεῖον εἶναι 12, ὡς ἐκ τῶν στρωφῶν καὶ ἐλιγμῶν τῶν βράχων,

Μεσημβρία ἐπὶ θέσεως εὐαρέστου εἶναι τὸ χωρίον
Μεσομούρι κατοικούμενον ἀπὸ 20 οἰκογ. Χριστ. ἔχον
καὶ τρεῖς ἐκκλ. πρὸς Βορρᾶν δὲ αὐτοῦ ἐν μίλιον εἶναι
τὸ χωρίον

Κράσι ἔχον γῆν ἀγονον, καὶ περικυκλωμένον ἀπὸ
Βουνὰ πετρώδη. κατοικεῖται ἀπὸ 55 οἰκογ. Χριστ. ἔχον
καὶ 3 ἐκκλ. οἱ δὲ κάτοικοί του εἶναι ὅλοι σχεδὸν γανω-
ματάδες (1). πρὸς τὸ Δυτικὸβόρειον αὐτοῦ 4 μίλια
εἶναι τὸ χωρίον

Μοχός κείμενος ἐπὶ θέσεως πετρώδους εἰς τὴν Δυτικὴν
ἄκρην μιᾶς ὠριαίας πεδιάδος, ἐγούσης 6 μιλίων περιφέρειαν,
πρὸς Βορᾶν τοῦ χωρίου εἶναι σειρὰ βουνῶν, τὸ ὑψηλό-
τερον τῶν ὁποίων λέγεται Κεράλα, καὶ ἔχον ἐρείπεια ἄρ-
χαϊότητος, (ἐπὶ δὲ τῆς Μεσημβρινῆς ὑπώρειας τῆς εἶναι
μία μικρὰ λίμνη Διγαρά ὀνομαζομένη,) καὶ πρὸς τὸ Με-
σημβρινὸν εἶναι εἰς τερπνότητος λόφος, Ἄνεμόμυλοι λε-
γόμενος, τοῦ ὁποῖου τὰ περίεξ εἶναι κατάφυτα ἀπὸ ἀμ-
πέλου· ἐπὶ δὲ τῆς Κορυφῆς του, φαίνονται ἐρείπεια ἀρ-
χαία· τὸ χωρίον τοῦτο ἐκατοικεῖτο πρὸ 30 ἐτῶν ἀπὸ
60 οἰκογ. Χριστ. σήμερον ὅμως ἔχει 106 οἰκογ. 7 ἐκκλησ.
καὶ 6 ἐλαιοτριβεῖα· πρὸς τὸ Βόρειον αὐτοῦ 8 μίλια εἶναι
τὸ χωρίον

Μάλια ἐπὶ θέσεως ἐπιπέδου, καὶ ἀπέχοντα τῆς θα-
λάσσης 1 μίλιον κατοικοῦνται ἀπὸ 100 οἰκογ. Χριστ.
ἔχουν καὶ 12 ἐκκλ. (μέ τὰ ἐξωκκλήσια) καὶ 1 ἐλαιοτρι-
βεῖον (2) πρὸς Δυσμᾶς αὐτῶν 6 μίλια ἐπὶ τῆς αὐτῆς
παραλίας εἶναι τὸ χωρίον

(1) Ἀνωθεν τοῦ Κράσι εἶναι ὄρος ὑψηλὸν Σέλινα λεγόμενον (συνέ-
κεια τῆς Δίκτης) τὸ ὁποῖον τὰ 4 | 5 τοῦ ἔτους καλύπτεται ἀπὸ νιφθ.

(2) Πρὸς τὸ Ἄρκτηκον τοῦ χωρίου τούτου εἶναι ἐν πραγμῇ τοῦ ὁποῖου
τὸ ὕδωρ εἶναι οὐκατέστατον, κατάψυχρον, καὶ χονευτικώτατον, καὶ
ἐνταῦθα εἶναι ἡ Ἀρκτηνατολικὴ ἄκρη τῆς ἐπαρχίας, ὅπου γίνονται καὶ
τὰ καλλήτερα Χαρούπια τῆς Κρήτης.

Χερσονήσος· συγκεκλιμένη ἀπὸ τρία χωρία ἢ μᾶλλον
 συνοικήσεις (Χερσονήσων, Πισκοπιὰ, καὶ Κοιτουλουφάρι)
 κατοικούμενα ἀπὸ 60 οἰκογ. Χριστ. καὶ 11 Οἰωμ.
 ἔχουν 4 ἐκκλ. καὶ 3 ἐλαιοτριβεῖα· πρὸς Δυσμὰς αὐτῶν
 6 μίλια εἶναι τὸ χωρίον

Γούβαις· ἔχουσι πρὶν 65 οἰκογ. Χριστ. καὶ 18
 Οἰωμ. 2 ἐκκλ. καὶ 4 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 60 οἰκογ.
 Χριστ. 12 Οἰωμ. 4 ἐκκλ. καὶ 3 ἐλαιοτρ. πρὸς τὸ
 Ἄρκτηκὸν τοῦτο μέρος μὴ ἔχουσι ἢ ἐπαρχία αὐτὴ ἄλλο
 χωρίον, ἐπιστρέφουσι εἰς τ' Αὐδοῦ, καὶ πρὸς Δυσμὰς αὐ-
 τῶν 3 μίλια εἶναι τὸ χωρίον

Ἀσκούς· κείμενοι πρὸς τὰς Ἀρκτηκὰς ὑπερρεῖς τῆς Δίκτης
 εἰς τὸς Λόφων, ἔχοντες πρὶν 22 οἰκογ. Χριστ. καὶ 15 Οἰωμ.
 3 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 17 οἰκογ. Χριστ.
 4 Οἰωμ. 2 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιοτρ. σώζονται καὶ κάρ-
 ποσα ἐρείπια Ἰνδικῶν οἰκῶν πρὸς Δυσμὰς αὐτῶν διὰ
 μίλια εἶναι λόφοι ὑψηλοὶ καὶ ἄδενδροι, ἐπὶ τῶν ὁποίων
 ὑπῆρχεν ἡ ἀρχαιοτάτη πόλις Αὐκτοε, ἀπέχουσα τοῦ Ν.
 Κάστρου 20 μίλια πρὸς τὸ Ἀνατολικομεσημβρινόν· καὶ
 12 τῆς Χερσονήσου πρὸς τὸ Δυτικομεσημβρινόν, τῆς ἀρ-
 χαιᾶς καὶ λαμπρᾶς αὐτῆς πόλεως ἄλλο παρὰ τὸ ὄνομα
 καὶ τὰ ἐρείπια δὲν ἔμειναν (1) ἀπὸ τὴν θέσιν ταύτην

(1) Κατὰ τὸ 1817 εὐρέθησαν δύο ὄρατα ἀγάλματα καὶ εἰς Σαρ-
 κοφάγος ἀπὸ λιμπερόπτοι μάρμαρον, κατακολλημένως μὲ ὄρατα ἀνάγ-
 λυρα καὶ τὰ τρία ταῦτα τὰ μεταφέρθη εἰς πλοῦτος Οἰωμικὸς εἰς τὸ
 χωρίον Σουδὰ (ὅπου εἶχε καὶ τὴν κατοικίαν του) τὰ ἐξουμάτισε καὶ τὰ
 ἐθάλας εἰς μίαν Βρύσην, ἀλλ' ἀθηνάτικος μετ' ὄλιγον καὶ βεβαιωθείς ὅτι
 ἐξ αἰτίας τῶν Ἀγγλικῶν καὶ τοῦ Σαρκοφάγου, τὰ ὁποῖα ἦσαν στοιχει-
 μένα, πάσχει, διόταξι τοὺς χωρικοὺς καὶ τὰ μεταφέρθη εἰς τὴν πρώτην
 θέσιν των· ἀλλὰ κάποιος Δουβίνος ἱερεὺς, προσληθείς εἰς ἐπισκεψῆν τοῦ
 Τούρκου, τὰ ἠεροσηγάρισε, λαβόντες κερπὰς καὶ τὰς χερσὶν αὐτῶν πῶσθ δια-
 φερὰ μετὰξὺ δουδαιμόνος Οἰωμικῶν, καὶ ἐξοχωτάτου Εὐρωπαϊοῦ ἱετροῦ

βλέπει τις ὄλην σχεδὸν τὴν ἐπαρχίαν, τὴν Μεσαρὰ (Γορ-
τόνην) τὸ Τέμενος, τὰ βουνὰ τοῦ Μιλεβυζίου, καὶ πολλὰ
νῆσους τοῦ Αἰγαίου· εὖρο, δὲ ἐκεῖ καὶ τὰς ἐπιγραφὰς ταῦτα,

ΜΑΡΚΙΑΝΗΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ ΘΕΑΝ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΝΕΡΟΥΑ ΤΡΑΙΑΝΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΓΕΡΜΑ
ΝΙΚΟΥ ΔΑΚΙΚΟΥ ΑΔΕΛΦΗΝ ΛΥΤΤ
ΙΩΝ Η ΠΟΛΙΣ ΔΙΑ ΠΡΩΤΟΚΟΣΜΟΥ Μ
ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΒΟΙΝΟΒΙΟΥ

ΠΛΩΤΙΝΗΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ ΑΥΤΟ
ΚΡΑΤΟΡΟΣ ΝΕΡΟΥΑ ΤΡΑΙΑΝΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΓΑΡΜΑΝΙΚΟΥ
ΔΑΚΙΚΟΥ ΓΥΝΑΙΚΑ ΛΥΤΤΙΩΝ
Η ΠΟΛΙΣ ΔΙΑ ΠΡΩΤΟΚΟΣΜΟΥ Μ
ΠΟΜΠΗΙΟΥ ΚΛΕΥΜΕΝΙΔΑ

ΑΥΤΤΙΩΝ Η ΠΟΛΙΣ ΠΟΥΠΛΙΑΝ
ΑΙΛΙΑΝΗΝ ΑΙΘΕΝΙΤΗΝ ΣΟΦΙΟ

ΤΙΑ · ΟΥΒ · ΟΥΤ · · · · · ΕΜΕΝ · ΟΥΝ · ΙΑΤ

ΣΩΚ · · · · Η · Α · ΝΕΙΚΙΟ · ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΗΣ

ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΟΥ · · · · ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΗΣ

ΝΙΚΩΙ ΔΑΝΙΚΩΙ ΑΡΧΗΣ

ΜΕΓΙΣΤΩΙ ΔΗΜΑΡΧΗΣ

ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΤΗΛΥΤ · · · ·

ΠΟΛΙΣ

ΕΠΙ ΤΑΣ ΑΡΧΗΑΣ ΚΟΣΜΙΟΝ

ΤΩΝ ΤΩΝ ΣΥΝ ΛΑΣΘΕ

ΝΗΤΩ ΚΩΜΑΣΤΑ ΕΠΕΜΕ

ΛΗΘΗ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΤΑΣ ΑΡΤΕ

ΜΙΔΟΣ ΤΑΣ ΣΩΤΕΙΡΑΣ ΚΑ

ΤΑΡΤΙΘΗ ΜΕΝΕ ΤΩ ΙΕΡΩ
ΜΝΑΜΟΝΙΚΩ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

ὀλίγοντε πρὸς Μεσημβρίαν τῆς Λύττου εἶναι τὸ χωρίον

Ξυδά· ἔχον πρὶν 75 οἰκογ. Χριστ. καὶ 2 ὀθωμ. 1ο ἐκκλ.
καὶ 2 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 30 οἰκογ. Χριστ. 6 ἐκκλ.
καὶ 2 ἐλαιοτρ. εὖρον ἐνταῦθα καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην

ΦΑΥΣΤΕΙΝΗ ΚΑΙ ΩΤΕΙΡΑ ΚΑΙ ΩΠΑΤΡΑ
ΚΑΤΕΛΙΠ

. . ΦΑΥΣΤΟΣ ΜΝ ΕΥΤΥ

ΧΙΑ ΤΗ ΓΥ

πρὸς Μεσημβρίαν τοῦ Ξυδά εἰς τοὺς ἀρκτικούς πρό-
ποδας τῆς Δίκτης εἶναι τὸ χωρίον

Κασταμορίτσα· ἔχουσα πρὶν 65 οἰκογ. Χριστ. καὶ 11
ἐκκλ. ἤδη ἔχει 24 οἰκογ. καὶ 3 ἐκκλ. (1) πρὸς Με-
σημβρίαν αὐτῆς ἐν μίλιον εἶναι τὸ χωρίον

Αμαργιάδ· εἰς θέτιν πετρώδη· εἶχε πρὶν 60 οἰκογ.
Χριστ. 5 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιτρ. ἤδη ἔχει 32 οἰκογ. 3

(1) Μισὸν μίλιον πρὸς τὸ ἀνατολικοθόρειον σάζεται ἀρχαῖος τείχος ἢ
μᾶλλον ὑδραγωγεῖον, ἔχον 600 βημάτων μῆκος, 5 πλάτος καὶ 13 ὕψος
ἐπὶ τοῦ ὁποίου διήρχετο τὸ ὕδωρ εἰς τὴν Λύττον· εἰς πολλὰ μέρη δμως
εἶναι κρημνισμένος.

έκκλ. και 2 έλαιοτρ. πρὸς Μεσημβρίαν αὐτοῦ ἐπὶ θέ-
σεως ἐπίσης πετρώδους εἶναι τὸ χωρίον

Μαθιά· ἔχουσα πρὶν 45 οἰκογ. Χριστ. και 2 έκκλ. ἤδη
ἔχει 22 οἰκογ. και 2 έκκλ. πρὸς Βορρᾶν πλησίον αὐτῆς
και μισὸν μίλιον πρὸς Δυσμᾶς τοῦ Ευδᾶ εἰς θέσιν ἐ-
πίπεδον και δμαλὴν εἶναι τὸ χωρίον

Διαβαιδὲ· ἔχον πρὶν 8 οἰκογ. Χριστ. 15 Οθωμ. και
3 έκκλ. ἤδη ἔχει 6 οἰκογ. Χριστ. 5 Οθωμ. και 1
έκκλ. πρὸς Μεσημβρίαν αὐτοῦ μισὸν μίλιον εἶναι τὸ
χωρίον

Πηγαϊδούρα· ἔχον πρὶν 10 οἰκογ. Χριστ. 15 Οθωμ.
και 3 έκκλ. ἤδη ἔχει 4 οἰκογ. Χριστ. 6 Οθωμ. και
1 έκκλ. πρὸς Βορρᾶν αὐτοῦ εἶναι πέντε χωρίδια

Επάνω Καρλάρδ·	} κατοικούμενα ἀπὸ 34 οἰκογ. Χριστ. ἔχοντα και 5 έκκλ. πρὸς δὲ Δυ- σμᾶς τοῦ Διαβαιδὲ μισὸν μίλιον εἶναι τὸ χωρίον
Κάτω Καρλάρδ·	
Πιτῆριαρδ·	
Μόλοι και Τσίκουρα·	

Καστέλι· ἐπὶ τινος γηλόφου, ὅθεν βλέπει τις τὴν ὠ-
ραῖαν πεδιάδα ἣτις ἔχει 40 μιλίων περιφέρειαν· ἡ
πεδιάς αὕτη εἶναι γονιμοτάτη εἰς κάθε εἶδος γεννημά-
των και ἀμπέλων· εἶναι ὁμοίως ἀδενδρος και ὑστερεῖται
ὑδάτα τρεχάμενα, τὸ Καστέλι εἶχε πρὶν 82 οἰκογ.
Χριστ. 35 Οθωμ. 22 έκκλ. και 2 έλαιοτρ. ἤδη ἔχει
32 οἰκογ. Χριστ. 9 Οθωμ. 4 έκκλ. και 2 έλαιοτρ.
(1) πρὸς Δυσμᾶς αὐτοῦ ἓν μίλιον εἶναι τὸ χωρίδιον

(1) Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο φαίνονται πολλὰ εἰσέπια ἀρχαῖα· εἶχε και
4 Πύργους· ἕως τὴν Χερσόνησον· ὁ εἰς εἰς τὸ Καλέργι, βουνὸν πρὸς τὸ
Δυτικοβόρειον, ὁ ἕτερος εἰς τὸ Νητί, (βουνὸν πρὸς τὸ Βόρειον) ὁ τρίτος
εἰς τὸν 'Ρουσσολάκον, και ὁ τέταρτος εἰς τὴν Χερσόνησον.

Καρδουλιανὰ ἔχον πρὶν 4 οἶκογ. Χριστ. 7 Οθωμ. καὶ 1 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 3 οἶκογ. Χριστ. 5 Οθωμ. καὶ 1 ἐκκλ. πλῆσιον αὐτοῦ εἶναι τὸ χωρίδιον

Σπ.λαβοδοχωρι ἔχον πρὶν 4 οἶκογ. Χριστ. 7 Οθωμ. καὶ 1 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 2 οἶκογ. Χριστ. καὶ 5 Οθωμ. με 1 ἐκκλ. πρὸς τὸ Δυτικονότιον τοῦ Καστελιοῦ ἐπί τινος λόφου εἶναι τὸ χωρίον

Επάνα Βαρβάροι ἔχοντες πρὶν 7 οἶκογ. Χριστ. 30 Οθωμ. καὶ 1 ἐκκλ. ἤδη ἔχουν 5 οἶκογ. Χριστ. 20 Οθωμ. καὶ 1 ἐκκλ. πρὸς Μεσημβρίαν αὐτῶν δύο μίλια εἶναι τὸ χωρίδιον

Λουλιανὰ ἔχοντα πρὶν 11 οἶκογ. Χριστ. καὶ 1 ἐκκλ. ἤδη ἔχουν 6 οἶκογ. καὶ 1 ἐκκλ. ἐν μίλιον πρὸς μεσημβρίαν αὐτῶν εἶναι τὸ χωρίδιον

Αἴλα Παρασκευῆ, ἐπὶ θέσεως ἐπιπέδου ἔχουσα πρὶν 12 οἶκογ. Χριστ. 1 Οθωμ. καὶ 2 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 5 οἶκογ. Χριστ. 1 Οθωμ. καὶ 1 ἐκκλ. πρὸς Μεσημβρίαν αὐτῆς ἐν ἡμισυ μίλιον εἶναι τὸ χωρίον

Αρμάχη ἐπὶ θέσεως πετρώδους, ἔχουσα πρὶν 10 οἶκογ. Χριστ. 9 Οθωμ. καὶ 2 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 5 οἶκογ. Χριστ. 1 Οθωμ. καὶ 1 ἐκκλ. ἐν μίλιον πρὸς Μεσημβρίαν αὐτῆς εἶναι τὸ χωρίον

Γεράκι ἐπὶ τινος πετρώδους λόφου, ἔχον πρὶν 30 οἶκογ. Χριστ. καὶ 4 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 21 οἶκογ. καὶ 1 ἐκκλ. (1) πρὸς Μεσημβρίαν αὐτοῦ δύο ἡμισυ μίλια ἐπὶ θέσεως πετρώδους εἶναι τὸ χωρίον

Νιπηδητὸ ἔχον πρὶν 40 οἶκογ. Χριστ. 2 ἐκκλ. καὶ

(1) Πρὸς Ἀνατολὰς αὐτοῦ εἶναι τὰ δύο πρὸς Δυσμὰς ὑψηλότερα ὄρη τῆς Δίκτης, Μουριανὸ καὶ Σαρρακηνὸ ὀνομαζόμενα.

1. ἔλαιοτριβείον· ἤδη ἔχει 12 οἶκον. καὶ 1 ἐκκλ. πρὸς
 Ἀνατολὰς αὐτοῦ 2 μίλια καὶ ἐπὶ θέσεως πετρώδους εἶναι
 τὸ χωρίον

Παναγιά· (1) ἔχουσα πρὶν 80 οἶκον. Χριστ. 32
 Οἰκον. 11 ἐκκλ. καὶ 3 ἔλαιοτριβεία· ἤδη ἔχει 15
 οἶκον. Χριστ. 11 Οἰκον. 6 ἐκκλ. καὶ 1 ἔλαιοτρ. πλη-
 σίον αὐτῆς εἶναι καὶ τὸ χωρίδιον

Φρατὶ· κατοικοῦμενον ἀπὸ 14 οἶκον. Χριστ. ἔχον
 καὶ μίαν ἐκκλ. πρὸς Ἀνατολὰς τῆς Παναγίας 4 μίλια
 εἶναι τὸ χωρίον

Εμπαρα· (τὸ τελευταῖον πρὸς Μεσημβρίαν Ἀνατολικὸν
 χωρίον τῆς ἐπαρχίας) κειμένη εἰς τὰς δυτικὰς ὑπο-
 ρεῖας τῆς Δίκτης εἰς θέσιν νοσώδη, ἔχουσα πολλὰ ὕ-
 δατα, καὶ μεγκλωτάτας ἐλαίκε, κυπαρίσσου, καὶ δρεῖς.
 εἶχε πρὶν 5 οἶκον. Χριστ. καὶ 120 Οἰκον. 16 ἐκκλ.
 καὶ 9 ἔλαιοτρ. ἤδη ἔχει 4 οἶκον. Χριστ. 52 Οἰκον.
 1 ἐκκλ. δύο ἔλαιοτρ. καὶ 1 τζαμίον (2) πρὸς τὸ Ἀνα-
 τολικοβόρειον αὐτῆς ἐντὸς βυάκων εἶναι τὸ χωρίον

Μετόχι· ἔχον πρὶν 30 οἶκον. Χριστ. 11 Οἰκον. 2 ἐκκλ.
 καὶ 1 ἔλαιοτρ. ἤδη ἔχει 12 οἶκον. Χριστ. 3 Οἰκον.
 καὶ 2 ἐκκλ. πρὸς τὸ Ἀνατολικοβόρειον αὐτοῦ ἡμισυ μί-
 λιον εἶναι τὸ χωρίδιον

Κατοφύγι· ἔχον πρὶν 11 οἶκον. Χριστ. καὶ 2 ἐκκλ.
 ἤδη ἔχει 7 οἶκον. καὶ 2 ἐκκλ. πλησίον αὐτοῦ εἶναι
 καὶ τὸ χωρίον

(1) Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο εἶρον ἐρείπειον Ἐνετικοῦ οἴκου κτισθέντος κατὰ
 τὸ 1627.

(2) Ἀπὸ τὴν Εμπαραν τρέχει εἰς μικρὸς ποταμὸς Μπαρίτικος λε-
 γόμενος, ὅστις ὀλίγον παρακάτω ἐνοῦται μὲ τὸν Ἀδλιώτικον.

Μιλιάραδο (1) ἔχον πρὶν οἶκογ. 22 Χριστ. καὶ 2 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 15 οἶκογ. καὶ 2 ἐκκλ. (2) δύο μίλια πρὸς Μεσημβρίαν τῆς Εμπάρου εἶναι δύο χωρίδια

Καραβάδο ἔχον 6 οἶκογ. Χριστ. καὶ 3 Ὀθωμ. μὲ 1 ἐκκλ. καὶ ἡ

Μάρθω ἔχουσα 4 οἶκογ. Χριστ. 3 Ὀθωμ. 1 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτ. πρὸς Ἄρκτον τῆς Μάθας 4 μίλια εἶναι τὸ χωρίον

Κασάκροι ἐπὶ τινος βράχης πετρώδους, ἔχοντες πρὶν 16 οἶκογ. Χριστ. 12 Ὀθωμ. καὶ 3 ἐκκλ. ἤδη ἔχουν 8 οἶκογ. Χριστ. 6 Ὀθωμ. καὶ 1 ἐκκλ. ἐν μίλιον πρὸς τὸ Δυτικοβόρειον αὐτῶν εἶναι τὸ χωρίον

Αὐλή εἰς θέσιν ὠραίαν, ἔχουσα πρὶν 35 οἶκογ. Ὀθωμ. ἤδη ἔχει 20 (3) πρὸς τὸ Δυτικοβόρειον τῆς Αὐλῆς 2 μίλια ἐπὶ θέσεως ὑγιεινῆς καὶ γονίμου εἶναι τὸ χωρίον

Ρουστοχώρι. ἔχον πρὶν 15 οἶκογ. Χριστ. καὶ 50 Ὀθωμ. 2 ἐκκλησι. 1 τζαμί καὶ 2 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 27 οἶκογ. Ὀθωμ. 1 τζαμί καὶ 2 ἐλαιοτρ. (4) πρὸς τὸ Δυτικοβόρειον αὐτοῦ 3 μίλ. ἐπὶ θέσεως ἐπιπέδου καὶ γονίμου εἶναι τὸ μεγαλύτερον τῆς ἐπαρχίας χωρίον.

Θραψινοῦ. ἔχον πρὶν 230 οἶκογ. Χριστ. 9 Ὀθωμ. 5 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 42 οἶκογ. Χριστ. 4

(1) Τρεῖς μίλια πρὸς Ἄρκτον αὐτοῦ εἶναι ἄντρον βαθύτατον ἑκατομῆνη λεγόμενον· ἐς τοῦ ὁποῦ, καὶ εἰς τὴν μεγαλύτερην νηεμίαν ἐξέρχεται μία λεπτή αὔρα· τρομάζει τις βλέπων τὸ ἄπειρον χάος του·

(2) Τῶν τεσσάρων βηθέτων χωρίων οἱ χῆτοιχοι εἶναι ἀνθρωποποιοί.

(3) Πρὸς τὸ Αὐστολιβοόρειον τῆς Αὐλῆς ἕως 35 βήματα πηγάζει ὁ Αὐλιώτικος ποταμὸς ἔχων νερὸν διαυγέστατον καὶ κατάψυχρον, καὶ τὰς ὄχθας του κεκαλυμμένας ἀπὸ Πλατάνους καὶ συκαμνῆνας.

(4) Ἐντεῦθα φαίνονται ἐρείπια ἑρχαίου νερομύλου.

Ὁθωμ. 5 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. (1) δύο μίλ. πρὸς Ἀρκτον αὐτοῦ (καὶ μεταξύ τοῦ χωρίου Ρουσσωχώρι) εἶναι τὸ χωρίον.

Μουκτάροι. ἐπὶ τινος λόφου ἔχοντες πρὶν 95 οἶκογ. Χριστ. καὶ 20 Ὁθωμ. 4 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 23 οἶκογ. Χριστ. 7 Ὁθωμ. καὶ 2 ἐκκλ. ἐνταῦθα εὔρον καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην

ΕΥΦΡΑΤΗΣ

ΕΥΦΡΑΤΗ

ΤΩ ΥΙΩ

Χ|ΝΗ|Χ|ΗΧ

δύω μίλ. πρὸς Ἀρκτον αὐτοῦ καὶ ἐπὶ θέσεως πετρῶδους εἶναι τὸ χωρίον.

Ἀποστόλοι. ἔχοντες πρὶν 42 οἶκογ. Χριστ. 40 Ὁθωμ. 4 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 16 οἶκογ. Χριστ. 11 Ὁθωμ. 3 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. (2) πρὸς Δυσμάς αὐτῶν 2 μίλ. εἶναι τὸ χωρίον.

Ζοφάροι. ἐπὶ θέσεως πετρῶδους ἔχοντες πρὶν 11 οἶκογ. Χριστ. 18 Ὁθωμ. καὶ 2 ἐκκλ. ἤδη ἔχουν 8 οἶκογ. Χριστ. καὶ 7 Ὁθωμ. καὶ 1 ἐκκλ. πλησίον αὐτῶν πρὸς Μεσημβρίαν εἶναι τὸ χωρίδιον

Σαπί ἔχον πρὶν 11 οἶκογ. Χριστ. καὶ 2 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 3 οἶκογ. Χριστ. πρὸς Δυσμάς αὐτοῦ δύο μίλια εἶναι τὸ χωρίον

(1) Οἱ Κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου κατασκευάζουν καλὰ πῆλινα ἄγγελα.

(2) Κατίμπροσθεν τῶν Ἀποστόλων ἦναι μία Κοιλὰς (4 μιλίων περιφέρειαν ἔχουσα) ἀδενδρος μὲν, ἀλλὰ γοιμεσάτη.

Βόνη, περικυκλωμένη ἀπὸ χαμηλά βουνά· εἶχε πρὶν 4 οἶκογ. Χριστ. καὶ 80. Ὀθωμ. 1 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτριβεῖον· ἤδη ἔχει 30 οἶκογ. Ὀθωμ. πρὸς Μεσημβρίαν αὐτῆς ἐν μίλ. εἶναι τὸ χωρίον.

Γαλατᾶς, ἐπὶ τινος λόφου πετρῶδους· ἔχον πρὶν 62 οἶκογ. Ὀθωμ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 15 οἶκογ. πλησίον αὐτοῦ, ἕως ἐν μίλ. πρὸς Δυσμάς, εἶναι τὸ χωρίδιον

Νύρα· ἔχουσα πρὶν 4 οἶκογ. Χριστ. 7 Ὀθωμ. καὶ 1 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 3 Ὀθωμ. πλησίον αὐτῆς πρὸς Δυσμάς εἶναι τὸ χωρίον

Ἀστρίτσι· ἔχον πρὶν 30 οἶκογ. Ὀθωμ. ἤδη 14· (1) πρὶν τὸ δυτικοβόρειον αὐτοῦ δύο μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Σταφυλίαια, ἐπὶ τινος λόφου· ἔχοντα πρὶν 7 οἶκογ. Ὀθωμ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 3 οἶκογ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. πρὸς Δυσμάς αὐτῶν πλησίον εἶναι τὸ χωρίον

Ἀγιαῖς Παρασκευᾶς, ἐπὶ θέρσεως ὑψιστάτης· ἔχουσαι πρὶν 72 οἶκογ. Χριστ. 9 Ὀθωμ. 11. ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 30 οἶκογ. Χριστ. 9 Ὀθωμ. 3 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. πρὸς Μεσημβρίαν αὐτῶν ἐν μίλ. καὶ ἐπὶ θέρσεως ὑψηλῆς εἶναι τὸ χωρίον

Κελιά· ἔχοντα πρὶν 6 Χριστ. 20 οἶκογ. Ὀθωμ. 1 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 14 οἶκογ. Ὀθωμ. πλησίον αὐτῶν εἶναι τὸ χωρίδιον

Καταλαγάρη, ἐπὶ θέρσεως πετρῶδους· ἔχον πρὶν 6 οἶκογ. Χριστ. 7 Ὀθωμ. καὶ 1. ἐκκλ. ἤδη ἔχει 2 οἶκογ. Χριστ. καὶ 6 Ὀθωμ. πρὸς τὸ δυτικοβόρειον τῶν ἀγίων Παρχακῶν ἕως δύο μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Μελέσαις, κείμεναι ἐντὸς τερπνοτάτης κοιλάδος,

(1) Καὶ εἰς τὰ τρία ταῦτα χωρία φέρονται ἀρκετὰ ἐρείπια ἀρχαῖα·

καταφύτου ἀπὸ διάφορα ὀπωροφόρα δένδρα μὲ ἀέρα ὑγιεινὸν καὶ νερὰ κάλλιστα. εἶχον πρὶν 42 οἶκογ. Χριστ. 25 Οἰθωμ. 5 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 11 οἶκογ. Χριστ. 15 Οἰθωμ. 1 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. (1) πρὸς τὸ δυτικομεσημβρινὸν αὐτῶν ἐν ἡμισυ μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Ἅγιος Βασίλειος· περικυκλωμένος ἀπὸ λόφους κεκαλυμμένους ἀπὸ ἀμπέλους, ἐλαίης καὶ διάφορα ἄλλα ὀπωροφόρα δένδρα· εἶχε πρὶν 82 οἶκογ. Χριστ. 10 Οἰθωμ. 6 ἐκκλ. καὶ 3 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 25 οἶκογ. Χριστ. 3 Οἰθωμ. 2 ἐκκλ. καὶ 3 ἐλαιοτρ. πρὸς τὸ ἀρκτικοδυτικὸν αὐτοῦ ἕως ἑνα ἡμισυ μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Χουδέτσι· κεῖται ἐντὸς ὄρεων, καὶ εἶναι τὸ τελευταῖον πρὸς Μεσημβρίαν Δυτικὸν χωρίον, καὶ τὸ ὑποληπτικότερον τῆς ἐπαρχίας διὰ τὸν ὑγιεινὸν ἀέρα του, διὰ τὰ ἀφθονα καὶ ὑγιεινὰ ὕδατά του· διὰ τὰ πολλὰ δένδρα, καὶ τὸν κατάμαυρον καὶ ἐκλεκτὸν οἶνον του· εἶχε πρὶν 90 οἶκογ. Χριστ. 5 Οἰθωμ. 6 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 26 οἶκογ. Χριστ. 5 Οἰθωμ. 6 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. (2) πρὸς Ἀρκτον αὐτοῦ ἐν μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Σκυλοῦς· ἐπὶ θέρσεως τερπνῆς καὶ πλουσίας εἰς δένδρα καὶ περιβάλλια, ὅχι ὅμως καὶ τόσον ὑγιεινῆς· εἶχον πρὶν 28 οἶκογ. Χριστ. 60 Οἰθωμ. 6 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη

(1) Μιστὸν μίλιον πρὸς Ανατολὰς εἶναι ἐρείπια ἐνὸς χωρίου Κάστελος λεγόμενου ἔχον καὶ ἐρείπια δύο ἐκκλησιῶν. καὶ πρὸς μεσημβρίαν αὐτοῦ μιστὸν μίλιον ἐπὶ τινος ῥάχης, Τραπεζαίη λεγομένης, φαίνονται πολλὰ ἀρχαῖα ἐρείπια, καθὼς καὶ δύο ἐκκλησιῶν.

(2) Μεταξὺ τοῦ Α. Βασιλείου, καὶ Χουδέτσι ἐντὸς τῆς παραγωγῆς διόδου ὑπάρχει Σπήλαιον ἐνθα εἶναι ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου Σπηλαιότρησα λεγόμενον, ἔχει ὕδατα ἀφθονα καὶ ὑγιεινὰ (ἀπὸ τῶν ὁποῖα ἔπινον οἱ πατέρες τοῦ Μ. Κωνσταντίνου) καὶ 7 ἑξωκλήσια.

ἔχουν 11 οἶκογ. Χριστ. 9 Ὀθωμ. 2 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. πρὸς Μεσημβρίαν αὐτῶν ἐν μίλ. εἶναι τὸ χωρίον.

Πεζά, εἰς θέσειν εὐχάριστον καὶ ὑγιεινὴν ἔχοντα πρὶν 21 οἶκογ. Χριστ. 20 Ὀθωμ. 4 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 10 οἶκογ. Χριστ. 11 Ὀθωμ. καὶ 1 ἐκκλ. αὐτοῦ πλησίον εἶναι καὶ τὸ χωρίδιον.

Κόμανοι ἔχοντες πρὶν 6 οἶκογ. Χριστ. 10 Ὀθωμ. 2 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 1 οἶκογ. Χριστ. καὶ 6 Ὀθωμ. πλησίον αὐτῶν εἶναι τὸ χωρίδιον.

Γαϊδουριάδες ἔχουσαι 4 οἶκογ. Ὀθωμ. (1) καὶ πλησίον αὐτῶν πρὸς Μεσημβρίαν εἶναι τὸ χωρίον.

Κουνάβοι, ἐπὶ θέσεις ὑψηλῆς καὶ ὑγιεινῆς ἔχοντες πρὶν 41 οἶκογ. Χριστ. 40 Ὀθωμ. 16 ἐκκλ. (2) καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 20 οἶκογ. Χριστ. 20 Ὀθωμ. 2 ἐκκλ. καὶ τὸ ἐλαιοτρ. πρὸς τὸ Δυτικοβέρειον αὐτῶν 2 μίλ. εἶναι τὸ χωρίον.

Κάτω Βαρβάροι, ἐπὶ θέσεις ὑψηλῆς καὶ ὑγιεινῆς ἔχοντες πρὶν 20 οἶκογ. Χριστ. καὶ 14 Ὀθωμ. 4 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 10 οἶκογ. Χριστ. 8 Ὀθωμ. 1 ἐκκλ. καὶ τὸ ἐλαιοτρ. (3) πρὸς Ἀνατολὰς αὐτῶν μισὸν μίλ. εἶναι τὸ χωρίον.

Ἐπάνω Ἀστρακί ἔχοντες πρὶν 32 οἶκογ. Ὀθωμ.

(1) Εἰς τὸ χωρίδιον τοῦτο φαίνονται ἀρχαῖα ἐρείπια.

(2) Τοῦ Σωτήρος ἡ ἐκκλησία ἦτον μεγαλοπρεπῆς καὶ ὡραία, τὰ δὲ περὶ τοῦ χωρίου εἶναι γονιμώτατα, διότι πολλάκις παράγουν τὸ 1·50—70.

(3) Πρὸς τὸ δυτικὸν τοῦ χωρίου εἶναι εἰς ποταμίουκος Ἀχελωνάρας ὄνομαζόμενος.

καὶ 2 ἐλαιωτρ. ἤδη ἔχουν 30 οἶκογ. (1) μισὸν μίλι.
πρὸς Μεσημβρίαν αὐτῶν εἶναι τὸ χωρίον

Κάτω Ἀστρακοί ἔχοντες πρὶν 41 οἶκογ. Χριστ. 30
Θωμ. 14 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιωτρ. ἤδη ἔχουν 11 οἶκογ.
Χριστ 25 Θωμ. 1 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιωτρ. πρὸς τὸ ἀνα-
τολικοβόρειον αὐτῶν ἐν μίλι. εἶναι τὸ τελευταῖον χωρίον

(1) Πηλίον αὐτοῦ τοῦ χωρίου ἐξέρχεται ὕδωρ τὸ ὅποιον ἐνούμενον με-
τὰ ὕδατα τοῦ Ἀχιλωνιάρη, καὶ τοῦ Νεραϊδοσπηλίου (α) γίνεται ποταμός,
ὅστις διερχόμενος πρὸς δυσμὰς τοῦ χωρίου Ἀτάνικα, εἰσβάλλει εἰς τὸ βό-
ρειον πέλαγος πλησίον τοῦ Κατερεῦ.

(α) Ὁ Νεραϊδοσπηλὸς εἶναι σπήλαιον κέντρῳ τῶν κάτω Ἀστρακῶν. ὅθεν ἐξέρ-
χεται ὕδωρ ἀρετικὸν, καθαρὸν καὶ φυγρὸν μυθολογεῖ οἱ χωρικοὶ ὅτι εἰς αὐτὸ
κατακοινοῦν Νεραϊδες, καὶ ὅτι ὅταν τὰ ὕδατά του ἐξέρχονται θοὰ (τὸ ὅποιον
συμβαίνει ὅτε γίνεται βροχὴ βραδεία), τότε λούονται αἱ Νεραϊδες· κάθε
δὲ 8—10 ἔτη στερεοῦε ὄλιγον καὶ ἔπειτα (λίγουν) ἐξέρχονται μετὰ τὸ ὕδωρ
Πορτογάλια μετὰ πορτογαλίδικα μυθολογεῖν προσέτι ὅτι εἰς χωρικὸς ἀπὸ
τὸ Σγουροκεφάλι μετὰ τὸ νὰ ἔκρουε τὴν Λύραν ἄραϊα τὸν ἔπερνον εἰς τὸ
Σπήλαιον αἱ Νεραϊδες καὶ τὸς διασκόδαζεν· αὐτοὶ δὲ ἐρωτευθεὶς μίαν
καὶ μὴν ἤξεύρων πῶς νὰ θεραπεύσῃ τὸν ἔρωτά του, κατέφυγεν εἰς μίαν
γρατῆν τοῦ χωρίου του, πρὸς τὴν ὅποιαν ἐφομοιογήθη τὸ κάθῃς του· αὐτὴ
δὲ τὸν ἐσυμβούλευσεν ὅτι, καθὴν στιγμήν κληροιάξουν νὰ φωνάξουν οἱ πε-
τεινοί, νὰ ἀρπάξῃ τὴν ἐρωμένην του ἀπὸ τὰ μαλλιά καὶ νὰ τὴν κρατῇ καλά,
καὶ ἐπειθὴ ἡνερέμια εὐδέχεται νὰ μεταμορφωθῇ εἰς δικρόρουν μεταμορφώ-
σεις, οὕτως νὰ μὴ δειλίσῃ ἀλλὰ νὰ τὴν βαστάῃ εὐσιδέου νὰ φωνάξουν οἱ
πετεινοί· ἀρωδιακρμένος ὁ νῆος μετὰ τὴν συμβουλὴν ταύτην, καὶ μεταφερ-
θεὶς εἰς τὸ σπήλαιον ἀπὸ τὰς Νεραϊδας, ἤρχισε κατὰ τὴν συνθήκειάν του
νὰ κρούῃ τὴν Λύραν καὶ οὕτως νὰ χορεύωσι ὅτε δὲ ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τοῦ
νὰ φωνάξουν οἱ πετεινοί, πύραια τὴν Λύραν ὄρμη καὶ ἀρπάξῃ τὴν ἐρω-
μένην του ἀπὸ τὰ μαλλιά, αὐτὴ δὲ ἄρχισεν εὐθὺς νὰ μεταμορφοῦται,
πότε εἰς σὺλον, πότε εἰς ὄρνι, πότε εἰς Καμήλαν καὶ πότε εἰς πῦρ, ἀλλ'
αὐτὲς ἀρβος εἰς ὅλα ταῦτα, ἤκουσεν εὐθὺς τοὺς πετεινοὺς νὰ φωνάξουν

Σγουροκεφάλι· ἐπὶ τινος ῥάχης ὑγιεινῆς, καὶ ἀπέχον
 ἐν μίλ. πρὸς Μετημβρίαν τῆς Ἐπισκοπῆς· εἶχε πρὶν 30
 οἶκογ. Χριστ. καὶ 1 Ὀθωμ. 2 ἐκκλ. καὶ 1 ἑλαιοτρ.
 ἤδη ἔχει 28 οἶκογ. Χριστ. 2 ἐκκλ. καὶ 1 ἑλαιοτρ. (1).

καὶ εἶδε τῆς λειπῆς Νεραϊδῆς νὰ γίνωσιν ἀφανταί, τότε καὶ ἡ ἐρωμέ
 του ἔλαβε τὴν προτέραν ὠραίαν μορφήν της, καὶ ἠκολούθησε τὸν νέον
 εἰς τὸ χωρίον του, μετὰ τοῦ ὁποῦ συζητήσασθαι ἐν ἔτος, τοῦ ἔτους καὶ
 οἶδον, χωρὶς ὅμως ποτὲ νὰ τοῦ προφέρῃ οὐδὲ γού· ἡ παράδοξος καὶ
 ἀνυπόφορος αὕτη σιωπὴ της τὸν εἰδίασε νὰ καταφύγῃ πάλιν εἰς τὴν γρατὰ,
 καὶ νὰ τῆς ἐκφράσῃ τὴν ἀθυμίαν του· ἡ δὲ γρατὰ τὸν ἐσυμβούλευσε νὰ ἀνάψῃ
 κατὰ ἓνα φούρνον καὶ κρατῶν τὸ βρέφος εἰς χεῖρας νάειπῃ εἰς τὴν Νεραϊδᾶ
 δὲν θέλεις νὰ με μιλῆσῃς; ἰδοὺ καὶ ἐγὼ πῶς καύω τὸ παιδίον· καὶ
 ταῦτα λέγοντας νὰ προσποιηθῇ ὅτι θὰ ῥίψῃ εἰς τὸν φούρνον τὸ βρέφος·
 ἔκαμε κατὰ τὴν παραγγελίαν τῆς γρατῆς· ἀλλ' ἡ Νεραϊδᾶ, μόλις τοῦ εἶπεν,
 μὴ σάυτε τὸ παιδίον· καὶ ἀσπάξασα αὐτὸ ἔγινεν ἀφαντος ἀπὸ τοὺς ὀφθαλ-
 μοῦς του· καὶ ἐπειδὴ αἱ ἄλλαι δὲν τὴν ἐδέχθησαν εἰς τὴν συνοδίαν των
 ὡς οὐσα πλέον μήτηρ, ἐκατοίκησεν εἰς μίαν βρύσιν πλησίον τοῦ Νεραϊδο-
 σπῆλου, Ἀσύτρα λεγομένην τὴν ἐλέπειν δὲ δις καὶ τρεῖς τοῦ ἔτους κρατοῦσαν
 τὸ βρέφος της· Ἡρώτησα τὸν γέροντα χωρικὸν ὅστις μ' ἐδιηγεῖτο αὐτὸν
 τὸν μῦθον, ἕως πόσα ἔτη νὰ ἦτον ἀφ' ὅτου ἔγινε τοῦτο; μ' ἀπεκρίθη, ὅτι
 τὸ ἦκουσε ἀπὸ τὸν Πάππον του, καὶ συμπερνεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἦναι ἕως
 160 ἔτη· καὶ κατὰ γέροντά μου (τοῦ εἶπα) εἰς τόσα χρόνια αὐτὸ τὸ παιδί
 δὲν ἠμπορεῖ νὰ μεγαλώσῃ; καὶ τί θαρρεῖς ἀφέντη (μὲ λέγει)· πῶς ἔτι εὐ-
 κολοὶ μεγαλύνουσι ὅσοι ζοῦν χίλια καὶ χίλια πεντακάσια χρόνια;

Μυθολογοῦν προσέτι ὅτι συχνὰ ἀνοῦσιν αἱ Νεραϊδῆδες νὰ χορεύουν καὶ
 νὰ τραγοῦδου εἰς τὸ σπήλαιον χωρὶς ὅμως νὰ ἔχουν πλέον καὶ λύραν.

Τὸ σπήλαιον εἶναι πετρώδες· τὸ δὲ ὕδωρ διερχόμενον διὰ τῶν γασμά-
 των, ἀποτελεῖ διὰ τοῦ φλοίσβου, τὸν χορὸν καὶ τὰ τραγοῦδια εἰς τὰ
 ὅσα τῶν ὑπερθεϊσμένων.

(1) Ἔως τρία μίλια ἀπέχει πρὸς μετημβρίαν τὸ Μοναστήριον ὁ Ἀγκά-
 ραθος, κείμενον εἰς θέσιν ξηρὰν μὲν, ἀλλὰ ὑγιεινὴν, μὲ πολλὰς καὶ μεγάλας
 κυπαρίσσους· εἶναι καλοκτισμένον, καὶ ἔχει ἄλλας 5 ἐκκλησίας, τὰ δὲ κτή-
 ματά του εἶναι σημαντικὰ· ἀλλ' ἐγένεθη καὶ τοῦτο τοῦ πολέμου τὴν κατα-

Ἀνακεφαλαιώσεις τῆς Στατιστικῆς τῆς Ἐπαρχίας Πεδιάδα.

ἄρθρ. α.	Οἰκογένειαι.		Τὸ ὅλον τῶν οἰκογεν.	ἐκκλησιαί.	ἐλαιότερα βετα
	Χριστ.	Οθωμ.			
28	2956	1338	4291	346	102
29	1526	653	2179	150	61
30	1430	682	2112	196	41

ατροφὴν ἐν μίλιον πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἀγκαράνθου εἶναι ἐρείπια χωοῦ, Φουνάρους λεγόμενον, το ὅποτον ὡς φαίνεται ἐρήμαξεν ἀπὸ τὴν ἄλωσιν εἰς Κρήτης (1668). καὶ ὅτι εἶχεν 28—30. Οἰκογεν. ἔχει δὲ δύο χρησημνησμένους ἐκκλησίας καὶ μίαν οἶαν.

Μία από τὰς τρεῖς ἐπαρχίας τῆς Μεσαρίας, συνορεύει ἐξ Ἀνατολῶν μὲ τὴν Ἀρκηδίαν, ἐξ Ἄρκτου μὲ τὸ Τέμενος καὶ Μαλεβούζι, ἐκ Δυσμῶν μὲ τὴν Πυργιώτισσα, καὶ ἐκ Μεσημβρίας μὲ τὸ Λυδικὸν Πέλαγος· ἡ γῆ τῆς εἶναι γονιμοτάτη ὃ δὲ ἀήρτης εἰς τινὰ μέρη εἶναι νοσώδης (ὡς ἐκ τοῦ λιναρίου) τὸ περιφημώτερον ὄρος τῆς εἶναι ὁ Κόφινος· κείμενον εἰς τὸ Μεσημβρινὸν μέρος πλατῖον τοῦ Λυδικοῦ Πελάγους· (1) εἶναι σχεδὸν Κωνουσιδὲς καὶ ἀρκατὰ ὑψηλόν, ὅθεν βλέπει τις πολλάς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, τοὺς Μινωρέθες τοῦ Μ. Κάστρου, (μ' ὄλον δεῖ μεσολαβεῖ ὁ Ἀνατολικὸς Κλάδος τῆς Ἰῶης) τὸ ἀνατολικὸν ἤμισυ τῆς Κρήτης, καὶ ὄλον τὸ Λυδικὸν Πέλαγος· ἐπὶ τῆς κορυφῆς του, τῆς ὁποίας ἡ ἐπιφάνεια ἔχει 75 βημάτων ὠσειδῆ περιφέρειαν, ὑπάρχουν εἰσὶν ἀρχαίου κτηρίου, ἐπὶ τῶν ὑποίων σήμερον εἶναι ἀπὸ ξηρότοιχον μίαν μικρὰ ἐκκλησίαν (ὡς ἐκεῖνη τοῦ Ψηλορίτου) τοῦ Σωτῆρος· καὶ ὀλίγον τι παρκατώ πρὸς Ἄρκτον εἶναι ἄλλη τῆς Παναγίας· τὸ δόσευτον καὶ ἀπότομον τοῦ ὄρους προξενεῖ ἀπορίαν πῶς ἐδυνήθησαν νὰ ἀναβάσωσιν εἰς τὴν κορυφὴν του τὸ ὕδωρ καὶ λ. π. διὰ τὴν κατα-

(1) Ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ Κόφινου ἕως τὸ πικρῶν εἶναι τρεῖς μίλ. ὅπου ὑπάρχει ἐν σπήλαιον ἀρκιτὰ εὐρύχωρον, ἄξιους ὀνομαζόμενον· ἔχει ἐκκλησίαν (ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀ. Ἀντωνίου) δεξαμενὰς καὶ πλήθος σταλακτῆταν λίθων.

σκευήν τοῦ κτηρίου· ἐνῶ μόνις δι' ἐνός στεγοτάτου καὶ κακῆς δυνάδους μονοπατίου δύναται ν' ἀναβῆ τίς. (1)

Ποταμὸν ἔχει ἓνα, Ἀναποδιάρη λεγόμενον, τοῦ ὁποίου αἱ πρῶται πηγὴ ἀρχοῦνται ἀπὸ τὸν Ἅγιον Γεώργιον τὸν Ἐπανωσύφη· καὶ ἀπὸ τὰ χωρία Κεφάλαια, Δουλι, καὶ Λαράνι, διέρχεται δὲ ἔμπροσθεν τῆς Βορᾶς καὶ πρὸς Ἀνατολάς τῶν Πραιτωριῶν· καὶ δεχόμενος καὶ τινὰς ῥύχκας περὶ πλησίον τοῦ Σχοινηᾶ (χωρίον τῆς Ἀρκαδίας) καὶ εἰσβάλλει εἰς τὸ Λυβικὸν Πέλαγος κατὰ τὴν Θέσιν Τσουτσουρα, ἀρχεται δὲ ἀπὸ τὸ δυτικοβόρειον, κλίνει πρὸς Μεσημβρίαν, διευθύνεται ἔπειτα πρὸς Ἀνατολάς, καὶ τελειώνει πρὸς Μεσημβρίαν· (2) Μοναστήρια ἔχει τὸν Ἅγιον Γεώργιον τὸν Ἐπανωσύφη, κατὰ τὴν Ἀνατολικοβόρειον ἄκρην τῆς ἐπαρχίας, ἐπὶ Θέσεως ζηρᾶς καὶ ὑγιεινῆς, ἔχων εἰς τὰς πέριξ πολλὰς κυκλάσσους· (3) τὰ δὲ χωρία τῆς 93 τὸν ἀριθμὸν εἶναι ταῦτα· πρὸς Μεσημβρίαν τοῦ ῥηθ. Μοναστηρίου δύο μίλ. εἶναι τὸ πρῶτον χωρίον

Λαμάρια· ἐπὶ τινος ῥάχης, ἔχοντα πρὶν 25 οἰογ

(1) Ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου ὑπάρχει Δίαιταμος ἀρκετός

(2) Κατὰ τὰ 1811 κατίθη μετ' ὄρμηγν, ὥστε ξεβρίζώσας ἀπὸ τὸ Λαράνι μίαν μεγάλην Κυκλάισσον, τὴν μετέπειτα εἰς τὴν Θάλασσαν, διάστημα ἐπέκεινα τῶν 30 μιλ.

(3) Τὸ Μοναστήριον τοῦτο ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴν ἦναι παλαιότερον τῶν 135 ἐτῶν, εἶναι ὁμοίως ἐν ἀπὸ τὰ πλουσιώτερα (πρὸ πάντων εἰς κτήματα) τῆς Κρήτης

Ὁθωμ. ἤδη μόνον 8· πρὸς Δυσμὰς αὐτῶν ἡμισυ μίλιον εἶναι τὸ χωρίον

Κεράλα· ἐπὶ τινος ὑψηλοῦ καὶ ἀγόνου λόφου, ἔχουσα πρὶν 30 οἰκογ. Ὁθωμ. ἤδη 9· πρὸς τὸ Δυτικοβορρειον αὐτῆς ἐν μίλιον εἶναι τὸ χωρίον

Αἰράδι· ἔχον πρὶν 18 οἰκογ. Ὁθωμ. καὶ 1 Χριστ. ἤδη ἔχει 10 οἰκογ. Ὁθωμ. δύο μίλ. πρὸς Δυσμὰς αὐτοῦ εἶναι τὸ χωρίον

Κόλενα· ἔχουσα πρὶν 5 οἰκογ. Χριστ. 16 Ὁθωμ. καὶ 1 ἐκκλησ. ἤδη ἔχει 10 οἰκογ. Ὁθωμ. ἡμισυ μίλ. πρὸς Δυσμὰς αὐτῆς εἶναι τὸ χωρίον

Δοῦλι· ἔχον πρὶν 18 οἰκογ. Ὁθωμ. ἤδη ἔχει 6· πρὸς Δυσμὰς αὐτοῦ τρία μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Ἅγιος Θωμᾶς· κείμενος εἰς τὰς Ἀνατολικὰς ὑπωρείας τῆς Ἰδης, ἐπὶ θάλασσης πετρώδους, μὲ ἀέρα ὑγιέστατον καὶ νερὰ πολλὰ· ἔχει ἀρκετὰ καὶ πλούσια περιβόλια γέμοντα ὀπωροφόρων δένδρων· εἶχε πρὶν 300 οἰκογ Χριστ. 7 Ὁθωμ. 13 ἐκκλησίας καὶ 8 ἐλαιοτριβεῖα· ἤδη ἔχει 68 οἰκογ. Χριστ. 1 Ὁθωμ. 1 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιοτριβεῖα· τὸ χωρίον τοῦτο κεῖται ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἀρχαίας καὶ μεγάλης πόλεως, σώζονται δὲ τάφοι μεγαλότατοι σκαλισμένοι εἰς σκληρὰν πέτραν, καὶ εἶναι τόσον εὐρύχωροι, ὥστε ἓνα ἐξ αὐτῶν ἔχουν ἐκκλησίαν, καὶ πολλοὺς ἀχυρώνας· εὐρον δὲ ἐπ' αὐτῶν καὶ τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας.

ΘΕΑΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙ ΚΑΙ ΚΟΡΗ

ΔΑΡΚΙΑ . . ΑΡΤΕΜΕΙΣ .

ΕΚ ΤΩΝΙΔΙΩΝ

πρὸς Ἀνχτολάς αὐτοῦ ἕως ἐν μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

'*Επάνω Ἀργάτια*' ἔχοντα πρὶν 35 οἶκον. 'Οθωμ. ἤδη δὲ 20. πλησίον αὐτοῦ εἶναι τὸ χωρίον

Κάτω Ἀργάτια ἔχοντα πρὶν 28 οἶκον. Χριστ. 1 ἐκκλησ. καὶ 1 ἐλαιοτριβεῖον· ἤδη ἔχουν 18 οἶκον. Χριστ. καὶ 1 ἐκκλ. μεταξύ δὲ τοῦ χωρίου τούτου καὶ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ ἡμῖς μίλ. πρὸς Μεσημβρίαν εἶναι τὸ χωρίον

Αἰέντι. εἰς θέσιν ὑγιεινὴν καὶ μὲν γὰρ κάλλιστα. εἶχε πρὶν 55 οἶκον. 'Οθωμ. 2 Χριστ. καὶ 2 ἐλαιοτριβεῖα· ἤδη ἔχει 40 οἶκον. 'Οθωμ. καὶ 1 ἐλαιοτριβεῖον (1) πρὸς Δυσμάς αὐτοῦ ἡμῖς μίλ. εἶναι 11 χωρίδια

Πιρουριατὰ, Ζαχαριατὰ, Πελεκαριατὰ, Παρπεριατὰ, Παπαδιατὰ, Αραγουζιατὰ, Τιτιατὰ, Ἀλητιατὰ, Πορτι (τὸ μεγαλύτερον), *Θαλασσιατὰ, καὶ Καμπιτιατὰ*, τὰ ὅποια λέγονται *ἅγια Βαρβάρα*· ἔχουσα πρὶν 94 οἶκον. Χριστ. 11 'Οθ.

(1) Πρὸ 40 ἐτῶν, εἶχε 90 οἶκον. Οθωμ. σώζονται δὲ καὶ ἐρείπια 12 ἐκκλησ.

13 ἐκκλησίας καὶ ἓν ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 35 οἶκογ Χριστ. 8 ὄθωμ. καὶ 2 ἐκκλησ. τὰ ὕδατα καὶ ὁ ἀήρ τῆς ἀγίας Βαρβάρας εἶναι κάλλιστα· πρὸς Ἀνατολὰς τῶν Καυπιτιανῶν ἓν μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Μεγάλη Βρύσι· μὲ ἀέρα ὑγιέστατον, ἔχουσα πρὶν 35 οἶκογ. Χριστ. 3 ὄθωμ. 6 ἐκκλησ. καὶ 2 ἐλαιοτριβεῖα. ἤδη ἔχει 15 οἶκογ. Χριστ. 2 ὄθωμ. 1 ἐκκλησ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. πρὸς Ἀνατολὰς αὐτῆς ἓν μίλ. εἶναι τὸ χωρίον.

Πρεβελιανά· ἐπίσης ὑγιεινά, καὶ ἔχοντά πρὶν 52 οἶκογ. Χριστ. 4 ἐκκλησ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 16 οἶκογ· καὶ 1 ἐκκλησ. πρὸς Μεσημβρίαν αὐτῶν δύο ἡμισι μίλ. ἐπὶ τινος ξηροῦ λόφου εἶναι τὸ χωρίδιον

Γράτος· ἔχων πρὶν 16 οἶκογ. ὄθωμ. ἤδη δὲ 7. πρὸς Μεσημβρ. αὐτοῦ δύο μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Κάτω Μούλια· ἔχοντα πρὶν 25 οἶκογ. ὄθωμ. καὶ ἤδη 6. πρὸς Ἀνατολὰς αὐτῶν τρία μίλ. εἶναι τὸ χωρίον.

Ξερόκαμπος· ἔχων πρὶν 18 οἶκογ. ὄθωμ. καὶ ἤδη καμίαν· πρὸς Ἀνατολὰς αὐτοῦ ἕως 400 βήματα εἶναι τὸ χωρίον

Βα.λ. ἔχων πρὶν 22 οἶκογ. ὄθωμ. καὶ ἤδη 9. πρὸς Μεσημβρ. αὐτοῦ ἓν μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Καγκάλαις· ἔχουσαι πρὶν 42 οἶκογ. ὄθωμ. καὶ 1 ἐλαιοτριβεῖον· ἤδη ἔχουν 16 οἶκογ. πρὸς τὸ Ἀνατολικόνότειον αὐτῶν τρία μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Βαγιοριά· κειμένη πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ Ληθαίου ποταμοῦ, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἀρχαίας πόλεως, μὲ ἀέρα νοσώδη· εἶχε πρὶν 41 οἶκογ. ὄθωμ. 15 Χριστ. 5 ἐκκλ. (μὲ τὰ ἐξωκκλήσια)· καὶ 2 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 12

οικογ. Ὁθωμ. καὶ 4 Χριστ. πρὸς τὸ Ἀνατολικονότειον αὐτῆς δύο μίλ. καὶ εἰς τὴν Δυτικὴν ὑπώρειαν τοῦ ὄρους Κόφρινα εἶναι τὸ χωρίον

Λούκια· ἔχουσα πρὶν 24 οἰκογ. Χριστ. καὶ 3 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 10 οἰκογ. καὶ 1 ἐκκλ. μεταξύ δὲ Βαγιονιάς καὶ Λούκίας εἶναι τὸ χωρίδιον

Κουμάσια· ἔχοντα πρὶν 8 οἰκογ. Χριστ. καὶ 2 ἐκκλ. ἤδη ἔχουν 6 οἰκογ. καὶ 1 ἐκκλησ. πλησίον αὐτοῦ πρὸς Ἀνατολὰς εἶναι τὸ χωρίδιον

Φουρροφάραγγο· ἔχον πρὶν 10 οἰκογ. Χριστ. 4 Ὁθωμ. καὶ 3 ἐκκλησ. ἤδη ἔχει 5 οἰκογ. Χριστ. (1) πρὸς Μεσημβρίαν αὐτοῦ ἕως 4 μίλ. ἐπὶ θέρσεως ἀγόνου καὶ κρημνώδους εἶναι τὸ χωρίον

Καπεταριαρά· βλέποντα τὸ Λυβικὸν πέλαγος, καὶ ἔχοντα πρὶν 42 οἰκογ. Χριστ. καὶ 1 ἐκκλησ. ἤδη ἔχουν 25 οἰκογ. καὶ τὴν ἐκκλησ. πρὸς Ἀνατολὰς αὐτῶν πλησίον εἶναι τὸ χωρίδιον

Ἅγιος Κύριλλος· ἔχον πρὶν 5 οἰκογ. Ὁθωμ. ἤδη δὲ εἶναι ἔρημον, πλησίον αὐτοῦ εἶναι ἕτερον χωρίδιον

Καλλίλαγκα· ἔχοντα πρὶν 6 οἰκογ. Χριστ. καὶ 1 ἐκκλησ. ἐντός, καὶ 17 εἰς τὰ περίξ καὶ εἰς τὸ παράλιον· ἤδη ἔχουν 4 οἰκογ. καὶ τὰς 18 ἐκκλησ. πρὸς Ἀνατολὰς αὐτοῦ 4 μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

(1) Πρὸς Ἀνατολὰς αὐτοῦ ἡμισυ μίλ. ὑπῆρχε γὰρ μεγαλοπρεπὴς τοῦ ἁγίου Γεωργίου, Κουλουρίτης, λεγόμενος, ἐπὶ τῶν ἑρεπίων ἀρχαίας Πόλεως καὶ ἑρήμου χωρίου τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος.

Αϊνικόλας ἔχων πρὶν 16 οἶκογ. Χριστ. 1 Ὀθωμ. καὶ 3 ἐκκλησ. ἤδη ἔχει 7 οἶκογ. Χριστ. καὶ 1 ἐκκλ. πρὸς Ἄρκτον αὐτοῦ 3 μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Ζάμπρες ἔχουσαι πρὶν 8 οἶκογ. Ὀθωμ. καὶ ἤδη 2. πρὸς τὸ Ἀνατολικομεσημβρινὸν αὐτῶν 3 μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Πλαταριάς ἔχων πρὶν 10 οἶκογ. Ὀθωμ. καὶ ἤδη 2. πρὸς Δυσμὰς αὐτοῦ δύο μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Παραθύχι ἔχων πρὶν 6 οἶκογ. Ὀθωμ. 4 Χριστ. καὶ 1 ἐκκλησ. ἤδη ἔχει 2 οἶκογ. Ὀθωμ. 4 Χριστ. καὶ 1 ἐκκλησ. πρὸς Ἄρκτον αὐτοῦ ἓν μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Ἀμύγδαλο ἔχων πρὶν 16 οἶκογ. Ὀθωμ. ἤδη δὲ 7. πρὸς Ἀνατολὰς αὐτοῦ ἓν μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Πριτιάς ἔχων πρὶν 7 οἶκογ. Χριστ. 1 Ὀθωμ. καὶ 2 ἐκκλησ. ἤδη ἔχει 3 οἶκογ. Χριστ. 2 μίλ. πρὸς Ἀνατολὰς αὐτοῦ εἶναι τὸ χωρίον

Ευιά ἔχουσα πρὶν 17 οἶκογ. Χριστ. 10 Ὀθωμ. καὶ 2 ἐκκλησ. ἤδη ἔχει 5 οἶκογ. Χριστ. 3 Ὀθωμ. καὶ 1 ἐκκλησ. πρὸς Ἀνατολὰς αὐτῆς 3 μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Ἀχευτριάς ἔχων πρὶν 28 οἶκογ. Χριστ. καὶ 4 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 15 οἶκογ. καὶ 1 ἐκκλ. πρὸς τὸ Δυτικομεσημβρινὸν αὐτοῦ, καὶ εἰς τὰς Ἀρκτικὰς ὑπώρειας τοῦ ὄρους Κόφιννα εἶναι τὸ χωρίον

Χάρακας τοῦ ὁποίου αἱ γαῖαι παράγουν πολλὰ καὶ καλὰ λιβάρια· εἶχε πρὶν 60 οἶκογ. Χριστ. 30 Ὀθωμ. καὶ 6 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 26 οἶκογ. Χριστ. 20 Ὀθωμ.

καὶ 2 ἐκκλ. (1) πρὸς Δυσμὰς αὐτοῦ ἐν μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Ἁγία Φωτιά: ἔχουσα πρὶν 12 οἰκογ. Ὁθωμ. 4 Χριστ. καὶ 2 ἐκκλ. ἤδη εἶναι ἔρημος πρὸς Δυσμὰς αὐτῆς ἐν μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Χυτρά: ἔχον πρὶν 5 οἰκογ. Ὁθωμ. ἤδη μίαν εἰς τὴν αὐτὴν σειρὰν καὶ ἀπόστασιν εἶναι τὸ χωρίον

Στέρραις: ἔχουσαι πρὶν 14 οἰκογ. Χριστ. 12 Ὁθωμ. καὶ 2 ἐκκλ. ἤδη ἔχουν 4 οἰκογ. Χριστ. καὶ 6 Ὁθωμ. πρὸς Δυσμὰς αὐτῶν ἐν μίλ. εἶναι δύο χωρίδια

Πετριᾶς καὶ Παραγιά: Πετροπάναγα λεγόμενα, τὰ ὅποια εἶχαν πρὶν 32 οἰκογ. Ὁθωμ. ἤδη δὲ μόνον 16. ἐπιστρέφοντες αὖθις εἰς τὸν Χάρακα, ἀπαντῶμεν πρὸς Ἀνατολὰς αὐτοῦ ἡμισυ μίλ. τὸ χωρίον

Δωράκι: κείμενον ἐπίτινος Λόφου πετρώδους, ἔχον πρὶν 30 οἰκογ. Ὁθωμ. 8 Χριστ. καὶ 1 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 25 οἰκογ. Ὁθωμ. καὶ 1 Χριστ. (2) πρὸς Ἀνατολὰς αὐτοῦ ἐν μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Καλογερικό: ἐπὶ θέσεως ξηρᾶς, ἔχον πρὶν 16 οἰκογ. Ὁθωμ. 6 Χριστ. καὶ 2 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 15 οἰκογ. Ὁθωμ. εἰς τὴν αὐτὴν σχεδὸν σειρὰν καὶ ἀπόστασιν εἶναι τὸ χωρίον

(1) 200 βήματα πρὸς Δυσμὰς αὐτοῦ εἶναι εἰς βράχος ὑψηλὸς καὶ ἀπότομος ἔχον 120 βημ. περιφέρειαν, ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχουν ἐρείπια ἀρχαίου τάτου κτιρίου, καὶ ἐπὶ Ἐνετῶν ἦτον φρούριον τὸ λεγόμενον Μπὶλ Βιδέρε (Ωραία θία)

(2) Ἐξῶθεν τοῦ χωρίου τούτου εἶναι 4 ἐκκλ. σταυροειδῶς αἱ ὅποια ἐκτισθησαν οὕτω, διότι λέγουσι ὅτι δὲν ἔξω τὰ ἄρρενα τέκνα των.

Πύργος: ἔχων πρὶν 30 οἶκογ. Ὀθωμ. 8 Χριστ. 2 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτριβεῖον· ἤδη ἔχει 24 οἶκογ. Ὀθωμ. καὶ 4 Χριστ. πρὸς τὸ Ἀνατολικοβόρειον αὐτοῦ ἕως δύο μίλ. ἐπὶ θέσεως πετρώδους εἶναι τὸ χωρίον.

Ῥοιάσι: ἔχον πρὶν 90 οἶκογ. Ὀθωμ. 9 Χριστ. καὶ 3 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 20 οἶκογ. Ὀθωμ. (1) δύο μίλ. πρὸς Ἀνατολὰς αὐτοῦ (καὶ τρία πρὸς Ἄρκτον τοῦ Ἀχεντριᾶ) εἶναι τὸ χωρίον.

Μεσοχώρι: ἐπὶ θέσεως πετρώδους, ἔχον πρὶν 52 οἶκογ, Χριστ. 30 Ὀθωμ. καὶ 5 ἐκκλησ. ἤδη ἔχει 8 οἶκογ. Χριστ. 6 Ὀθωμ. καὶ 1 ἐκκλησ. πρὸς Ἄρκτον αὐτοῦ πέντε μίλ. εἶναι τὸ χωρίον.

Λιγόρτυνο: ἐπίτινος ὑγιεινοῦ λόφου, ἔχουσα πρὶν 70 οἶκογ. Ὀθωμ. 8 Χριστ. 5 ἐκκλησ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 20 οἶκογ. Ὀθωμ. 1 Χριστ. καὶ τὸ ἐλαιοτρ. πρὸς Δυσμὰς αὐτῆς ἡμισυ μίλ. εἶναι τὸ χωρίον.

Πλακιότισσα: ἔχουσα πρὶν 30 οἶκογ. Ὀθωμ. ἤδη 2. καὶ ἐρείπια 3 ἐκκλ. πρὸς τὸ Ἀνατολικοβόρειον τῆς Λιγόρτυνος ἐν ἡμίτῳ μίλ. εἶναι τὸ χωρίον.

Ἀποσελέμι: ἔχον πρὶν 35 οἶκογ. Ὀθωμ. καὶ ἤδη 11. ἔχον καὶ τοῦτο ἐρείπια 3 ἐκκλ. πρὸς τὸ Δυτικοβόρειον αὐτοῦ δύο μίλ. εἶναι τὸ χωρίον.

Τεφέλι: ἔχον πρὶν 80 οἶκογ. Ὀθωμ. ἤδη μόνον 20. φαίνονται καὶ ἐνταῦθα ἐρείπια 4 ἐκκλ. πρὸς Βορρᾶν αὐτοῦ δύο μίλ. εἶναι τὸ χωρίον.

(1) Πρὸς Μεσημβρίαν αὐτοῦ εἶναι λόφος, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ φαίνονται ἐρείπια ἀρχαῖα.

Αρμανώγια ἔχοντα πρὶν 30 οἶκογ. Οἰωμ. καὶ ἤδη 6 μὲ ἐρείπια 2 ἐκκλ. πρὸς Δυσμὰς αὐτῶν δύο μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Κακὸ χωριὸν ἔχον πρὶν 42 οἶκογ. Οἰωμ. καὶ ἤδη 18. φαίνονται καὶ ἐδῶ ἐρείπια 4 ἐκκλ. πρὸς Μεσημβρίαν αὐτοῦ δύο μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Χαράκι ἐπὶ θέσεως εὐαρέστου, ἔχον πρὶν 18 οἶκογ. Οἰωμ. καὶ ἤδη 5 μὲ ἐρείπια 2 ἐκκλ. πρὸς Μεσημβρίαν αὐτοῦ δύο μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Περτοκεφάλι ἐπὶ τινος λόφου, ἔχον πρὶν 5 οἶκογ. Οἰωμ. ἤδη 3. πρὸς Δυσμὰς αὐτοῦ ἓν μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Μαδέ ἔχον πρὶν 7 οἶκογ. Οἰωμ. καὶ ἤδη 5. ἔ. μίλ. τῆς αὐτῆς σειρᾶς εἶναι τὸ χωρίδιον

Μελιδοχώρι ἐπὶ τινος βράχης, ἔχον καὶ πρὶν καὶ ἤδη 5 οἶκογ. Οἰωμ. πρὸς Μεσημβρίαν αὐτοῦ πλησίον εἶναι τὸ χωρίον

Βοργιά ἔχουσα πρὶν 35 οἶκογ, Οἰωμ. ἤδη 30. μὲ ἐρείπια 2 ἐκκλ. πρὸς Μεσημβρ. αὐτῆς δύο μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Κάτω Καστέλι, ἐντὸς κοιλάδος, ἔχον πρὶν καὶ νῦν 5 οἶκογ. Οἰωμ. ἐν ἐλαιστρ. καὶ μίαν ἐκκλ. κρημνισμένην πρὸς τὸ Ἀρκαδοδικὸν αὐτοῦ πλησίον ἐπὶ τινος ὑψηλοῦ καὶ πετρώδους λόφου εἶναι τὸ χωρίδιον

Τσιφούτ Καστέλι. ἔχον πρὶν 14 οἶκογ. Οἰωμ. ἤδη δὲ 6. (1) ἐπιστρέφοντες αὐθις εἰς τὸ Δυτικὸν τῆς Βοργιάς τέσσαρα μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

(1) Ἐπὶ τοῦ λόφου τούτου εἶναι φρούριον ἀρχαῖον, σώζονται δὲ σημερον ἀρκετοὶ θόλοι καὶ θεῶμεναί· κατὰ δὲ τὴν μέσην τῆς Ἀνατολικῆς

Λαράρι. ἔχον πρὶν 40 οἰκογ. Οἰωμ. ἤδη δὲ 30. με ἐρείπια 2 ἐκκλησ. πρὸς Μεσημβρίαν αὐτοῦ ἐν μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Κουτοῦ. ἔχον πρὶν 4 οἰκογ. Οἰωμ. ἤδη δὲ 2. με ἐρείπιον μιᾶς ἐκκλησ. πρὸς Δυσμᾶς αὐτοῦ ἐν μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Βοροῦ. ἔχον πρὶν 6 οἰκογ. Οἰωμ. καὶ ἤδη 2. με ἐρείπια μιᾶς ἐκκλ. ἐπιστρέφοντες αὐθις πρὸς τὸ Δυτικοβόρειον τῆς Βοργιάς ἕως δύο μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Πραιτώρια. κείμενα ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἀναποδιάρη, με ἀέρα νοσώδη, καὶ ἔχοντα πρὶν 41 οἰκογ. Οἰωμ. 25 Χριστ. καὶ 3 ἐκκλησ. ἤδη ἔχουν 20 οἰκογ. Οἰωμ. καὶ 6 Χριστ. πρὸς Ἀνατολὰς αὐτῶν ἡμισυ μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Δαμάτρι. ἔχον πρὶν 10 οἰκογ. Οἰωμ. ἤδη 4 με ἐρείπια 2 ἐκκλησ. πρὸς Δυσμᾶς δὲ τῶν Πραιτωρίων ἡμισυ μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Καλαματιανὰ. ἔχοντα πρὶν 35 οἰκογ. Οἰωμ. ἤδη εἶναι ἔρημα, ὅπου φαίνονται καὶ ἐρείπια 3 ἐκκλησ. πρὸς Δυσμᾶς αὐτῶν δύο μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Λοῆμι. εἰς Θέσιν ἐπίπεδον, καὶ ἔχον πρὶν 32 οἰκογ. Χριστ. 30 Οἰωμ. καὶ 3 ἐκκλησ. ἤδη ἔχει 6 οἰκογ. Χριστ. καὶ 15 Οἰωμ. πρὸς τὸ Δυτικονότιον αὐτοῦ ἕως τρία μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

πλευρᾶς του, σώζεται μία δεξαμενὴ, ἔχουσα 12 ὀργυιῶν μήκος καὶ μιᾶς πλάτος

Κάργια· ἔχουσα πρὶν 6 οἶκογ. Οθωμ. ἤδη δὲ 3. πλησίον αὐτοῦ πρὸς Μεσημβρίαν εἶναι τὸ χωρίον

Διορῦσι· ἐπὶ τινος γηλόφου, ἔχον πρὶν 25 οἶκογ. Οθωμ. ἤδη 12. μὲ ἐρείπια 2 ἐκκλησ. (1) πρὸς Δυσμὰς αὐτοῦ πλησίον εἶναι τὸ χωρίδιον

Ἀκάματος· ἔχων πρὶν 5 οἶκογ. Οθωμ. καὶ ἤδη 2. πρὸς Δυσμὰς αὐτοῦ δύο μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Στάβιας· ἔχουσαι πρὶν 8 οἶκογ. Οθωμ. 6 Χριστ. καὶ 2 ἐκκλησ. ἤδη ἔχουν 5 οἶκογ. Οθωμ. καὶ 3 Χριστ. ἐπιστρέφοντες πάλιν εἰς τὰ Καλαματιανὰ ἀπαντῶμεν πρὸς Μεσημβρίαν αὐτῶν ἕως ἓν μίλ. τὸ χωρίδιον

Βελοῦλι· ἔχον πρὶν 12 οἶκογ. Οθωμ. καὶ ἤδη 4 μὲ ἐρείπιον μιᾶς ἐκκλησ. πρὸς Δυσμὰς αὐτοῦ ἓν μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Μπαπαλιανά· ἔχοντα πρὶν 6 οἶκογ. Χριστ. καὶ ἤδη 2. πρὸς Δυσμὰς αὐτῶν ἥμισυ μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Ἀποῖνι· ἔχον πρὶν 22 οἶκογ. Οθωμ. καὶ ἤδη 8. μὲ ἐρείπια 4 ἐκκλησ. πρὸς Δυσμὰς αὐτοῦ ἓν μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Σωκαρά· ἐπὶ θέσεως ὑψηλῆς καὶ πετρώδους, ἔχουσα πρὶν 51 οἶκογ. Οθωμ. καὶ 1 Χριστ. ἤδη ἔχει 20 οἶκογ. Οθωμ. καὶ ἐρείπια 6 ἐκκλησ. πρὸς Δυσμὰς αὐτῆς πλησίον εἶναι τὸ χωρίον

Φαραγγιαρά· ἔχοντα πρὶν 25 οἶκογ. Οθωμ. ἤδη δὲ 15 μὲ ἐρείπια 3 ἐκκλησ. πρὸς Δυσμὰς αὐτῶν ἓν μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

(1) Τὰ ὕδατα τοῦ χωρίου τούτου, τὰ μὲν ῥέουν πρὸς Ἀνατολὰς εἰς τὸν Ἀναποδιάρην ποταμὸν, τὰ δὲ πρὸς Δυσμὰς εἰς τὸν Γεροποταμὸν (Ἀθηαῖον.)

Μοριά: ἔχουσα πρὶν 6 οἰκογ. Οθωμ. ἤδη 3. πρὸς Δυσμὰς αὐτῆς ἡμισυ μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Κάτω Ἀκρια: ἔχουσα πρὶν 18 οἰκογ Οθωμ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 3 οἰκογ. καὶ τὰ ἐρείπια 2 ἐκκλῆσ. καὶ τοῦ ἐλαιοτρ. πλησίον αὐτοῦ πρὸς Δυσμὰς εἶναι τὸ χωρίον

Ἐπάνω Ἀκρια: ἔχουσα πρὶν 18 οἰκογ. Οθωμ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 3 οἰκογ. καὶ ἐρείπια 2 ἐκκλ. καὶ τοῦ ἐλαιοτριβείου, πλησίον αὐτῆς πρὸς Δυσμὰς εἶναι τὸ χωρίον

Ἀτσιπάδες: ἔχοντες πρὶν 25 οἰκογ. Οθωμ. 8 Χριστ. καὶ 1 ἐκκλ. ἤδη ἔχουν 10 οἰκογ. Οθωμ. καὶ 1 Χριστ. μὲ ἐρείπια 3 ἐκκλ. πρὸς Δυσμὰς αὐτῶν ἓν μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Λούραις: ἔχουσαι πρὶν 20 οἰκογ. Οθωμ. καὶ ἤδη 6 πρὸς Δυσμὰς αὐτῶν ἓν μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Ῥίζικας: ἔχων πρὶν 5 οἰκογ. Οθωμ. καὶ ἤδη 2. πρὸς Δυσμὰς αὐτοῦ ἓν μίλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Στόλοι: ἔχοντες πρὶν 12 οἰκογ. Οθωμ. καὶ ἤδη 7. πρὸς Δυσμὰς αὐτῶν δύο μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Ἰνια: ἐπὶ θέρσεως εὐαρέστον, ἔχοντα πρὶν 20 οἰκογ. Οθωμ. καὶ ἤδη 4 μὲ ἐρείπια 2 ἐκκλ. πρὸς Δυσμὰς αὐτῶν τέσσαρα μίλ. εἶναι καὶ τρία χωρίδια.

Λαγκᾶς, Καβάλο, καὶ Καλιβάδες ἔχοντα πρὶν 32
οἰκογ. Οθωμ. καὶ 5 Χριστ. ἤδη ἔχουν 20 οἰκογ. Οθωμ.
καὶ 2 Χριστ. μὲ ἐρείπια 5 ἐκκλ.

Ἀνακεφαλαιώσις τῆς Στατιστικῆς τῆς Ἐπαρ-
χίας Μοροφάσι.

Ἐγγλ. Χορτά.	Οἰκογένεια.		Τὸ ὅλον τῶν οἰ- κογεν	ἑλλη- σιακ.	ἐλαττορ θεῖα
	Χριστ.	Οθωμ.			
93	940	1586	2526	102	22
89	302	665	767	18	5
4	638	921	1559	84	17

Μία ἀπὸ τὰς τρεῖς ἐπαρχίας τῆς Μεσσαρίας (Γορτύνης)· συνορεύει ἐξ Ἀνατολῶν μὲ τὸ Μονοράτσι, ἐκ Μεσημβρίας μὲ τὸ Λυδικὸν Πέλαγος, ἐκ Δυσμῶν μὲ τὴν Πυργιώτισσα, καὶ ἐξ Ἄρκτου μὲ τὴν Ἴδην καὶ τὸ Μαλεβούζι· ἡ γῆ τῆς εἶναι γονιμοτάτη, καὶ κατὰ μέρος νοσιώδης (ὡς ἐκ τοῦ Λιναρίου) παράγει λινάρια, βαμβάκια, γεννήματα, καὶ ἔλαιον, ἔχει προσέτι Γύψον καὶ Θεῖον, πλησίον τοῦ Λαθυρίνου ὄρος ἔχει τὴν Ἴδην, ποταμὸν δὲ τὸν Γεροποταμὸν (Ληθαῖον) τοῦ ὁποίου ἡ ἀρχὴ εἶναι ἀπὸ τὸ Μεσημβρινὸν τοῦ χωρίου Διονύσι καὶ τὸ Ἀρκτικὸν τοῦ χωρ. Κάτω Μούλια (χωρία τοῦ Μονοράτσι) δεχόμενος δὲ ἄλλους μικροὺς ῥύακας, διέρχεται τρεῖς μίλ. πρὸς Μεσημβρίαν τῶν ἑρειπίων τῆς Γορτύνης, δύο πρὸς Ἄρκτον τῆς Πόμπιας (Πομπηίας), καὶ ἓν πρὸς Μεσημβρίαν τοῦ Τυμπακιοῦ, ὅπου καὶ εἰσβάλλει εἰς τὸ Λυδικὸν Πέλαγος, τὸ καλοκαίριον εἰς πολλὰ μέρη τὸ ὕδωρ του δὲν φαίνεται, ἐνθὲ τὸν χειμῶνα ἀποκαθίσταται πολλάκις ἀδιάβητος, ῥέει δὲ ἀπὸ Ἄρκτον πρὸς Μεσημβρίαν· Μοναστήρια ἔχει, δύο ταῖς Ἀπέζαναϊς (τὸ ὁποῖον πρὶν ἐλέγετο Πλοῦ Μοναστήρι) ἄνωθεν πρὸς Μεσημβρίαν τῆς Πόμπιας, μὲ ἀέρα ὑγιεινὸν, νερὰ κάλλιστα, καὶ μὲ πολλὰς Κυπαρίσσους, καὶ τὴν Οὐδηγήτριαν πλησίον αὐτοῦ· ἡ ἐπαρχία αὕτη ἔχει 56 χωρία, τὰ ὁποῖα εἶναι ταῦτα· εἰς τὴν βόρειον ἄκρην τῆς ἐπαρχίας, καὶ εἰς τὰς Ἀνατολικὰς ὑπώρειας τῆς Ἴδης, ἐντὸς βουνῶν· εἶναι τὸ χωρίον

Πρωιάς· ἔχων πρὶν 60 οἰκογ. Χριστ. 3 Ὀθωμ. καὶ 4 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 30 οἰκογ. Χριστ. καὶ 1 ἐκκλ. πρὸς τὸ Δυτικονότιον αὐτοῦ τρεῖς μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Γόργερη· εἰς Θέτιν ὄρεινή (ἐπὶ τῶν Ἀνατολικῶν ὑπερρεῶν τῆς Ἰδης) ὑγιειντάτην, καὶ πλουσίαν ἀπὸ ὕδατος (τ) ἔχει πλῆθος περιβόλικα γέμοντα ὀπωροφόρων δένδρων· εἶχε πρὶν 200 οἰκογ. Χριστ. 3 Ὀθωμ. 5 ἐκκλ. καὶ 7 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 55 οἰκογ. Χριστ. 1 Ὀθωμ. 1 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιοτρ. πρὸς Ἀνατολὰς αὐτῆς ἓν μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Ἀπομαρμᾶς· κείμενος ἐντὸς πληκτικῆς κοιλάδος· εἶχε πρὶν 10 οἰκογ. Χριστ. 8 Ὀθωμ. 2 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 2 οἰκογ. Χριστ. 3 Ὀθωμ. 2 ἐκκλ. καὶ τὸ ἐλαιοτρ. πρὸς τὸ Ἀνατολικοβόρειον αὐτοῦ τρεῖς μίλ. καὶ ἐπὶ Ξέσεως νοσιώδους, εἶναι τὸ χωρίον

Παρασός· ἔχων πρὶν 30 οἰκογ. Ὀθωμ. 20 Χριστ. 4 ἐκκλ. καὶ 3 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 20 οἰκογ. Ὀθωμ. 11 Χριστ. 1 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιοτρ. πρὸς Ἀνατολὰς αὐτοῦ δύο μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Ἐπάνω Μούλια· ἔχοντα πρὶν 25 οἰκογ. Χριστ. καὶ 25 Ὀθωμ. 3 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 8 οἰκογ. Χριστ. 15 Ὀθωμ. 1 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιοτρ. πρὸς Δυσμὰς αὐτῶν δύο μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Ῥάντης· ἐπὶ τινος ῥάχης, ἔχων πρὶν 90 οἰκογ. Ὀθωμ. 1 Χριστ. καὶ 2 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 40 οἰκογ. Ὀθωμ.

(1) Δύο ἀπὸ τὰς πολλὰς βρύσεις τῆς ὀνομάζονται ἡ μία Ἄσπρη βρύσι καὶ ἡ ἄλλη Μαύρη βρύσι, τῆς πρώτης ὁμῶς τὸ ὕδωρ εἶναι ὑγιειντάτον.

1 ἐλαιοτρ. καὶ ἐρείπια 6 ἐκκλ. πρὸς Μεσημβρίαν αὐτοῦ
δύω μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Βουρβουλίτης ἐπὶ Θέσεως ὑγιεινῆς, καὶ μὲ ὕδατα
καλὰ εἶχε πρὶν 22 οἶκογ. Ὅθωμ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἥδη
ἔχει 15 οἶκογ. καὶ ἐρείπια 4 ἐκκλ. πρὸς τὸ Ἀνατολι-
καβόρειον αὐτοῦ 3 μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Ἅγιοι Δέκα κείμενοι εἰς τὴν Ἀνατολικοβόρειον ἄκραν
τῆς ἀρχαίας Γορτύνης εἶχε πρὶν 45 οἶκογ. Χριστ. 18
Ὅθωμ. καὶ 5 ἐκκλ. (1) ἥδη ἔχει 10 οἶκογ. Χριστ. 9
Ὅθωμ. καὶ 1 ἐκκλ. πρὸς Δυσμὰς αὐτῶν ἓν μίλ. εἶναι
τὸ χωρίον

Μητρόπολις κειμένη ἐπὶ τῆς Δυτικοβορείου πλευρᾶς
τῆς Γορτύνης ἔχουσα πρὶν 14 οἶκογ. Ὅθωμ. 12 Χριστ.
3 ἐκκλ. (2) καὶ 4 ἐλαιοτρ. ἥδη ἔχει 5 οἶκογ. Ὅθωμ.
5 Χριστ. καὶ 2 ἐλαιοτρ. πρὸς τὸ Δυτικομεσημβρινόν
αὐτῆς ἓν μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Ἀμπελοῦχος κείμενος εἰς τὴν Δυτικομεσημβρινὴν ἄκραν
τῆς Γορτύνης, καὶ ἔχων πρὶν 14 οἶκογ. Χριστ. 10 Ὅθωμ.
3 ἐκκλ. καὶ 3 ἐλαιοτρ. ἥδη ἔχει 8 οἶκογ. Χριστ. καὶ
5 Ὅθωμ. τὰ τρία ταῦτα χωρία κεῖνται, ὡς εἴρηται ἐπὶ

(1) Ἡ ἐκκλησ. ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἁγίων Δέκα ἦτον μεγαλοπρεπῆς καὶ
τριουπόστατος, ἐστρωμένη μὲ λευκότερα μάρμαρα καὶ ἔχουσα εἰς στήλας
ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ἔχουσας δύο ὀργυίων ὕψος, καὶ εἰς ἡμῖσι σπι-
θαμῶν πάχος.

(2) Μία ἐκ τῶν τριῶν ἐκκλ. ἐπ' ὀνόματι τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἦτις
καὶ ἰδίως μητρόπολις λέγεται ἦτον ἡ μεγαλητέρα καὶ μεγαλο-
πρεπεστέρα πασῶν τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ ἐκκλησιῶν, τὰ τεῖχη τῆς κτισμέ-

να ἀπὸ ὀργιακῶς τερπυχθῆναι ἰθὺς κωρίαις, καὶ προσημοποιήσῃς θεῶν ἁδίστων, γελῶνται εἰσὶ ἐν γυμνασίῳ ἔργον ἀκαταρθεῖν εἴγε διὰ
ἄλλας μικροτέρας ἐκλήσεις ὀψιστον δῆμος πῶδεςται, μόνον τὸ ἔργον μὴ τὴν πρὸς τῆ ἀφιστεροῦ ἐκλήσιαν καὶ ἀναθεῖν τοῦ ἔργου ἢ ἀπύρασφ
αὐτῆς, ἐγχεσθῆναι αὐτοῖς.

† Κ Υ Ρ - Ξ Β Ο Η

ΘΙΤΟΙΣ ΔΟΥΛΟΙΣ ΤΟΥ ΛΕΟΝΤΙΩ ΚΑΝΔΡΕΑΚΑΙ ΠΑΣΙ ΤΟΙΣ

† Ν Ω Τ Υ Α Τ Ε Μ

2

τῶν ἄκρων τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας μεγαλοπόλεως Γορ-
 τύνης, ἥτις εἶχε τριῶν ἡμισι μιλ. περιφέρειαν καίται
 δὲ ἐπὶ τῶν Ἀνατολικῶν ὑπωρειῶν τῆς Ἰδης, καὶ ἀπέχει τοῦ
 Μ. Κάστρου 30 μίλ. Στῆλαι διαφόρου μεγέθους καὶ χρώ-
 ματος, ὑδραγωγεῖα, ἀμφιθέατρα, λουτρά, κ. τ. λ. δε-
 χνουν εἰσέτι τὴν ἀρχαίαν τῆς λαμπρότητα καὶ μεγα-
 λειον, μ' ὄλον ἅτι ἡ γῆ (ἐπὶ τῆς ὁποίας οἱ χωρικοὶ
 σήμερον γεωργοῦν) καλύπτει πολλὰ μνημεῖα ἀρχαιότητος.
 Πρὸς τὴν Ἀνατολικονότιον ἄκραν τῆς ὑπάρχει μία ὀπή,
 ὅθεν κατέβην εἰς ἓν τετράγωνον κτίριον, τοῦ ὁποίου ἡ
 κάθε πλευρὰ ἔχει ὕψος καὶ μῆκος 24 σπιθαμῶν, πρὸς
 Δυσμὰς ἔχει μίαν θύραν, καὶ πρὸς Μεσσημβρίαν ἄλλην, καὶ
 τέσσαρες στῆλαι ἀπὸ Κεράμια (τριῶν Δακτύλων πάχους)
 ὑποβαστάζουσι τὴν ὀροφήν· ἔχει προσέτι ὀκτώ θυρίδας,
 (ἀνὰ δύο εἰς κάθε πλευρὰν) καμαρωτάς, ἐχούσας τριῶν
 σπιθαμῶν πλάτος, δύο βάθος, καὶ ἕξ ὕψος. Πρὸς τὸ Δυ-
 τικοβόρειον τῆς Πόλεως εἶναι ὄρος πετρώδες, ἅγιος Ἰωάν-
 νης λεγόμενον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτον ἀκρόπολις, καὶ ὅπου
 φαίνονται εἰσέτι πλῆθος ἀρχαίων ἐρειπίων, εἰς τὴν πρὸς
 Ἀνατολὰς μέσην τοῦ ὄρους, εἶναι τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς
 Πόλεως ἀφθαρτον κατὰ μέγα μέρος, τὸ δὲ ὕδωρ ἤρχετο
 ἀπὸ τὸ Βότομον, (ἔστις πλησίον τοῦ χωρίου Ζαροῦ)
 ἀπέχον πρὸς τὸ Δυτικοβόρειον τῆς Γορτύνης 8 μίλ. Πρὸς
 Ἀνατολὰς τοῦ ὄρους εἶναι καὶ ἕτερον ὄρος χαμηλότερον,
 ὅπου διὰ γεφύρας διέβαινε τὸ ὕδωρ, μεταξὺ δὲ τῶν
 δύο τούτων βουνῶν σώζεται γέφυρα ἀρχαία ἔχουσα ἐπὶ

Εὐὸς μεγάλου μαρτυροῦ ἐπιγραφῆς διασθησμένως, ἐπὶ δε τῶν ἐπεπιῶν τῆς Γορτύνης εὐροῦ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης·

Φ ΠΕΤΡΩΝΙΟΝ ΠΡΟΒΟΝ
ΤΟΝ ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΟΝ Φ
ΑΠΟ ΥΠΑΤΩΝ ΚΑΙ Φ
ΑΠΟ ΕΠΑΡΧΩΝ ΠΡΑΙΤΟΡΩΝ
Φ Γ Φ ΔΟΓΜΑΤΙ ΤΗΣ ΛΑΜΠΡΑ
ΓΟΡΤΥΝΙΩΝ ΒΟΥΛΗΣ
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΟΣ ΔΩΣΙΘΕΟΣ
ΑΚΑΛΗΤΙΟΔΟΤΟΣ Φ
Ο ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΟΣ ΥΠΑΤΙ
ΚΟΣ ΑΝΕΣΤΗΘΕΝ Φ

ΤΟΝ ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΟΝ
ΑΠΟ ΥΠΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΑΠΟ ΕΠΑΡΧΩΝ ΠΡΑΙΤΩ
ΡΩΝ

Λαβύρινθος.

Πρὸς τὸ Δυτικοῦθρεϊον τοῦ Ἀμπελούζου ἕως ἐν ἡμισυ μίλι. εἶναι ὁ Λαβύρινθος· ἡ εἰσόδός του εἶναι φυσικὴ, διὰ τῆς ὁποίας εἰσέρχεται καὶ ἵππος· ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχουσι καὶ ἔχνη ἀρχαίας ἐπιγραφῆς· εἰσερχόμενός τις (Δυτικῶς) ἀπαντᾷ ἀριστερόθεν μικρὸν θάλαμον πελεκητόν, καὶ δεξιόθεν σπήλαιον ἐπίσης πελεκητόν, ἔχον 110 βημάτων περιφέρειαν· διὰ τὸ νὰ εἰσέλθῃ ὁμοίως τις εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ Λαβυρίνθου, κλίνει, μετὰ τὴν πρώτην εἴσοδον λοξῶς δεξιὰ, καὶ προχωρῶν ὀλίγον κατηφορικῶς μετὰ τὸ φῶς τῆς εἰσόδου ἕως 75 βήματα, ἀπαντᾷ ἑτέραν δίοδον ἐπίσης κατωφερῆ, ὅπου διαδέχεται τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῆς εἰσόδου σκότος ψηλαφητόν· ἡ δίοδος αὕτη ἔχει 120 βημάτων μῆκος, 8 πλάτος, καὶ 10 ὕψος, καὶ τελειώνει εἰς τὴν ἀρχὴν μιᾶς τετραγώνου εἰσόδου, ἐχούσης 30 βημάτων μῆκος, 2 πλάτος, καὶ 2 ὕψος· μετὰ τὴν δίοδον αὐτοῦ τοῦ στενώματος, (τὸ ὁποῖον διὰ τὸ νὰ τὸ διέλθῃ τις ἐννοεῖται ὅτι πρέπει νὰ κύπτῃ ἕως νὰ ἐγγιζῶσι τὰ δάκτυλα τῶν χειρῶν του εἰς τὸ ἔδαφος) ἀπαντᾷται ἑτέρα δίοδος, ἔχουσα 12 βημάτων πλάτος, 12 ὕψος, καὶ 1000 μῆκος, καὶ ἐκατέρωθεν εἰσόδους ἄλλων διόδων· εἰς τὸ τέλος δὲ αὐτῆς ὑπάρχει σπήλαιον, ἔχον 4 ὀργυιῶν περιφέρειαν, καὶ 2 ὕψος, ἀπὸ δὲ τὴν ὄροφὴν αὐτοῦ σταλαζει ὕδωρ (15—20 ὀκάδες τὸ ἡμερονύκτιον), τὸ ὁποῖον καὶ βυθίζεται εἰς ἐν πρὸς δεξιὰ μικρὸν χάσμα (1), ἐπιστρέφον-

(1) Τὸ ὕδωρ τοῦτο ἀναμφισβήτως εἶναι ἐκ τοῦ ρύακος τῆς Πλουτῆς (χωρίον ἀνωθεν τοῦ Λαβυρίνθου) πρῶτον ὅτι πρὸς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἄλλο ὕδωρ τρεχόμενον δὲν ὑπάρχει καὶ δεῦτερον, ὅτι ἔχει ἀποφορὰν θείου ὡς ἐκεῖνο τῆς Πλουτῆς.

τες ἐκ τοῦ Σηηλαίου τούτου ἀπαντᾶται δεξιόθεν ἑτέρα ὁμοία δίοδος, καὶ εἰς τὸ τέλος αὐτῆς (πάλιν δεξιόθεν) ἄλλη συντομωτέρα, (ἕως 380 βημάτων), καὶ τετάρτη (ἐπίσης δεξιόθεν) καὶ τελευταῖον εἰς πέμπτην, 500 βημάτων, εἰς τῆς ὁποίας τὸ τέλος εἶναι εἰς Θάλαμος τετραγωνος. Τράπεζα λεγόμενος, ἔχων 50 βημάτων περιφέρειαν ὅλαι αἱ ῥηθεῖσαι δίοδοι ἔχουν ἐκτέρωθεν, εἰσόδους ἄλλων συντομωτέρων μὲν, ἀλλ' ἐπιφύθων διὰ τὴν περιπλοκὴν των' εἰς πολλὰ μέρη ἀπαντᾶ τις τῶν περιηγητῶν τὰς ἐπιγραφὰς καμωμένας ἄλλας εἰς τὴν ὄροζὴν μὲ τὸν καπνὸν τοῦ κηρίου, καὶ ἄλλας σκαλιστάς εἰς τὰ πλάγια, ἀλλ' αἱ περιεργότεραι εἶναι εἰς τὰ δεξιὰ πλάγια τῆς πρώτης μετὰ τὴν στενὴν εἴσοδον, δίοδοι, ὅπου τὰ σκαλισμένα στοιχεῖα, γίνονται μετὰ καιρὸν τινὰ κατάλευκα ἀπ' ἐν λευκὸν καὶ σκληρὸν δάκρυ, διὰ τοῦ ὁποίου τὰ στοιχεῖα παριστάνονται ὡς νὰ ἦσαν καμωμένα ἀπὸ μαργαριτάρια. εἰς ὅλων δὲ σχεδὸν τῶν δίοδων τὰ πλάγια ὑπάρχουν ξηροίτοιχοι, (ἀπὸ τὰ πελεκηματα τοῦ Λαβυρίνθου) τοὺς ὁποίους ὡς συμπερένεται, ἔκαμαν διὰ νὰ εὐκολύνετο ἡ δίοδος τῶν χειραμαξῶν, τῶν ὁποίων τὰ ἔχνη τῶν τροχῶν φαίνονται εἰσέτι εἰς πολλὰ μέρη, ὡς μικροὶ αὐλακες.

Εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ Λαβυρίνθου ὑπάρχουν ἀναρίθμητοι νυκτερίδες, αἱ ὁποῖαι κολλημέναι εἰς τὰς ὄροζὰς κρέμανται ἢ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην εἰς εἶδος Πυραμίδος ἀντιστροφου, ἐνῶ κάτωθεν ὑψουμένη ἢ κόπρος των ὡς ἄλλη πυραμὶς, ἐνοῦται σχεδὸν εἰς τινὰ μέρη ἢ κορυφὴ τῆς μ' ἐκείνην τὴν ἀντίστροφον τῶν νυκτερίδων' τὰ ζῶα ταῦτα (ὡς εἶναι γνωστὸν) ὄλην τὴν ἡμέραν ἡρεμῶσιν ἀλλ' ἂν κανεὶς τὰ ἐγγίξῃ, ἢ μὲ τὸ φῶς καύτη κανένα, τότε ὄρμουσιν κατὰ τῶν ἀνθρώπων, συρίζουν, κτυποῦν μὲ τὰς πτέρυγὰς των τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ φῶτα, καὶ προ-

ξενούν κάμπησιν φρίκην εἰς τοὺς δειλοὺς· ἡσυχάζουν ὁμοῦ ἀμέσως εἰς τὰς θέσεις των, ἅμα σβυσθῶσι τὰ φῶτα, καὶ καθίσωσιν οἱ ἄνθρωποι σιωπῶντες δι' ὀλίγας στιγμὰς·

Ἡ πέτρα τοῦ Λαβυρίνθου εἶναι πορώδης, ἐπομένως πελεκᾶται εὐκόλως. ὅτι δὲ αἱ πέτραι τοῦ Λαβυρίνθου ἐχρησίμευταν κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰ κτίρια τῆς μεγαλοπόλεως Γορτύνης, ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει, πρῶτον ὅτι ἐξῶθεν τοῦ Λαβυρίνθου δὲν φαίνονται αἱ ἐξαχθεῖσαι πέτραι, καὶ δεύτερον, πολλαὶ πέτραι τῶν ἐρείπιων τῆς Γορτύνης εἶναι τῆς αὐτῆς φύσεως (ἂν καὶ σκληρυνθεῖσαι ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρας) μ' ἐκείνας τῶν ἐντὸς τοῦ Λαβυρίνθου ξηροτείχων.

Ὁ Λαβυρίνθος εἰς πολλὰ μέρη εἶναι βεβλαμμένος καὶ κρημισμένος ἀπὸ τοὺς σεισμοὺς, οἵτινες συχνὰ ταραττοῦν τὴν Κρήτην τὸ πολὺπλοκον καὶ κινδυνῶδες τοῦτο πολυδρόμιον, τὸ ὁποῖον εἶναι ὅλον πελεκημένον καὶ σχεδὸν μονοκόμματον, διὰ τὸ περιέλθῃ τις ὅλον μὲ βῆμα σύνηθες, μόλις ἀρκούν τέσσαρες ὄροι· τὸ περίεργον δὲ εἶναι ὅτι καὶ εἰς τὰ ἐνδότερά του ἀναπνέει τις τόσον ἐλευθέρως, ὡς νὰ μὴ εὐρίσκετο τόσον βαθέως ὑπὸ τὴν γῆν, αἱ δὲ γωνίαι τῶν διόδων του, εἶναι ὀξύταται, ὥστε νομίζει τις ὅτι σήμερον ἐπελεκήθησαν.

Ποῖος ὁ σκοπὸς τοῦ πολυπλόκου καὶ τεραστίου τούτου ὑπογείου, καὶ πρὸς τί ἐχρησίμευσεν, ἀγνοεῖται· ἄλλοι λέγουσιν ὅτι ἦτον τὸ λατομεῖον τῆς Γορτύνης καὶ τῆς Κνωσσοῦ. (!) ἐνῶ ἡ μὲν Κνωσσὸς ἀπέχει αὐτοῦ ἐννέα ὄρας, ἡ δὲ Γορτύνη ἔχει πλησιέστερον τοῦ Λαβυρίνθου ὄρη πετρώδη· ἄλλοι ὅτι κατεσκευάσθη ἐπίτηδες, διὰ τὸ πλανᾶ τοὺς ἀνθρώπους, τί ἰδέα! ἄλλοι ὅτι ἦτον νεκροταφεῖον! ἐνῶ κοινὸν σημεῖον νεκροταφεῖου δὲν δείχνει, καὶ ἄλλοι ἄλλως· ὅστις ὁμοῦ περιέλθῃ τὴν Κρήτην, καὶ ἴδῃ ὅτι

ἡ Νῆσος αὕτη γέμει ἀπὸ φυσικὰ ἀντρα καὶ ἐκτεταμμένα σπήλαια, ὡς ἡ ἑσπρωμένη τοῦ Μιλιαράδου, καὶ τὸ Μέγα σπήλαιον τοῦ Σάρχου, καὶ πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα, ὑποθέτει μὲ ἀρκετὴν πιθανότητα, ὅτι καὶ ὁ Λαθύρινθος ἦτον κατ' ἀρχὰς σπήλαιον φυσικόν, καὶ ὅτι οἱ μεγαλοπράγμονες τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἄνδρες, τὸ ἐπελέκησαν καὶ τὸ ἐδιόρθωσαν τοιοῦτρόπως, ὥστε νὰ νομίζηται πῶς ἀπαργῆς ἠπῆρξε χειροποιητόν· τοῦτο δὲ καταντᾷ τόσον πιθανότερον, καθ' ὅσον παρατηρεῖται, πρῶτον, ὅτι ἡ εἰσοδὸς του εἶναι φυσικὴ, δεύτερον, εἰς πολλὰ μέρη ἡ ὄροφός του εἶναι ἀίλου ὑψηλοτέρα καὶ ἄλλου χρομηλοτέρα, τρίτον, οἱ δρόμοι του ἄλλοι εἶναι στενοὶ, ἄλλοι πλατεῖς, ἄλλοι σύντομοι, καὶ ἄλλοι ἐκτεταμμένοι, τέταρτον, ἂν ἦτον ἀπὸ ἀρχῆς Λατιμεῖον, πρὸς τί τὸ μέγα ἐμπόδιον τῆς στενοτάτης διόδου, ὅθεν ὡς εἴρηται, μόλις εἰς ἄνθρωπος δύναται νὰ εἰσέλθῃ κύπτων, ἕως νὰ ἐγγίξωσι τὰ δάκτυλα τῶν χειρῶν του εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ πέμπτον, ὅταν κατὰ τὸ 1832 εἰσῆλθον τὴν ἕκτην φορὰν εἰς αὐτὸν, ἀνεκάλυψα νέαν εἰσοδὸν ἀντικρῶ ἀμέσως τῆς εἰσόδου, ὅθεν βλέπει τις τὴν φυσικότητά του. (1) Ἐν μίλ. πρὸς Μεσημβρίην τοῦ Ἀμπελούζου εἶναι τὸ χωρίον

(1) Κατὰ τὸ 1832. εἰσῆλθον ἕκτην φορὰν εἰς τὸν Λαθύρινθον συνοδευμένος ἀπὸ μόνον τὸν ὑπηρέτην μου· παρατηρήσας δὲ μίαν ὄπην ἀντικρῶ τῆς εἰσόδου εἰσῆλθον δι' αὐτῆς καὶ μετέβην καὶ εἰς τὸ ὕδωρ καὶ εἰς τὴν τράπεζα, καὶ εἰς ὅλα τὰ συνήθη μέρη του· καὶ ὁμῶς ἀπεπλανήθην καὶ ἐπεριφερόμην 11. ὥρας κατὰ συνέχειαν· ἐπανερχόμενος δεκάκις εἰς τὰ ἴδια ἀπρηθνημένους τόπους, ἀπεφάσισα νὰ περιμένω τῆς περιεργείας μου τὰ ἐπίχειρα, ἀλλ' ἕξαφνα ἐστοχάσθην ἐν μέσῳ διὰ τοῦ ὁποίου, καὶ ἐσώθην· εἶχον πολλὰ κηρία, τὰ ὁποῖα ἔμα ἐνόησα ὅτι ἀπεπλανήθην, ἔκαιγον μὲ τὴν μεγίστην οἰκονομίαν. αὐτὰ λοιπὸν κόψας εἰς μικρὰ κομμάτια, ἄφρα ἀνὰ ἕν ἀναμένον εἰς κάθε γωνίαν ὅθεν διερχό-

Καστέλι· ἔχον πρὶν 8 οἰκογ. Χριστ. 1 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 4 οἰκογ. τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἐλαιοτρ. (1) πρὸς Δυσμὰς αὐτοῦ ἐν μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Σεφεριανά· ἐπὶ Θέσεως ἐπιπέδου, καὶ ἔχοντα πρὶν 42 οἰκογ. Ὄθωμ. ἤδη ἔχουν 16 οἰκογ. καὶ ἐρείπια δύο ἐκκλ. πρὸς Δυσμὰς αὐτῶν ἕως 800 βήματα εἶναι τὸ χωρίον

Καπαριανά· ἔχοντα πρὶν 35 οἰκογ. Ὄθωμ. ἤδη ἔχουν 15 καὶ ἐρείπια δύο ἐκκλ. πλησίον αὐτοῦ εἶναι καὶ τὸ χωρίδιον

Δρέλι· ἔχον πρὶν 12 οἰκογ. Χριστ. 3 Ὄθωμ. καὶ 2 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 5 οἰκογ. Χριστ. ἡμῖσι μίλ. πρὸς Δυσμὰς αὐτῶν εἶναι τὸ χωρίον

Μοίραις· ἔχουσαι πρὶν 26 οἰκογ. Χριστ. 25 Ὄθωμ. 2 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 6 οἰκογ. Χριστ. καὶ 7 Ὄθωμ. (ἐνταῦθα τελειώνει ἡ πρὸς Δυσμὰς βόρσιος ἀκρὰ τῆς ἐπαρχίας)· ἐπιστρέφοντες αὖθις εἰς τὸ Καστέλι, ἀπαντῶμεν πρὸς Μεσημῆριαν αὐτοῦ ἐν μίλ. τὸ χωρίον

Ρουφᾶς· ἔχων πρὶν 40 οἰκογ. Ὄθωμ. καὶ 6 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 16 οἰκογ. 2 ἐλαιοτρ. καὶ ἐρείπια 2 ἐκκλ. πρὸς Ἀνατολὰς αὐτοῦ ἐν μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Πλουτή· ἔχουσα πρὶν 42 οἰκογ. Ὄθωμ. καὶ 2 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 16 οἰκογ. 1 ἐλαιοτρ. καὶ ἐρείπια 2 ἐκκλ. (2)

μην, καὶ οὕτως ἐδουλήθη νὰ φθάσῃ εἰς τὴν στενὴν δίοδον, ὅθεν εὐκόλως πλέον φθάνει τις εἰς τὴν ἔξοδον.

(1) Πρὸς τὸ Δυτικοβόρειον αὐτοῦ εἶναι λόφος ὑψηλὸς καὶ κωνοειδῆς ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦσαν τὸ πάλαι φρεῦριον, σώζονται δὲ σήμερον μέρη τῶν Κυκλωπέων τειχῶν του, καὶ δύο δεξαμεναί.

(2) Πρὸς Ἀνατολὰς αὐτοῦ εἶναι μικρὰ βουνὰ ἔχοντα θεῖον, πλησίον δὲ αὐτοῦ τρέχει καὶ εἰς ῥύαξ ὀνομαζόμενος ἀπειρόνερο (Φιόνερον) εἰς τὸν ὁποῖον ποτίζουσι τὰ ψωραλέα πρόβατα καὶ θεραπεύονται.

πρὸς τὸ Ἀνατολικοβόρειον αὐτῆς πλησίον εἶναι τὸ χωρίον
 00 *Κερμεσὴ* ἔχουσα πρὶν 25 οἰκογ. Ὀθωμ. καὶ 1 ἐλαιοτρ
 ἤδη ἔχει 10 οἰκογ. τὸ ἐλαιοτρ. καὶ ἐρείπια μίᾳς ἐκκλ.
 πλησίον αὐτῆς εἶναι καὶ τὸ χωρίδιον

Μάκραις ἔχουσαι πρὶν 10 οἰκογ. Ὀθωμ. καὶ 1
 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 2 οἰκογ. καὶ ἐρείπια 1 ἐκκλ. πρὸς
 Δυσμὰς αὐτῶν ἐν μίλιον εἶναι τὸ χωρίον

Μορώνι ἐπὶ θέσεως εὐαρέστου, ἔχον πρὶν 92 οἰκογ.
 Ὀθωμ. καὶ 9 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 26 οἰκογ. καὶ 3 ἐλαιοτρ.
 μὲ ἐρείπια 2 ἐκκλ. πρὸς Μεσημβρίαν αὐτοῦ ἐν ἡμισυ
 μίλιον εἶναι τὸ χωρίδιον

Παραγιὰ μεταξὺ βουνῶν μὲ ὕδωρ κάλλιστον, ἔχουσα
 πρὶν 30 οἰκογ. Ὀθωμ. 1 Χριστ. καὶ 2 ἐλαιοτρ. ἤδη
 ἔχει 1 οἰκογ. Ὀθωμ. 2 Χριστ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. πλησίον
 αὐτῆς εἶναι τρία χωρίδια

Φιτζιανὰ, Σαλισίμα καὶ Παλιάμα ἔχοντα πρὶν 25
 οἰκογ. Χριστ. 4 Ὀθωμ. καὶ 4 ἐκκλ. ἤδη ἔχουν 11
 οἰκογ. Χριστ. καὶ 1 ἐκκλ. πρὸς Μεσημβρίαν τῆς Πα-
 λιάμας ἡμισυ μίλιον εἶναι τὸ χωρίδιον

Φαρί ἔχον πρὶν 8 οἰκογ. Χριστ. 1 ἐκκλ. καὶ 5
 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 1 οἰκογ. Χριστ. πρὸς Ἀνατολὰς
 αὐτοῦ ἐν μίλιον εἶναι τὸ χωρίδιον

Δρόσοι ἔχοντες πρὶν 4 οἰκογ. Χριστ. 2 Ὀθωμ.
 4 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 2 οἰκογ. Χριστ. καὶ
 1 Ὀθωμ. ἐπιστρέφοντες αὐθις εἰς τὴν Παναγιὰ ἐν μί-
 λιον πρὸς Δυσμὰς αὐτῆς εἶναι τὸ χωρίον

Κούρταις ἐπὶ θέσεως ὑψηλῆς καὶ ὑγιεινῆς ἔχουσαι
 πρὶν 63 οἰκογ. Ὀθωμ. 1 Χριστ. καὶ 8 ἐλαιοτρ. ἤδη

✓
 ἔχουν 12 οἰκογ. Οἰωμ. 1 Χριστ. 1 ἔλαιοτρ. καὶ ἐρείπια 4 ἐκκλ. πρὸς τὸ Διτικοβόρειον αὐτῶν ἕως 300 βήματα εἶναι τὸ χωρίδιον

Κέραμος· ἔχων πρὶν 12 οἰκογ. Οἰωμ. καὶ 2 ἔλαιοτρ. ἤδη ἔχει 3 οἰκογ. καὶ τὰ ἐρείπια τῶν ἐλαιατριβείων καὶ 2 ἐκκλ. πλησίον αὐτοῦ εἰς θέσιν κοιλάδῃ καὶ πλοίσιν ἀπὸ ὕδατα καὶ δένδρα εἶναι τὸ χωρίδιον

Μαστρογεργιανὰ· ἔχοντα 12 οἰκογ. Χριστ. 2 ἐκκλ. καὶ 2 ἔλαιοτρ. πλησίον αὐτῶν εἰς θέσιν παρομοίαν εἶναι τὸ χωρίον

Ζαρὸ· ἔχον πρὶν 35 οἰκογ. Χριστ. καὶ 30 Οἰωμ. 2 ἐκκλ. καὶ 10 ἔλαιοτριβεῖα, ἤδη ἔχει 30 οἰκογ. Χριστ. 10 Οἰωμ. 2 ἐκκλ. καὶ 4 ἔλαιοτριβεῖα (1)· πρὸς τὸ Ανατολικοβόρειον αὐτοῦ ἕως ἐν μίλιον εἶναι τὸ χωρίδιον

Νήβριτο· ἔχον πρὶν 8 οἰκογ. Χριστ. 7 Οἰωμ. 2 ἐκκλ. καὶ 1 ἔλαιοτριβεῖον, ἤδη ἔχει 4 οἰκογ. Χριστ. καὶ 4 Οἰωμ. Μεταβαίνοντες ἤδη εἰς τὸ Μεσημβρινὸν τῆς ἐπαρχίας πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ Αἰθαίου Ποταμοῦ καὶ 6 μίλια πρὸς Μεσημβρίαν τῶν Ἁγίων Δέκα ἀπαντῶμεν τὸ χωρίον

Βασιλική· ἐπὶ θέσεως εὐαρέστου, καὶ τὸ πρῶτον πρὸς Μεσημβρίαν ἀνατολικὸν χωρίον τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα πρὶν 20 οἰκογ. Χριστ. 13 Οἰωμ. 3 ἐκκλ. καὶ 3 ἔ-

(1) Πρὸς τὸ ἀνατολικὸν αὐτοῦ τοῦ χωρίου εἶναι θέσις, Βότομον λεγομένη, ὅθεν ἀναβρῦει ἀφθόνως ὕδωρ κάλλιστον καὶ ψυχρότατον, τὸ ὁποῖον δι' ἐπιτηδῆς ὑδρογωγείου ἤρχετο εἰς τὴν ἀρχαίαν Γορτύνην.

λαιοτρ. ἤδη ἔχει 12 οἶκογ. Χριστ. 4 Οθωμ. 3 ἐκκλ.
καὶ 1 ἐλαιοτριβεῖον· πρὸς Δυσμὰς αὐτῆς πολλὰ πλησίον
εἶναι τὸ χωρίδιον

Κανδήλα· ἔχουσα πρὶν 12 οἶκογ. Χριστ. καὶ 2 ἐκκλ.
ἔχει 7 οἶκογ. πρὸς Ἄρκτον αὐτῆς εἶναι τρία χωρίδια

Φιλίσταρὰ, Νεοριὰρὰ, καὶ Καλογεριὰρὰ ἔχοντα πρὶν
16 οἶκογ. Χριστ. 4 Οθωμ. 4 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρι-
βεῖον. ἤδη δὲ εἶναι ἔρημα. Δύω μίλια πρὸς Δυσμὰς
τῆς Κανδήλας εἶναι τὸ χωρίον

Ἀνώγια· ἔχοντα πρὶν 30 οἶκογ. Χριστ. 20 Οθωμ.
4 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 8 οἶκογ. Χριστ. 15
Οθωμ. 2 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. πλησίον αὐτῶν πρὸς
Δυσμὰς εἶναι τὸ χωρίδιον

Φλαχιάκαις· ἔχουσαι πρὶν 7 οἶκογ. Οθωμ. 5 Χριστ.
2 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 6 οἶκογ. Οθωμ. καὶ
4 Χριστ. ἡμισυ μιλ. πρὸς Δυσμὰς αὐτῶν εἶναι τὸ
χωρίον

Ἀποσωκάρι· ἔχον πρὶν 31 οἶκογ. Χριστ. 3 Οθωμ. 3.
ἐκκλ. καὶ 3 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 6 οἶκογ. Χριστ. 2 Οθωμ.
1 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιοτρ. πρὸς Δυσμὰς αὐτοῦ δύο μιλ.
εἶναι τὸ χωρίον

Πλώρα· ἔχουσα πρὶν 56 οἶκογ. Χριστ. 3 Οθωμ.
4 ἐκκλ. καὶ 3 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 12 οἶκογ. Χριστ. 2
Οθωμ. 1 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιοτρ. (1) πρὸς Μεσημβρίαν
τοῦ Ἀποσωκαριοῦ ἐν ἡμισυ μίλιον εἶναι τὸ χωρίδιον

(1) Πρὸς Μεσημβρίαν αὐτοῦ δύο μίλια, εἶναι βράχος ἀπὸ Γρανίτην, δι-
χαλὴ λεγόμενος, ὅθεν ἐκοπτοὶ οἱ Γορτύνιοι τὰς Στήλας.

Αγία Μαρίνα: ἐντὸς κοιλάδος, τῆς ὁποίας τὰ περιγέμουσι δένδρων ἀκάρπων, εἶχε πρὶν 6 οἶκογ. Χριστ. καὶ 2 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 2 οἶκογ. πρὸς Δυσμὰς αὐτῆς ἕως ἐν ἡμῖσι μίλι. ἐπὶ θέσεως ξηρᾶς εἶναι τὸ χωρίον

Μιαμοῦ: ἔχουσα πρὶν 50 οἶκογ. Χριστ. 3 ἐκκ. καὶ 3 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 24 οἶκογ. 3 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιοτρ. (1) πρὸς Ἀνατολάς αὐτῆς τρία μίλια εἶναι τὸ χωρίδιον

Κρότος: ἔχων πρὶν 18 οἶκογ. Χριστ. 2 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 7 οἶκογ. τρία μίλια πρὸς τὸ Δυτικοβόρειον αὐτοῦ εἶναι τὸ χωρίδιον

Αἰσκάρι: ἔχον πρὶν καὶ νῦν 15 οἶκογ. Χριστ. 3 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. πρὸς Ἄρκτον αὐτοῦ 2 μίλια εἶναι τὸ Μοναστήριον Ἀπεζαναῖς καὶ 2 μίλια πρὸς Ἀνατολάς αὐτῶν εἶναι τὸ χωρίδιον

Ἅγιος Κύριλλος: ἔχων πρὶν 10 οἶκογ. Χριστ. καὶ

(1) 4 μίλια πρὸς Μεσημβρίαν τῆς Μιαμοῦς, εἰς τὸ Δυτικὸν παράλιον εἶναι εἰς μικρὸς λιμὴν Λέντου λεγόμενος. (τὸ πάλαι Λεβὴν) ὅπου φαίνονται τὰ εἰσέπεια τοῦ ἀρχαίου καὶ περιφήμου Ναοῦ τοῦ Ασκληπιοῦ ἐπὶ ἐνὸς τετραγώνου λίθου, τὸν ὅποιον ἐξέχυστα ἀπὸ τῆν γῆν, εὔραν τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην

ΔΟΙΟΥΣΣΟΙΔΙΟΔΩΡΟΣ ΕΘΗΚΑΤΟΣΩΤΕΡ

ΟΝΕΙΡΟΥΣ

ΑΝΤΙ ΔΙΠΛΩΝ ΝΟΣΣΩΝ

ΦΩΤΟΣ ΕΠΑΥΡΑΜΕΝΟΣ

εὑρέθησαν πρὶν καὶ ἀγάλματα τὰ ὅποια καὶ κατέθραυσαν διὰ τὸν φόβον τῶν Τούρκων.

1 Έκκλ. ἤδη εἶναι ἔρημος· πρὸς Ἄρκτον τῶν Ἀπεζα-
νῶν 2 μίλια εἶναι ἕτερον χωρίον

Τρυπητὰ· ἔχοντα πρὶν 20 οἶκογ. Χριστ. 3 ἐκκλ.
καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη εἶναι καὶ ταῦτα ἔρημα· πλησίον
αὐτῶν ὑπάρχει καὶ τὸ χωρίδιον

Ἀιστράγγος· ἔχων πρὶν 3 οἶκογ. Χριστ. καὶ 1
ἐκκλ. ἤδη εἶναι ἔρημος· 3 μίλια πρὸς Δυσμὰς τῶν
Ἀπεζανῶν εἶναι τὸ χωρίδιον

Πηγαῖδάκι· ἔχον πρὶν 15 οἶκογ. Χριστ. 2 Ὀθωμ.
2 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 4 οἶκογ. Χριστ.
πρὸς Δυσμὰς αὐτοῦ ἐν ἡμισυ μίλιον εἶναι τὸ χωρίον

Γιαννουλιὰ· κατοικούμενα ἀπὸ 4 οἶκογ. Χριστ.
καὶ ἔχοντα μίαν ἐκκλ. καὶ ἐν ἐλαιοτρ. πρὸς Δυσμὰς αὐτῶν
ἡμισυ μιλ. εἶναι τὸ χωρίδιον

Μαρουσαρά· ἔχοντα πρὶν 12 οἶκογ. Χριστ. 2 ἐκκλ.
καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 3 οἶκογ. πρὸς Δυσμὰς αὐ-
τῶν τρία μιλ. εἶναι ἡ Μονὴ Ὁδηγήτρια, καὶ ἡμισυ
μιλ. πρὸς Μεσημβρίαν αὐτῆς εἶναι τὸ χωρίδιον

Μοροχώρι· ἔχον πρὶν 7 οἶκογ. Χριστ. καὶ 1 ἐκκλ.
ἤδη ἔχει 3 οἶκογ. ἐν μιλ. πρὸς Μεσημβρίαν εἶναι τὸ
χωρίδιον

Γαβαλιὰ· ἔχοντα πρὶν 7 οἶκογ. Χριστ. 2 ἐκκλ.
καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχουν 4 οἶκογ. πρὸς τὸ Δυτικο-
βόρειον αὐτῶν τρία μιλ. εἶναι τὸ χωρίον

Πλάταρος· κείμενος ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ
Ληθαίου, εἶχε πρὶν 20 οἶκογ. Χριστ. 2 Ὀθωμ. μίαν
ἐκκλησίαν καὶ 4 ἐλαιοτριβεῖα· ἤδη ἔχει 15 οἶκογ. Χριστ.
1 Ὀθωμ. 1 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιοτριβεῖα· πρὸς τὸ Δυτικο-
νότιον αὐτοῦ δύο μιλ. εἶναι τὸ χωρίον

Πέρι· ἐπὶ Θέσσεως πετρώδους καὶ νοσώδους, ἔχον 40 οἰκογ. Χριστ. καὶ 3 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 4 οἰκογ. πρὸς τὸ Δυτικονότιον αὐτοῦ ἤμισυ μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Ἀληθινή· ἔχουσα πρὶν 20 οἰκογ. Χριστ. 16 Οθωμ. 3 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 9 οἰκογ. Χριστ. 2 Οθωμ. πρὸς Δυσμὰς αὐτῆς ἓν μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Πόμπια· (Πομπηία) ἐπὶ Θέσσεως πετρώδους καὶ νοσώδους, ἔχουσα πρὶν 290 οἰκογ. Χριστ. 3 Οθωμ. καὶ 5 ἐλαιοτριβεῖα, ἤδη ἔχει 60 οἰκογ. Χριστ. 2 ἐκκλ. καὶ 2 ἐλαιοτρ. (1) πρὸς Δυσμὰς αὐτῆς δύο μίλ. εἶναι τὸ χωρίον

Πετροκεφάλι· ἐπὶ Θέσσεως νοσώδους, εἶχε πρὶν 40 οἰκογ. Χριστ. 18 Οθωμ. 2 ἐκκλ. καὶ 3 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 16 οἰκογ. Χριστ. 10 Οθωμ. 1 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. πρὸς τὸ Δυτικοβόρειον αὐτοῦ εἶναι τὸ χωρίον

Γκουσές· ἐπὶ τινος πετρώδους βράχης, ἔχων πρὶν 42 οἰκογ. Χριστ. 2 ἐκκλ. καὶ 1 ἐλαιοτρ. ἤδη ἔχει 6 οἰκογ. καὶ 1 ἐκκλ. πλησίον αὐτοῦ πρὸς Μεσημβρίαν εἶναι τὸ χωρίδιον

Λίσσαρο· ἔχων πρὶν 11 οἰκογ. Χριστ. καὶ 2 ἐκκλ. ἤδη ἔχει 3 οἰκογ. (2)

(1) Εἰς τὴν Δυτικομεσημβρινὴν ἄρακτος φαίνονται ἐρείπια ἀρχαία

(2) Ἐξ μίλ. πρὸς τὸ Ἀνατολιανότιον αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ Λιδικοῦ παραλίου ἦτον ἡ ἀρχαία πόλις Μίτεια, ἣτις καὶ Μίτελον ἐλέγετο, σήμερον δὲ, Μάταλα, καὶ ἀνήκει εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ποργιώτισσα, σῶζονται ἀρκετὰ ἐρείπια εἰλικῶν, Ναῶν, Τάφων, καὶ λ. π. καθὼς καὶ διάφορα Στῆλαι, εἶχε προσέτι καὶ μικρὸν λιμένα κατασκευαστὸν, τὸν ὁποῖον σήμερον καλύπτει ἡ θάλασσα, καθὼς καὶ μέρος τῆς πόλεως, κατὰ τὸ 1811

γ. *Ανακεφαλαίωση τῆς Στατιστικῆς τῆς Ἐπαρχίας Καινούριου.*

ἔχον Χωρία.	Οἰκογένειαι.		Τὸ ὅλον τῶν οἰκογεν.	ἐκκλησίαι.	ἐλαττοτριβια
	Χριστ.	Θθωμ.			
59	1327	781	2108	135	110
5	437	300	737	32	40
ἔχον ἰσπυλάσιο.	890	481	1371	103	50

Ανακεφαλαίωση τῆς Στατιστικῆς τῶν τριῶν ἐπαρχιῶν.

ἔχον Χωρία.	Οἰκογένειαι		τὸ ὅλον τῶν οἰκογ.	ἐκκλησίαι	ἐλαττοτριβια
	Χριστ.	Θθωμ.			
237	5223	3702	8925	583	234
227	2265	1618	3883	200	106
ἔχον ἄποιο.	2958	2084	5042	383	128

ἔγινε βροχὴ ῥαγδαίωσιν, τῆς ὁποίας οἱ χεῖμαρροι ἀνεκάλυψαν πολλὰ ἔρειπια, (καλυπτόμενα ἕως τότε ἀπὸ τὴν γῆν), ἐν οἷς καὶ ἕνα σαρκοφύγον (ἔχοντα ἐκατέρωθεν δύο μικροὺς) τὸν ὁποῖον ἰδὼν πρῶτος εἰς χωρικός καὶ βοηθηθεὶς παρὰ δύο ἄλλων, μετεκίνησε τὸ σκῆμα σέπασμά του, εἰσελθὼν δὲ ἤνευ, τὰ κόκκαλα ἐνὸς ἀνθρώπου, καὶ δακτυλίδια, τὸ ἐν ὀδύχρυσου, εἰς σχῆμα ὄψεως δικεφάλου, τὸ ἄλλο, μὲ πέτρα σκαλιστὴν, παριστάουσαν κεφαλὴν μὲ γένεια καὶ Στέφανον (πιθανὸν τοῦ Μίνωος), τὰ δύο ταῦτα δακτυλίδια ἐρύλαττεν ἄρκετον καιρὸν, πληροφορηθεὶς τὸ πολυτίμον των, ἀλλὰ κατὰ τὸ 1822, μεταβαίνων εἰς τὴν Γαυδοῦ, τοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἔκτοτε ἐκ τῆς ἀθυρίας καὶ λύπης του, ἔγινε φρενοβλαβής.

Ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὴν στατιστικὴν τῶν τριῶν ἐπαρχιῶν, καὶ βλέποντες τὸν ἀριθ. τῶν χωριῶν τῶν εἰκοσι ἐπαρχιῶν, ἐξάγομεν ὅτι

Ἡ Κρήτη εἶχεν (1821)

1186 χωρ. κατοικ. (ὡς ἔγγιστα) ἀπὸ οἰκ. Χ.	26130	} 28330	}
Μ. Κάστ. 1200	} 2200		
Ρέθυμνο 400			
Χανία 600			
1140 (α) χωρ.	οἰκογ. Οθωμ. 17794	} 53274 ἀνὰ 5 ψυχὰς 26655	}
Μ. Κάστ. 4000	} 7130		
Ρέθυμνο 1000			
Χανία 2000			
Σούδα 100			
Σπιναλόγ. 50			
ἐκκλ. 2915	} 3000	}	
ἔξωκκ. περίπου 2085			
ἐλαιοτρ. (β) περίπου 2000			

ἔχει (1832)

1126 χωρία κατοικ. (ὡς ἔγγιστα) ἀπὸ οἰκ. Χ.	11235	} 15835	}
ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ αἱ μεμαχρυσ. τῶν φρου- ρίων ἐπαρχ. Μεραμπ. Δασ. Ἀρκιδ. Μυ- λοπότ. Ἀμάρι, Ἀ Βασ. Σφακ. Κίσση. Σέλινο, Ἀποκώρ. ὑπέφερον οἱ Χριστ. ἐλιγώτερον, κατὰ τὸ ἤμισυ τῶν ἄλλων ἐπαρχ. προσθέτομεν	} 3500		
Μ. Κάστρο 500			
Ρέθυμνο 200			
Χανία 400	1100	} 27975 ἀνὰ 5 ψυχὰς 139875	}
1080 χωρ. κατοικ. (ὡς ἔγγ.) ἀπὸ οἰκογ. Οθωμ.	7690		
Μ. Κάστρο 3000	} 4450		
Ρέθυμνο 800			
Χανία 1500			
Σούδα 100			
Σπιναλόγ. 50			
ἐκκλ. 1003	} 2000	}	
ἔξωκκ. (ὡς ἔγγ.) 997			
ἐλαιοτρ. 1000			

Ἀπαλώσθων.

60 χωρία οἰκογ. Χριστ. Οθωμ.	12495	} 25296 ἀνὰ 5 ψυχὰς 126480
ἐκκλ. 3000	12801	
ἐλαιοτρ. 1000		

(α) Ἀφαιροῦμεν 46 χωρία τῶν ἐπαρχιῶν Λασιθι καὶ Σφακιά, ὡς μὴ ἐ-
χουσῶν Οθωμανούς.

(β) Αἱ λοιπὰ ἐπαρχίαι (ἐκτὸς τῶν δύο ἀνωτέρω) ἔχουν περισσότε-
ρα ἐλαιοτριβεῖα, ὡς ἔχουσαι καὶ μεγαλητέρους ἐλαιώνας

ΠΙΝΑΞ

ΓΛΩΣΣΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΡΗΤΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Α.

ἄγωμε	πήγενε
ἀγκούσα	στενοχωρία
ἀθιβολή	ὑπόθεσις, ὀμιλία
ἄθος	στάκτη
αἰγούγια	ἀλήμων
ἀκάτεχος	ἀνείδεος, ἄπρακτος
ἀναβόλημα	ἀνήφορος
ἀναγκεμένοι	φρενοβλαβεῖς, πάσχοντες,
ἀνάδια	ἄντυκρι
ἀναλαμπή	φλόγα
ἀναλόματα	ἀκαταστασία πολιτικά
ἀναντραίζω	βλέπω ἀσκαρδαμυκτῶ
ἀναστοροῦμαι	ἐνθυμοῦμαι
ἄνω	λέγουν τοὺς βόας ὅταν γε- ωργοῦν νὰ κλίνουν πρὸς τὸ ἀγεώργητον
ἀπαρθινά	ἀληθινά

ἀποβολή

ἀπόγι

ἀπομονάροι

ἀπορόχια

ἀποταχυάς

ἀπύρι

ἀραγάς

ἀργατινή

ἀρίδι

Ἄρκαλος

ἀρνοκλήσι

ἀροδαμύς

Ἄρτυκας

ἀφόρεσι

ἀφορμάρης

ἀφόρμησι

ἀφοροῦμαι

Ἀτσέλεγος

ἄχνα

ἀντί τοῦ ἴχνους, διότι ζῆ

τοῦντες τί ζῶον καί εὐρόν-

τες τήν κόπροντου λέγουν·

ἰδοῦ ἡ ἀποβολή τῆς

ἀγιάζι

ἐναπολειφθέντες, ζῶντες

βρουβοβλάσταρ

πρὶν

δειάφι

ἀσκή μυχρόν, ἀσκόπουλο

ἐσπύρα

τρυτάνι

Ἄσθός

σύναξις ἀρνίων παρὰ τῶν

ἀρχιερέων, ὅταν ἐπὶ τούτου

περιφέρονται εἰς τὰ Μανδριά

βλαστός νέος τῶν ἐλαιῶν

ἀγριοσέλινον, μαγκοῦτα

ὑποψία

φρενήρης

φρενοβλαβία

ὑποπτεύουμαι

Σποργίτης

σιωπή, τζιμουδιά

B

βαβούρα

βαρεμένη

βοή

ἔγκυος

χ^ρβαστάγι

βετέμα

βίσαλα

βιτσάτι

βλάβος

βλεπάτωα

βλέπισι

βλέπομα

βοσκήθηα

~~βούργι~~

βούργιδι

βιστιριά

γέρα

γαργερό

γαγαλονόμος

γιαγέρνω

γιουργά

γιότσα

γκαύτω

γλακηχτής

γλακῶ

γουλέ

γουλίδι

σχοινάκι

εὐφορία ἐλαιῶν

κεράμια, τούβλα

λιγνόν

ἔχει βλάβος ὁ τόπος, εἶναι

νοσῶδης

δραγάτης

προσοχή

προφυλάτ. προσέχω ἑμαυτὸν

ἐχόρτασα

σακούλι

σακουλάκι

ἀσθένεια προερχομένη ἀπὸ

στοιχεῖα, ἀέρικὸ

Γ

γέρα

γαργερό

γαγαλονόμος

γιαγέρνω

γιουργά

γιότσα

γκαύτω

γλακηχτής

γλακῶ

γουλέ

γουλίδι

γηρατεῖα

λερομένο

πειμὴν τῶν ἀλμεγομένων

προβάτων

ἐπιστρέφω

ὀγρήγορα, καὶ ἰδιαιτέρως τὸ

ταχὺ βῆμα τῶν ζώων

ἀποπληξία

ἀναχωρῶ

ταχύπους

τρέχω

κομάτι

κομάτι, κεφαλοτύρι

Δ.

δακτυλίδωμα	ἀρράβωνα
δάμακας	ξηρότειχος
δαμάκι	ὀλίγο
δαμινή	σιγανή
δέτης	βράχος μικρός εἰς ἴδος τείχου
δευτερογούλης	ἰούλιος
διαρμίζω	βάζω εἰς τάξιν, συγυρίζω
διμηνήτης	εἶδος σίτου μελανοῦ διαμέ- νοντος ἑξ ἑξ μηνῶν εἰς τὴν γῆν
δόμοι	λωρίων εἰς πολλὰς δίπλῃς ραμέιον, καὶ τιθέμενον ὑπὸ τὰ ὑποδήματα (Κόθορον)
δροσιά	τίποτε
δῶρον	τίποτε

Ε.

ἔγγαλα	τὰ ἀλμεγόμενα
ἐδὰ	τῶρα
ἔδιωξε	μοῦ ἤλθε κατανοῦν, με ἐφά- νη νὰ τὸ κάμω οὕτω
ἐπὰ	ἐδὼ
ἐργῶ	κρυόνω
ἔρωτας	Δίκταμος
ἔσω	νὰ κλίνουνοι βόες, ὅταν γεωρ- γοῦν πρὸς τὸ γεωργημένον

χρ
ἔχνος

ζῶον οἰκιακόν, σκύλος γάτα
ὄρνιθα κ. τ. λ.

Z.

ζάλο
ζημιό
ζουγλός
ζυγόνω
Ζουρίδα

βῆμα
λοιπόν
ανάπηρος (σακάτης)
κυνηγῶ
Κουνάδι

Θ.

θές
θέσε
θέττω

θέλεις
πλάγισσε
πλάγιάζω

K.

κεφαλαριά
κκαποδομένος
κακαποδών
κακαφόρεσι
κακόσορτος
κακασύβαστος
καλουργιά
καμνίζω
καμπανίζω
καμπανός
κανάκλα

κεφαλόπονος
ἄθλιος
δυστυχῶ
ὑποψία
κακότυχος, ταλαίπωρος
δύστροπος
τὸ πρῶτον γεώργημα
χαμηλώνω, κλείω τὰ βλέ-
φαρα
ξυγιάζω
στατέρι
χάδια

κανακεμένας	χαδεμένους
κανακεύω	χαδεύω
καρφίχτης	καθρέπτης
κάσα	λέρα
καταλῶ	φθείρω
Καταχανάς	Βρουκόλακας
κατεχάρης	ειδήμων
κατέχω	γινώσκω, ἤξεύρω
κατηγορημένη	ἀδύνατος
κατίνα	ράχη
κεντιὰ	σφάχτις
κεντῶ	ἀνάπτω
κιουλιὰς	καθόλου
κοιλιόδρμι	διάρροια
κοιτάζει	κουρνιαίνει
κοίτη	ὀρνιθόσπητον
κοκοσάλι	χαλάζει
κομπόνομαι	ἀπατῶμαι
κοπέλι	πεδῖον
κοπελιάρης	ἔφηθος
κορμιάζω	μουδιάζω
κορμός	νοσεὸς περιστερᾶς, πιπίνη
Κοῦβος	φραγκόκοτα, γάλλος
κουζουλός	ἀνόητος, βλάξ
κουνενός	ὑδροδοχεῖον πήλινον
κουράδι	κοπάδι
κούρταλα	χειροκτυπήματα, παλαμάκια
κουτσουναίρι	βρῦσις αὐτόματος

Χρυσαστά κέρως ἐστὶν ἀποικίον κατώθεν τοῦ σημείου, ὑπό

κτῆμα τὸν σκοπὸν

κτῆμα κτήνος

κτῆματσεῖος ὄνος

Λ.

λαλῶ ἐλαύνω

λέρια προβατοκούδουνα

λήξης λαίμαργος

λιγοψυχιά στενοχωρία

λιγοψυχῶ στενόκαρδος

λιγοψυχῶ στενοχωροῦμαι

λοβιά ἡ θήκη τῶν ὀσπρίων

λογάρι θησαυρός

Μ.

μαδάρα ὄρος πετρῶδες

μαλάκα μυζιθρότυρον

μάλαμα ὁ ἀλωνισμένος πλήν ἀλίγνι-

στος σῖτος.

μαγλινὸ λεῖον

μαλιά λογομαχία

Μάλτα πορτοκάλι

μανάρι πέλεκυς

μαργόνω κριόνω

μάροπον ἀρνὶ χρονιάρικον

μαρευθᾶς τὸ κρατὶ ἀφοῦ σαραντήση

παλαιὸς οἶνος

μαρούθιασσηρο ὕψος καὶ οὐκ ἐπάλιος τὸ κρασί, πίνετα
 μαρτί τὸ πικρὸ γὰρ ἀρνὶ σιτευτὸν
 μαρτή γονῆτα εἶδος κριθῆς σπειρομένης
 τὸν Μάρτιον, καὶ τῆς ὀ-
 ποίας ὁ στάχυ εἶναι δι-

μασέλα σιαγὼν
 μαστόρησα μαμή
 ματιάδα τραγοῦδι
 Μελίτακας μύρμιν
 μιγόμε φορ εἶον
 μίστατο μέρος ρευστῶν δέκα ὀκάδων
 μιτάτο μανδρι, στάνη
 μονοτάρου διὰ μιᾶς
 μουζούρι κοιλὸν
 μποτόνια περιδαίρεα
 μπράττη εἰδήσματα

N.

νάκαρα δύναμις
 ντήρησες συσταλή
 ντηριούμαι συστέλλομαι
 νύχι τουφεκόπετρα

Ξ.

Ξαμόνω σημαδεύω
 Ξάμου φροντίς μου

χεῖράσου φροντίς σου
 ξεμύγιση φυγή ἔντρομος καὶ θιαία
 ξεμίστευση σωτηρία, ἀπαλλαγή δεινῶν
 ξεμιστεύω ἀπαλλάττω ἐλευθερόν
 ξεπαραλῶ ξυλόνω
 ξεψά τὰ καλάμια τῶν ποδῶν
 ξερονόμι χόρτον ξηρὸν
 ξέσυρε παραμέρησε
 ξετρέχω ἀκολουθῶ, τρέχω κατόπιν
 τινός

Ο.

ὄμπανε ἀπόψε
 ὄργιά σπάγκος
 οὐγία ἀλήμανω

Π.

παῖδα βάσανον
 παιδουκλόνουμαι ἐμπερδεύονται οἱ πόδες μου
 παιδομή βάσανον
 παντέρμος πάντι ἔρημος
 παπούρα γήλοφος
 παραβολή ὅταν γεοργῶν οἱ θῆες καὶ φθά-
 σουν εἰς τὴν ἄκραν, νὰ ἐπισρέ-
 παρασύρα σάρωμα ψου
 παρασύρω σαρώνω
 πάσπαλα κόνες

πασπατεύω	σο πασπα	ολκρη ψηλαφω,	εσφα
πεδούλι	επα ρομαρενα ηγρο	κομμάτι πετζλου	πολυμαε
πηλά	ηγρολλοκαπ ρεφρτω	λάσπη	πουστταμαε
πηλώθω	αφραυελε ωτκίλαπ	στιβάζω	εσφταμαε
ποθές	αυόλυ	πουθενά, εις κανέν μέρος	εσφ
πορίζω	ωδωπ τωτ αμαρεκ ετ	εξέρχομαι	εσφ
πόρος	νεφρρ ροταρ	δίοδος	μδωρορ
Ποταμίδα	σπαρταρτα	αΐδόνι	εσφταε
πούλοισ	αχάστ , αθωλοκα	φάσκελο	αχάστε
πράμα	ρδντο	τίποτε	
πράσσω		μανθιέω	
πρίκα		πίκραρ λύπη	
προσκάδα	αφθικ	παρεδόθην εις τον έχθρον	αμδ
πρωτογόνατος	ραυγίπο	ένεδρα	αγγρδ
πρωτογούλης	ωναυηκδ	πρωτότοκος	αγγρδ
		Ίούνιος	

P.

ράσσω	κονκακ	δράττω	αδίακ
ρέμπεται	εσφ	επαίρεται	ακρνονελευοικαπ
ροζανάρω	νοτκω	ομιλώ	αμοδισκ
ρούκουνας	ρομρη	αγκονή, γονία	ρομ, τναπ
	ρορδλη		αφουτοκ

Σ.

σακάζω	εσφ	αποκόπτω του Γάλακτος	αμδ
σάρακας	αυόλυ	πριόνι	αφουτοκ
σίβια	αυόλυ	όλως διόλου	ακρποθη

Χημοσάτορας	καρπύ	σύντροφος κατὰ τὸ ἡμίονον
σκεπαστά	ἰστορία	ἄνωθεν τοῦ σημείου, τοῦσκοποῦ
σκευρώνω	ἰστορία	κάμπτω, στραβώνω
σκιάς	κονίον	κἄν
ἐκλόπα	πυρρίδι	Γλαῦκα
Σκιδωνίος	ἰστορία	χοῖρος
σκοράρω	ἰστορία	διαβαίνω
σωμίλιγκα	ἰστορία	λοιμική
σώπατο	ἰστορία	ἐπίπεδον
σούρω		φελός
		(στάσου μόνος) ἤσύχασε
στοῦπα	ἰστορία	χιόνι
στυρονόμος		ὁ ποιμὴν τῶν στύρων προβάτ.
συδιάζω		συμφωνῶ
σύβασι	ἰστορία	συμφωνία
σύγκλησι	ἰστορία	χειμαρῆος
συγκόκαλη	ἰστορία	ἢ ἀποκρέω
συργουλιστά	ἰστορία	κολακευτικά
Σφάκα	ἰστορία	ἢ πικροδάφνη
σώχωρο	ἰστορία	τὸ περιφραγμένον ἐκλεκτὸν χωράφι

T.

ταγή	ἰστορία	βρώμη
τάξε	ἰστορία	ὑπόθεσε
ταρδός	ἰστορία	ἄνεμος σφοδρότατος
τάρταλα	ἰστορία	λάφυρα

ταυτέρου	αὔριον
τσινιά	κλωτσιά
τσινῶ	κλωτσῶ
τσίτα	σουβλι ξύλινον
τσιπραγά	δίδυμα
τσουρί	χῆμα, κατήρρο
τσουρλῶ	γλυστρῶ
τουπιά	τυροδοχεῖα
τριτάρης	σύντροφι, κατὰ τὸ τρ 1/3

Υ.

ὕστεροβύζης ὕστεροτόκος

Φ.

φαμέγιος	ὑπηρέτης
φθαριζῶ	βασκάνω
φθαρμὸς	βασκανία
φιοῦ	ἔταν βρωμᾶ τί, ὕβρις
φουντούλης	ὑπερήφανος
φρασκιά	μελισσοδοχεῖα κυψέλια
φρύον	κράμβη

Χ.

χαλέπα	πετρόλοφος
χαμήλωσε	κάθισε
χαντῶ	νομίζω
χαράκι	λίθος
χαροκόπος	ξεφαντωτής

χαστουκιά
 χαύτουμαι
 χούμελη

χουρχούδα
 χρεικισίδι
 χύμα
 χυτά

ψακί
 ψακόνω
 ψεγάδι

αφερκιά
 τρώγω

πλύνουν τὰς κηρίθρας, με-
 τὰ τὴν ἐξαγωγήν τοῦ
 μέλητος, ἔπειτα βράζουν
 τὰ ἀποπλήματα ἀρκετὴν
 ὥραν ἕως ὅτου νὰ γίνῃ
 σὰν πετμέζι

ρόπαλον
 πήλινον ἀγγεῖον, γαβάθα
 κατήφορος
 κατηφορικὰ

Ψ.

φαρμάκι
 φαρμακόνω
 ἐλάττωμα

ΠΙΝΑΞ

Τῶν ἐμπεριεχομένων.

Πρὸς τὸν Ἀναγνώστην	Σελ.
Οἱ ἐν τῇ Ἑλλάδι Κρήτες	Α΄
Εἰσαγωγή	Γ΄
	Ζ΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄. Τοπογραφία

Γεωγραφικὴ θέσις τῆς Κρήτης.	
Μήκος, Πλάτος, Περιφέρεια.	1
Ὀρη, Σιτειάς, Λασιθιώτικα (Δίκτι) Ψηλορήτης (Ϊδη)	2
Μαδάραις (Λευκὰ Ὀρη)	3
Ἀκρωτήρια, Λιμένες, Ποταμοί	4
Λίμναι, Σπήλαια,	5
Πεδιάδες	6

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Φυσικὴ Κατάστασις	7
Νοσώδη μέρη	8
Ἐπιπολάζουσαι ἀσθένειαι	
Ἰοσόλα καὶ Σαρκοφάγα	9
Προϊόντα	10

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Πολιτικὴ Κατάστασις. Ἐπαρχίαι, Πόλεις,	15
Φρούρια· Μοναστήρια	16
Πανυγήρεις, Ἐπισκοπαί	18
Διοικήσεις	20
Φόροι	21

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

ἠθικὴ κατάστασις· Προφρορὰ	23
----------------------------	----

Ἐνδυμασία ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν	24
Προτερήματα	25
Ἐλαττώματα.	26
Γάμος	27
Βάπτισις, Βραγούδια, Μουσικὰ ὄργανα	30
Χορὸς	31
Ἀσπασμοὶ καθ' ὁδὸν, Χαιρετισμοὶ εἰς Συμπόσια, Ὅρκος	32
Βλασφημίαι, Ἰδιεῖς, Θαυμαστικά, Ἐπώνυμά καὶ Τίτλοι	33
Μέτρα, Διάστημα, Ὅπλα	34
Τέχνη, ἄκνος, Ἀρτὲς, Φαγητὰ	35

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ἐπαρχίαι, Σιτία	36
Ἰεράπετρος, Ἀρκαδία,	37
Πυργιώτισσα, Ἀμάρι	38
Ἅγιος Βασίλης, Σφαικιά	39
Σέλινον, Κίσαμος	40
Χανία	42
Ἀποκόρωνας, Ρέθυμνον	43
Μυλοπόταμον	44
Μαλεβύζι	46
Τέμενος	47
Μεραμπέλο, Αασιθί	48

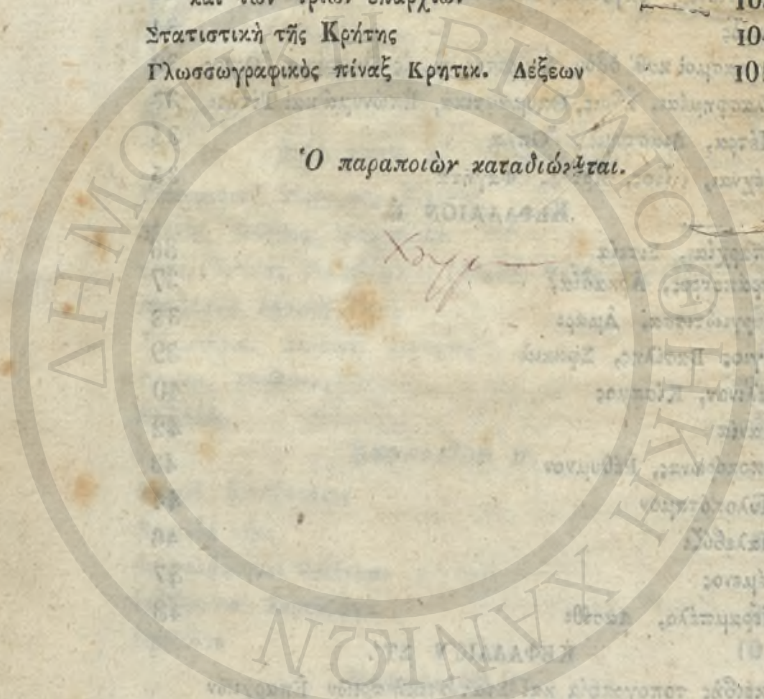
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Ἀκριβῆς τοπογραφία καὶ Στατιστικὴ τριῶν Ἐπαρχιῶν Πεδιάδος, Μονοράτσι, καὶ Καινουρίου.	
Πεδιάδα	50
Ἀρχαῖαι Ἐπιγραφαὶ	58 59 60 65
Ἀνακεφαλαίωσις τῆς Στατιστικῆς Πεδιάδος	71
Μονοράτσι	72
Ἀρχαῖαι Ἐπιγραφαὶ	74 75

Ανακεφαλαίωσις τῆς Στατιστικῆς τῆς ἐπαρχίας Μονοφάτσι	85
Καινούριον	86
Ἀρχαῖαι ἐπιγραφαὶ	89 91
Λαβύρινθος	92
Ἀρχαία ἐπιγραφή	100
Ανακεφαλαίωσις τῆς Στατιστικῆς τῆς ἐπαρχ. Καινούριου καὶ τῶν τριῶν ἐπαρχιῶν	103
Στατιστικὴ τῆς Κρήτης	104
Γλωσσωγραφικὸς πίναξ Κρητικ. Δέξεων	105

Ὁ παραποιοῦν καταδιώκεται.

Handwritten mark or signature

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ Κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

ΑΘΗΝΑΙ

Αργολίδος Κύριλλος.	2	Π. Χρηστίδης	1
Ἀκαρνανίης Ἱερόθεος.	1	Γεράσιμος Πάγκαλος	1
Αττικῆς Νεόφυτος.	1	Μ. Παππαδόπουλος	1
Ἰδρας Γεράσιμος.	1	Κ. Χ. Πλέσσος	1
Θήρας Σάββατος.	1	Μ. Ποτλῆς	1
Δαμαλῶν Ἰωάνης.	1	Κ. Παπαρηγόπουλος	1
Σελλασίας Θεοδώρητος.	1	Κ. Παπαρηγόπουλος	1
Εὐβοίας Νεόφυτος.	1	Β. Φλογαίτης	1
Κ. Τζαβέλας.	1	Στρ. Πίσσας	1
Ι. Κολκοτρώνης.	1	Μ. Τολμίδης	1
Γ. Γρίβος.	1	Ἐμ. Ρενιέρης	2
Ι. Σηλήβεργος.	1	Ι. Φ. Μιμῆς.	1
Δ. Μαυρομυγάλης.	1	Ι. Σοῦτσος.	1
Α. Σαμουράκης.	2	Ι. Βυζούλας.	1
Σ. Δάρας.	1	Δ. Δ. Λεωνίδας.	1
Δ. Δεβίδης.	1	Ι. Πασχάλης.	1
Δ. Δρόσος.	1	Ι. Π. Βενέτης.	1
Ν. Χαριτίδης.	1	Θ. Σχινᾶς.	1
Σκαναβῆς.	1	Α. Ἰωαννίδης.	1
Κ. Λιβαδιεύς.	1	Ι. Θ. Χρυσός.	1
Ν. Σ. Πιτάκης.	1	Βίλκε	1
Π. Γ. Οἰκονομίδης.	1	Θ. Κ. Καβάκος.	1
Α. Κρενδιρόπουλος.	1	Α. Ι. Καραμύχου.	1
Α. Βεργήκιος.	1	Γ. Σκοῦφος.	1
Δ. Ι. Γεράσιμος	1	Θ. Λεονάρδος	1
Γ. Τιταμενός.	1	Α. Βενετσανόπουλος	1
Κουτζαλέξης.	1	Α. Γκερέν	1
Σ. Α. Ζῶτος.	1	Δ. Ρίζος	1
Ι. Δ. Τσάπαλος.	1	Π. Στεφανίτζης	1
Δ. Χρηστίδης	2	Σ. Κυδωνάκης	1
Σ. Ἀντωνιάδης	1	Φωτειάδης	1
Δ. Σκουζές	1	Παπαδάκης	1
Γ. Χρυσίδης	1	Ε. Βασιλείου	1
Ζ. Χρυσάνθος	1	Δ. Χρυσάφοπουλος	1
Λύσανδρος Βηλαέτης	1	ΚΟΡΙΝΘΟΣ.	1
		Δ. Δεσύλας	2

N. Οικονόμου	1	Γ. Σολομωνίδης	1
X. Γ. Βλαχάκης	1	Π. Σχίζας	1
I. Τσακίρης	1		
A. I. Όθωναϊός	1		

ΣΠΕΤΣΑΙ.

N. Γ. Μωριάτης	1	Δ. Δαμπύκης	1
N. A. Βότση	1	Δ. I. Γραμματικόπουλος	1
I. Κουνουπιώτης	1	Γ. Κ. Άγγελόπουλος	1
Γ. Όρλώφ	1	A. Αύγερινός	1
A. A. Άναργύρου	1	Γ. Διαμαντόπουλος	1
Δ. E. Δαζάρου	1	Γ. Καρλάφτης	1
A. Όρλάνδος	1	A. Πασχαλίδης	2
Δ. N. Σκλιά	1	A. Οικονόβου	2
A. A. X. Άναργύρου	1	Αύγερινός Αντρ	1
N. Φωντάνας	1	A. Παππαγιαννόπουλος	1
A. Γ. Κυριακού	1	Π. Ροδόπουλος	1
A. Λεμπέσης	1	X. E. Λυρόπουλος	1
N. Περδίκης	1	A. Δυπεράκης	1
Δ. Π. Γουδή	1	A. Σ, Κροκιδάς	1

ΠΥΛΟΣ

Σ. A. Κοβούς	1	Φ. Καρούδης	1
K. A. Δημακόπουλος	1	K. Καλογένης	1
E. Κορτέσης	1	Δ. Λεονταρίτης	2
Δ. Γιαννούλης	1	Θ. Σικαρίδης	1
A. Τατόπλος	1	Δ. Κόκκαλης	1
Π. Οικονομόπουλος	1	I. N. Πικρώνας	1
		K. Πασχάλης	1
		Άνδριστιμπίδας	1
		Π. Αύγερινός	1
		Δ. Κουτούφαρης	1
		A. A. Άθανασόπουλος	1
		Π. N. Σοσιανόπουλος	1
		Π. P. Δοσίου	1

ΑΡΓΟΣ.

A. Μαυροκέφαλος	1		
Γ. Ζωτόπουλος	1	Γ. Σακελίου	1
Γ. Πράτσικος	1	Γ. Φινάλης	1
I. Κωνσταντινίδης	1	Π. Κατσούλης	1

ΤΗΝΟΣ.

Ι. Νικολάου!	1	Κ. Φωστήρας	1
Ε. Βογιατσής	1	Χ. Γ. Δημητρίου	1
Ν. Α. Φινάλης	1	Α. Κρητικός	1
		Α. Συνοδινός	1
		Κ. Μαργαρίτης	1
		Θ. Κ. Κανέλος	1
		Π. Κωνσταντινίδης	1
Α. Σ. Δούκας	1	Α. Κ. Τσερκεστιάνος	1
Θ. Χ. Χωστόπουλος	1	Π. Ν. Κομπότης	1
Α. Φαρδύς	1	Θ. Κρουύδας	1
Π. Κεφαλάς	1	Ι. Ζαήμης	1
Κ. Α. Μωραΐτης	1	Σαρδέλης	1
		Σ. Μοθωνιός	1
		Ι. Σ Μπουκαουρης	1
		Δ. Τζήπαρος	1
		Ζ. Νεράγκαθας	1
		Κ. Π. Ανδρέοπουλος	1
		Α. Καλαμογδάρτης	1
		Α. Χ. Δόντος	1
		ΛΕΒΔΑΔΙΑ.	
		Α. Νάκος	1
		Α. Γεωργαντάς	2
		Π. Ν. Καλογερόπουλος	1
		Α. Σ. Καλός	1
		Κ. Πτολεμαΐος	1
		Γ. Σ. Καλός	1
		Δ. Λαπουσιάδης	1
		Ι. Πασπάλης	1
		Π. Γ. Φόρτης	1
		Ε. Α. Τσούτσου	1
		Γ. Χαλαμπιδής	1
		Δ. Σκοτίδης	1
		Α. Λαζαρης	1
		Α. Παπασταθίου	1
		Δ. Παπασταθίου	1
		Α. Οικονόμου	1
		9*	

ΔΔΜΙΑ

ΔΙΓΙΩΝ.

Ε. Κ. λογερόπουλος 1

Δ. Μελετόπουλος 3

Μ. Θεοδιόρου 2

Β. Ι. Μαράτος 3

Ι. Μελετόπουλος 3

Δ. Θεοχαρόπουλος 2

Α. Δημητριάδης 1

Δ. Όρκινός 2

Γ. Κωνσταντινίδης 1

Π. Α. Χαλαμπου 1

Α. Ανδρέοπουλος 1

Α. Χαλαμπης 1

Θ. Όραν 1

Μ. Δημητριάδης 1

Α. Χρυσανθόπουλος 2

Α. Θεοχαρόπουλος 1

Π. ΠΑΤΡΩΝ.

Α. Εὐγενίδης 1

Δ. Καραβελόπουλος 1

Γ. Αμβροσιάδης 1

Γ. Στρούμπος 1

Σ. Βαλτινός 1

ΧΑΛΚΙΣ:

Π. 'Αθανινός	1
Κ. Χαμπαίτος	1
Ι. Κακίδης	1
Π. Καλεβράς	1
Α. Κακίδης	1
Σ. 'Αθανινός	1
Π. 'Αποστόλου	1
Δ. Γ. Κριζιώτης	1
Ι. Γ. Πρασακάκης	1
Γ. Κ. Λαχανίδης	1
Μ. Μαναραάκης	1
Δ. Σίνου	1
Μ. Κουμελάς	1
Ι. Μ. Μαυρομάτης	1

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ.

Αδ. Τσιτίτσα και Στουρ- νάρη	10
Γ. Σταύρου	2
Ι. Ίδομενεύς	2
Α. Σωτήρη	1
Ι. Στίερ	1
Θ. Χ. Δημητρίου	1
Δ. και Γ. Ξηρομερίτης	2
Κ. Τσίκνης	1
Β. Τσουρίδης	1
Ι. Γ. Ίβος	1
Θ. Γούλης	1

1 ΤΕΤΡΑΡΧΙΑ.

Χ. Χ. Πέτρου	2
Π. Πετμεζάς	1
Σ. Χριστοδούλου	1
Ι. Σωτηρόπουλος	1
Ν. Άλικάκης	1

Ε. Βατζάκης	1
Μ. Λάζου	1
Α. Α. Ν. Σάββα	1
Ι. Καρατενιζλής	1
Κ. Μοναστηρλής	1
Γ. Γκέκας	1
Κ. Σαλίκης	1
Ι. Γερασιώτης	1
Σ. Δαδινάκης	1
Γ. Σαρής	1

1 ΤΑΓΜΑ ΟΡΟ4

Θ. Δημόπουλος	1
Ν. Τερτίπης	1
Γ. Κουτκουτάκης	1
Ι. Περγάμελης	1
Γ. Βαλτινός	1

2. ΤΑΓΜΑ.

Ι. Κλίμακας	3
Ν. Σταυρόπουλος	1
Δ. Κομνηνός	1

3. ΤΑΓΜΑ.

Δ. Κορωνάιος	1
Δ. Λούλιος	1
Άταστασης Σιψάς	1
Κ. Τσοῦκας	1
Ν. Στεργίου	1
Δ. Καχαγόπουλος	1

4. ΤΑΓΜΑ.

Α. Παπαδόπουλος	1
Α. Ρούτσος	1

5. ΤΑΓΜΑ.

Γ. Πράπας	1
Ι. Πετροκόκινος	1
Κ. Χ. Ητόκος	1
Ι. Λογαράς	1
Γ. Στυλιώτης	1
Δ. Κωνσταντίνου	1

6. ΤΑΓΜΑ.

Α. Βαλτινός	1
Ν. Σαλιέλης	1
Γ. Κουζούμπας	1
Ι. Πανάγιώτου	1
Χ. Ανδρίτζου	1
Κ. Κανελάς	1
Α. Στύπας	1
Α. Φασίξας	1

7. ΤΑΓΜΑ.

Π. Γιολλάσης	1
Ε. Χ. Πέτρου	1
Δ. Βλάσης	1
Γ. Σκαρμηνίσιος	1

8. ΤΑΓΜΑ

Σ. Στουρνάρης	1
Β. Καλτζάς	1
Χ. Κ. Τσήτος	1
Θ. Δήμος	1

1. ΤΑΓΜΑ ΠΕΖ.

Φ. Άγγελίδης	1
Ι. Κομπότης	1
Σ. Γενίσερλής	1

1. Παρίσης 1

2. ΤΑΓΜΑ ΠΕΖ.

Ν. Σκαρβέλης	1
Ν. Τριτάκης	1
Α. Φρουδάκης	1

3. ΤΑΓΜΑ ΠΕΖ.

Κ. Νικολαΐδης	1
Γ. Λαζαράτος	1
Χαρητιάδης	1
Λοβέρδος	1
Τίδεμαν	1
Βίσουαρ	1

4. ΤΑΓ. ΔΚΡΟΒ.

Φαβρίκιος	2
Μησινέζης	1
Σ. Γαλάτης	1
Γ. Καλός	1
Δ. Τσῆρος	1
Δ. Σπηλιοτόπουλος	1
Α. Πετμεζάς	1
Κ. Παπαβιέρος	1
Ν. Τζεργιώτης	1
Ι. Νικολάου	1
Δ. Σκαρβέλης	1
Κ. Σωτηριάδης	1
Χ. Κυριακίδης	1
Ἡλίας ἐπιλοχίας	1

ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΝ.

Χάϊνζ	2
Γ. Χ. Ζαλακώστας	1
Χ. Παπάζογλους	1

Π. Κορωναῖος	1	Βρονταμίτης	1
Α. Κριέλας	1	Συγγιώργης	1
Κ. Μαρμαρινός	1	Φορνέζης	1
Α. Βλάχος	1	Π. Ματαΐδας	1
Ι. Καρπούνης	1	Πιτακός	1
Μ. Χαράλαμπος	1	Φ. Σίτας	1
Α. Συρμακέζης	1	Α. Πλατύκας	2
Θ. Βενετζάνος	1		
Ν. Ήσατας	1	ΜΗΧΑΝΙΚ.	
Σ. Δριζόπουλος	1		
Ν. Μελέτης	1	Πάνος	1
Ν. Δημητρίου	1	ιατρίδης	1
Η. Λελάνης	1	Μήλερ	1
Ι. Άξελός	1	Ν. Πασταμάς	1
		Κ. Βιλάνης	1
ΟΠΛΟΣΤΑΣΙΟΝ.		Α. Τριγκέτας	1
Ν. Νκυμάγερ	2	ΙΠΠΙΚΟΝ.	
Β. Σαπουνιζάκης	1		
Κ. Άποστολίδης	1	Γ. Καλογερόπουλος	1
Συνχιδινός	1	Παπαδόπουλος	1
Σ. Λυκούδης	1	Α. Βλάσης	1
Χ. Θεογάρης	1	Ν. Α. Τζαμαδός	1
Γ. Άσυμάκης	1	Γ. Κόκκινος	1
Ε. Νικολάου	1	Κ. Καραγιανόπουλος	1
Γ. Σμυρναῖος	1	Σμόλιτζε	1
Ζ. Νικολάου	1	Δ. Χρυσοσπάθης	1
Παλαιολόγος	1	Νόρμαν	1
Γ. Πρεβέτος	1	Λαμπέρτ	1
Ε. Δημόπουλος	1	Γ. Καλάρης	1
Βασιλειάδης	1		
		3. ΤΕΤΡΑΡΧΙΑ.	
ΦΡΟΥΡ. ΝΑΥΠΛΙΟΥ.			
		Π. Ζερβουδάκης	2
Άλιμέδας	2	Δ. Δράμαλης	1
Τουρέτ	1	Α. Άνδρεαδάκης	1
Ι. Σκένδερ	1		
Α. Δύρξ	1	4. ΤΕΤΡΑΡΧΙΑ.	
		Ν. Πιεράκος	1

Δ. Πετροπουλάκης	1	Πάνος Γκύνης	1
Δ. Πουλικάκος	1	Άγγελος Τάργας	1
Ι. Στρατάκος	1	Μιχαήλ Δετζωρτζής	1
Π. Ν. Διναράς	1	Ε. Α. Τζακκαρόλ.	1
Πετρούσης Τσακάνης	1	Σπυρίδων Μεταξάς	1
Ι. Β. Πολιτάκος	1	Ανδρέας Φιτζής	1
Ν. Μπεγράκης	1	Ν. Σίδερης ποτέ Ανδρέου	1
Δ. Βουδ. γάρης	1	Γιάννης Σέρβος	1
Δ. Σάσαρης	1	Αντώνιος Ποταμιάνος	1
Ι. Δημονάκος	1	Ίερ. Νεκτ. Παπανελόπουλος	1
Π. Π. Κχιτιανάκης	1	Α'γγιλλεύς Άλεξάνδρης	1
Δαμιονάκος	1	Ιωάννης Βλαντής	1
ΝΕΟΚΑΣΤΡΟΝ.		Ιωάννης Κατιφώρης	1
Σωνιέρ	2	Α'δέλφια Βαλαορίτη	1
Π. Αξιώτης	1	Νικόλαος Σταύρου	1
Γ. Σέχος	1	Πάνος Στεφανιτζής	1
Χ. Κουβαράς	1	Ιωάννης Ρούσσος	1
Χ. Σαρδέλης	1	Ιωάννης Καβαδίτης	1
ΡΙΟΝ.		Δ. Μινζ Βασιλόπουλου	1
Ευστάθιος Νικολάου	1	Μανθλαίος Ιω. Σούτιας	1
Άρβανίτης.	1	Αντώνιος Ρημένος	1
ΑΝΤΙΡΙΟΝ		Παναγιώτης Λυυφαντής	1
Ν. Κωνστατινίδης	2	Ανδρ. Σίδερης Δ. Αντωνίου	1
Ι. Θεοδώρου	1	Αλεξ. Ν. Καβχδάς	1
Κ. Γερμάνη	1	Αναστάσιος Φιτζής	1
ΒΟΝΙΤΖΑ		Σταμούλης Κονιδάρης	1
Δ. Άντιογος	1	Παύλος Γάιτας Ζακύνθιος	1
Ι. Πανταζίδης	1	Αντώνιος Κόνδαρη	1
Σ. Μιλιάρης	1	Ευστάθιος Βεντούρας Ιω.	1
ΝΑΞΟΣ		Αύγουστίνος Χαμοσφακίδης	1
Κ. Κριτοβουλίδης	2	Άγγελος Σούντιας	1
Γ. Βιτσακσής	1	Ιωάννης Σούντιας	1
Γ. Πεζανός	1	Χ. Ν. Κάλλιας	1
Ι. Πρακτικίδης	1	Σπυρίδων Ρημένος	1
ΝΑΥΠΑΙΟΝ		Μιχαήλ Σικελιανός	1
Ι. Θεοφιλάς	1	Αναστάσιος Άσάνης	1
Ι. Γερμάνης	1	Ιωάννης Πάνου Μαρτίνος	1
Ν. Οικονόμου.	1	Ίερεύς Συμεών Ρεμαντάς	1
ΛΕΥΚΑΣ			
Γιάννης Πσομάς	1		

Ἱερεὺς Θεόκλητος Ζαμπέλης	1	Κωνσταντῖνος Παλάκης	1
Α'ναστάσιος Κόνδραος	1	Ἰωάννης Μπογιατζόγλου	1
Νικόλαος Ζαμπέλης	1	Γεώργιος Βαστάλιος	1
Βασίλειος Γήλης	1	Κ. Ψυχᾶς	1
Νικόλαος Μάρκου Γήλη	1	Ν. Μαριδάκης	1
ΣΑΝΙΑ ΚΡΗΤΗΣ		Κυριάκος Βενζέλος	1
Ἱερόνυμος Κασιμάτης	1	Γεώργιος Πλατὺς	1
Α'θανάσιος Γ. Πλούμ	1	Νικόλ. Ἰω. Στρατουδάκης	1
Εμμανουήλ Καλαθάκης	1	Δημήτρ. Ἰω. Τζαμούλης	1
Εμμανουήλ Μοάτζος	1	Νικόλαος Β. Τζαμούλης	1
Σπυρίδων Α. Μαριανδῶς	1	Ἰω. Παταράκης ἰατρός	1
Γ. Α'λφιεράκης	1	Βασίλειος Μανολακάκης	1
Ποθητὸς Μόσχου	1	Νικόλαος Γ. Γιαμαλάκης	1
Νικόλαος Τζίφος	1	Ἀδελφοὶ Ψύχα	1
Ἰωάννης Ν. Μελετίου	1	Ἀναγνώστης Μαρκίδης	1
Gutierre Bleindiy	1	Γ. Σπανοῦδης	1
Αθανάσιος Σκινδαλίδης	2	Γάσπαρης Κ. Μπαζαίος	1
Χριστόφορος Παππαδάκης	1	Ἀμηρᾶς Γ. Σουρμελῆς	1
Ἰωάννης Πετρίδης	1	Ν. Κοροναῖος Τσιρυγότης	1
Μιχ. Κωνστ. Φρονίστας	1		

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

- Σελ. 1. Στ. 1. ἀντὶ Μέρος Πρώτου ἀνάγ. Κεφάλαιον Α'.
 Στ. 3. ἀντὶ ἑκθεσις ἀνάγ. Θέσις
- Σελ. 14 Στ. 17. ἀνάγ. Γαϊάνθραιες
- Σελ. 15. Στ. 14. ἀνάγ. 1188.
- Σελ. 16. Στ. 21. ἀντὶ 44. ἀνάγ. 39.
- Σελ. 39 Στ. 26. ἀνάγ. 28. Στ. 27. μετὰ τὸν Α' Δημ. ἀνάγ. Κάμπος,
 Στ. 28. μετὰ τὰ Διμιά. ἀνάγ. Μαριανά.
- Σελ. 43. Στ. 9. ἀνάγ. 63. Στ. 13. μετὰ τὸν Τσιουσιτῆ ἀνάγ. Βαφῆ.
- Σελ. 45. Στ. 2. μετὰ τὸ 'Ρουμελί ἀνάγ. 'Αχλὺ 3ῆ.
- Σελ. 104. Στ. 4. ἀνάγ. 1188. Στ. 8. ἀνάγ. 1142.
 Στ. 42. ἀνάγ. 28975. ἀνὰ 5. ψυχ. 144875.
 Στ. 30. ἀνάγ. 13140. Στ. 30. ἀνάγ. 5430.
 Στ. 27. ἀνάγ. ἀπωλέσθησαν Στ. 39. ἀνάγ. 24296. Στ. 40;
 ἀνάγ. 11801, καὶ 121480.

Τιμᾶται δραχ. 3.

ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟΣ

ΤΗΣ

ΚΡΗΤΗΣ

ΥΠΟ

Μ. ΧΟΥΡΜΟΥΖΗ

Κ Ρ Η Τ Ι Κ Ο Ν

Π Ε Λ Α Γ Ο Σ

Λ Ι Β Υ Κ Ο Ν Π Ε Λ Α Γ Ο Ν

9.8

412

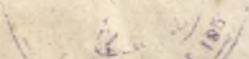
74

85

23/9

18.7

16

С. Д. Рогов

АНТИКВІТІВНИЙ БІБЛІОТЕЧНИЙ ЦЕНТР
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

